FOTO

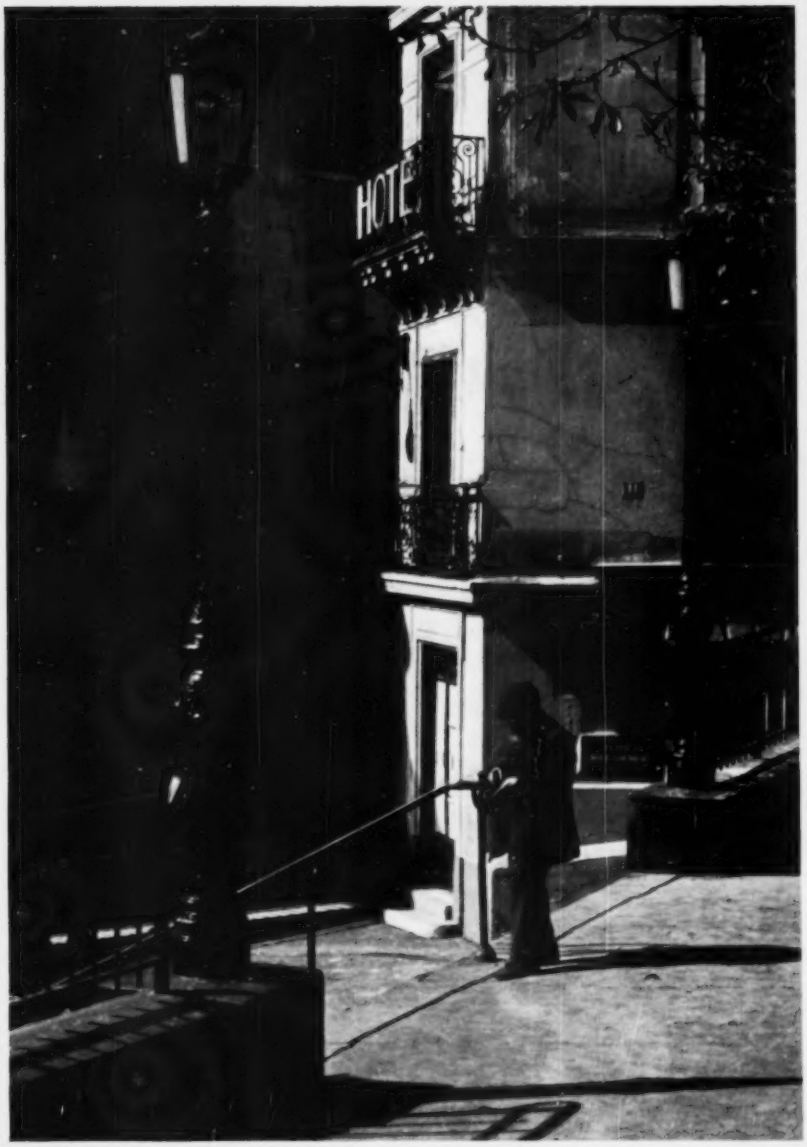

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE EN DRUK SMIT HENGELO ★

Gevaert films
voor elk doel, voor iedere camera!

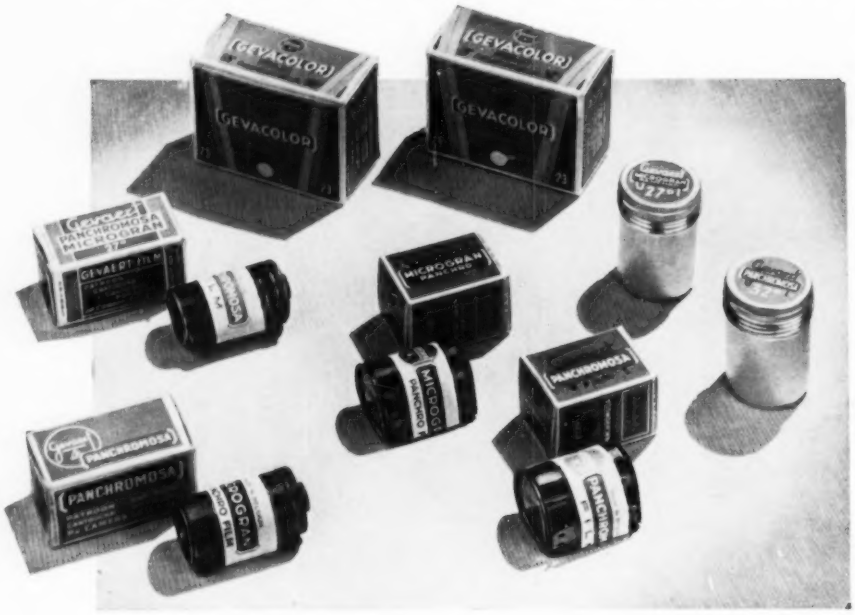

GEVAERT brengt een ruime sortering KLEINBEELD FILMS

MICROGRAN 27 Een panchromatische kleinbeeld film met uiterst fijne korrel en gestoken scherpe beelden, speciaal vervaardigd voor buitenopnamen.

PANCHROMOSA 32 Bijzonder geschikt voor binnenopnamen bij dag- en kunstlicht. Zeer fijne korrel ondanks hoge gevoeligheid. Rijke gradatie.

Beide verkrijgbaar in:
- Gevaert daglicht-patroon voor 20 en 36 opnamen.
- Karat patroon, 12 opnamen.
- Donkere kamer, verpakking 20 en 36 opnamen in metalen doos.
- Rollen van 5 tot 60 meter in metalen doos, per opname genummerd.
- Rollen van 5 tot 60 meter in metalen doos, ongenummerd.

GEVACOLOR 23 Een kleinbeeld kleurenfilm met prachtig doortekende beelden en uitstekende kleurenweergave, in 2 soorten dag- en kunstlicht emulsie, 20 opnamen per film. Gratis afwerking.

Gevaert FILM

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT - DEN HAAG

MOMENTJES

Prijs voor elke adv. 15 x 53 mm of gedeelte daarvan **f 1.-, bij vooruitbetaling**. *Inzending uiterlijk tot de 1e van elke maand. — Girorekening 42994 Voor brieven onder nummer 30 ct extra*

PERSONEEL GEVRAAGD:

Gevraagd: een BEDIENDE, moet goed negatief-retoucheur zijn, uitstekend portretwerk kunnende drukken en vergroten en een behoorlijke opname kunnende maken, zowel op atelier als buiten het atelier. Zij die hieraan niet voldoen gelieven niet te reflecteren. Vaste positie, goed loon en zelfstandige werkkring. Br. no F 6182 Bur. „FOTO", Hengelo.

Voor Amsterdam in foto-atelier annex fotohandel een ASSISTENT gevraagd van pl.m. 19-jarige leeftijd. Br. gaarne met volledige omschrijving van bekwaamheid enz. enz. no F 6156 Bur. „FOTO", Hengelo.

FOTOZAAK TER OVERNAME. Wij wensen in connectie te komen met fotograaf die voor direct of later ons foto-atelier annex fotohandel in volkrijke buurt (grote stad) wil overnemen. Br. no F 6157 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: BEDIENDE voor Foto-atelier, Fotohandel. Moet zeer goed neg. retoucheur en laborant zijn. Geen goede vakkennis, onnodig te solliciteren. Br. met uitv. ref., etc. aan FOTO „LUX", Markt 21, Assen. F 6245

Gevraagd voor spoedige indiensttreding: jong energiek FOTOGRAAF-LABORANT, in het bezit van rijbewijs A. Standplaats Amsterdam. In aanmerking komen alleen zij, die bereid zijn ca vier dagen per week werkzaamheden buiten Amsterdam te verrichten. Br. no F 6233 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gemengd bedrijf vraagt voor direct: PRIMA LABORANT, zelfst. kunn. werken, met gel. zich in de fotografie te bekwamen, in het N.W. des lands. Br. met foto en ref. onder no F 6253 Bur. „FOTO", Hengelo.

PERSONEEL AANGEBODEN:

LABORANT-VERKOPER, 23 jaar, ongeh., in 't bezit van middenst.dipl., wil van betrekking veranderen en zag zich gaarne geplaatst in een foto-bedrijf, onverschillig waar. Van g.g. voorzien. Br. no F 6164 Bur. „FOTO", Hengelo.

B.z.a.: MEISJE 22 jaar, in Amsterdam, als assistente bij een fotograaf, die reportages, portretten enz. maakt. Heeft reeds enige ervaring op dit gebied en wil het vak grondig leren. Br. no F 6154 Bur. „FOTO", Hengelo.

FOTOGRAAF-LABORANT, bekwaam dokawerker met opname-ervaring op div. gebieden, kennis van retouche, diploma beroepsfotogr., v.g.g.v., ongeh., 26 jaar, zoekt plaatsing in fotografisch atelier of fotobedrijf. Br. no F 6237 Bur. „FOTO", Hengelo.

FOTOGRAAF-LABORANT wenst van betrekking te veranderen. Goede neg.- en pos.-retoucheur, maakt tevens een goede opname. Portret-, kinder- en buitenwerk. In het bezit der dipl. beroepsfotograaf, fotohandelaar, Mulo, typen en middenstand. Heeft een 8-jarige ervaring en prima getuigschriften. Br. no F 6151 Bur. „FOTO", Hengelo.

Retoucheur vraagt THUISWERK neg., voor prima werk wordt ingestaan. Br. no F 6150 Bur. „FOTO", Hengelo.

Prijs der kleine advertenties (momentjes)

De helaas constant aanhoudende stijging van lonen en prijzen der grondstoffen heeft ons tegenover de noodzakelijkheid gesteld, de prijzen der kleine advertenties, meestal op een afzonderlijk inlegvel van FOTO afgedrukt, te herzien. Daar wij beseffen, dat de kosten daarvoor nooit hoog mogen komen te liggen, menen wij tot een voor allen aanvaardbaar compromis gekomen te zijn met het volgende nieuwe tarief:

voor elke 15 mm (bij een regelbreedte van 53 mm) of gedeelte daarvan f 1,50 bij vooruitbetaling. Voor brieven onder nummer wordt per advertentie 30 cent extra berekend.

Dit tarief wordt van kracht met ingang van 16 Sept. 1950 en wordt dus te beginnen met het October-nummer toegepast.

ADMINISTRATIE FOTO

B.z.a.: vergevorderd LABORANT, geh. 28 j., Herv., op de hoogte met alle Doka-werk, ook Portretwerk, alsmede neg.- en positief-retouche, ook een goede opname kunnende maken. Br. no F 6152 Bur. „FOTO", Hengelo.

JONGEMAN zag zich gaarne als leerling bij een goede fotograaf geplaatst in Rotterdam of omgeving. A. v. d. ENDE, Korte Achterweg 6, Schiedam. Tel. 66712. F 6191

B.z.a.: BEDIENDE VOOR ALLES, is retoucheur en kan goede atelieropnamen maken. In 't bezit van 't diploma vakfotograaf. Br. no F 6236 Bur. „FOTO", Hengelo.

FOTOGRAAF, met ruime ervaring op doka- en opnamegebied, opleiding Fotovakschool, 5 j. praktijk, zoekt plaatsing in fotobedrijf te 's-Gravenhage of omgeving. Br. no F 6135 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP:

AANGEBODEN: Fedco daglicht ontw.tank voor 6 × 9 vlakfilm en filmpack f 10,—. Kodak Dye transfer set 5 × 7 en 8 × 10. Harrison light corrector serie 8 met 22 filters en meter in org. kist. Br. no F 6121 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: 5 filmpacks 9 × 12, Super XX, Afl.data Sept. '49—Febr. '50, absoluut goed f 21,—. 7 filmpacks 6 × 9, Super XX en 2 Plus X, Afl.data Sept. '49, absoluut goed f 21,—. 13 nieuwe 13 × 18 metaal cassettes, Millone falz à f 2,50 per stuk. Klapcamera 13 × 18 met neigbare bodem en verwisselbaar object, met 1 dubb. cassette f 30,—. Berthiot Super groothoek lens F = 9 cm in montuur f 85,—. Fotobureau JAN SCHIET, Marnixstraat 360, Amsterdam. Tel. 37271. F 6120

Te koop: klein uitlegbaar prima TASJE voor 13 × 18 camera met toebehoren f 17,50 contant. W. RESING, Huize St. Jozef, Lochem. F 6122

TE KOOP: een Tessar lens 4,5—9 cm geschikt om te verbouwen tot tele-lens f 40,—. Een platencamera (sloop) 9 × 12, lens Meyer-Goerlitz 6,8—13,5 cm f 10,—. J. KRIEK, van Woustraat 243 II, Amsterdam (Z.). F 6128

AANGEBODEN: Atelier-camera merk Helanko, mahoniehout. Dubbelzuiltig 18 × 24, 2 cassetten 12,5 × 16,5; 1 idem 18 × 24, verchroomd wiel m. tandrad. Zeer handzaam f 450,—. Portretlens Heliar 42 cm F : 4,5 f 500,—. Cook portretlens (scherp en soft) 38 cm F : 4,5 (catalogusprijs f 1200) f 650,—. Natriumlampen compleet met armatuur f 350,—. Diverse lijsten. FOTO HELIAR, Zijlweg 5, Haarlem. F 6127

TE KOOP tegen uiterst lage prijs: Kodak 6 × 6 Reflex met 3,5 coated lens, tas, blitshouder, filters enz.; Rolleicord model 1950 met Xenar 3,5 lens, compleet met tas; kleinbeeldcamera Perfex de Luxe 2,8 lens Wollensack, gekoppelde instelling, sluiter van 1 tot 1/1250 sec; Dia-projector 5 × 5. Br. no F 6130 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: Telelenzen voor Practiflex: Helioplan 1 : 4,5, F = 110 f 40,—; Tessar 1 : 4,5, F = 150, f 75,—; Camera Trioplan 1 : 4,5 v. rolfilm 6 × 9, 6 × 6, 4,5 × 6 en platen 9 × 12 samen met electr. bel.meter f 60,—. Cino-Objectief Hermagis diam. 52,5 mm 1 : 2,9 F = 120, ongebruikt f 40,—. Vergr. Obj. Ertoplan 1 : 3,1, F = 50 (voor kleinbeeld) 9 mm uitschroefbaar f 25,—. Satzplasmat Hermagis 1 : 6,8 met 4 lenzen F = 175 tot 280 mm, waarbij groothoeklens f 20,— (in etui). Br. no F 6142 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: Prima camera 10 × 15; lens 1 : 4,5 dubbele balg, zwaar houten statief, 8 cass., 1 filmpackcass., inlegr. voor 6 × 9, voorzetl., geel filter, prima tas, enz., Rolleicord met Triotar 4,5, met tas, statief en bijbehoren. Autom. en handfiltsers, compl. dokauitrusting w.o. lampen, emaille bakken in alle maten, afdr.kast 18 × 24 vergr.app., retouch. gereedsch., prima balans met gew., maatgl., droogr., klemmen, grote partij verse chemicaliën in fl., glansmach. met pl. vergr. en opn.lampen, reflect., nieuwe fotoboeken op elk gebied enz.. Prismakijker 8 × 30. Alles prima en als nieuw. LAMOEN, Van Coothstr. 21, Boxtel. F 6136

Wegens overgaan op kleinbeeld te koop: nieuwste SPEED-GRAPHIC 4" × 5" met 1 : 4,7 = 127 mm (met focuspot) en groothoek 1 : 6,8 = 90 mm, beide in gesynchr. compur; blitzapp. voor 4 batt., met div. aansluittingen; 6 dubbel-filmcass.. Het geheel in fraaie koffer en alles als nieuw. Waarde f 2700,—, voor f 1950,—! Br. VERMEULEN, Elzenlaan 34, Hilversum. F 6140

Aangeboden: complete NATRIUM- en KWIK-INSTALLATIE, resp. 3 stuks SO 650 natr. incl. transform. en afzonderlijk orig. armatuur. HO-1000 kwiklamp eveneens compl., 1 smoorspoel voor HP 300 kwiklamp. Alles is slechts enkele malen gebruikt en zonder gebreken. Koopjes! P. v. d. PLAS, Groenstr. C 17, Udenhout. F 6133

Aangeboden wegens omstandigheden: een LEICA IIIb met Summitar 2—5 cm, chroomuitvoering, als nieuw en gegarandeerd zonder gebreken. Compl. met paraattas ƒ 625,—. Br. no F 6132 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP: een 9 × 12 Technika in tas met 4 objectieven t.w. Angulon 9 cm f : 6,8 bel. 1 tot 1/500 sec. Voigtländer Cooke lens 21 cm f : 7,7. Steinheil doppelanastigmat 13,5 cm f : 6,3 bel. 1 tot 1/500 sec. Goerz Dagor lens 13 cm f : 6,8 bel. 1 tot 1/250 sec. Alles in één koop in prima staat. Br. no F 6167 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: Voigtl. Vito 24 × 36. Skopar 1 : 3,5 in Prontor S 1—1/200 sec z.g.a.n.. Vergrotingsapp. v. kl.beeld tot 4 × 4 cm, Hensi anast. 1 : 4,5 f = 6 cm. Halve condensor. Voigtl. 6,5 × 11 klapcamera. Maakt prachtig scherpe foto's. Voigtar 1 : 6,3 B.T. 1/25, 1/50, 1/100 sec. Selftimer. Mooi formaat voor landschappen. Klapcamera 9 × 12 voor platen. Dubb. uittrek met Rodenstock Eurynar, dubb. anast. 1 : 4,5 f = 13,5 cm. Compur T.B. 1—1/200 sec. Selftimer. Instelling op matglas. Met 3 platenchassis. Prijzen nader overeen te komen. Br. aan C. v. d. SPOEL, Kerkweg 52, Ridderkerk Z.H.. F 6168

Te koop aangeboden: complete FOTOGR. INSTALLATIE, Kunsthandel annex Lijstenmakerij m. dagverblijf, wegens ouderdom. Br. no F 6165 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: LEICA IIIb (model 1940) als nieuw, met Summar F : 2 (coated), Elmar 9 cm F : 4, Vidom zoeker, zonnekap, 2 orig. cassettes, draadontspanner, paraattas, afsnijschabloon, ontw.tankje, Valoy vergr.app. met lange zuil en Kalart synchroniser (nieuw). Alles in een koop. Prijs ƒ 1150,—. S. C. KROOS, Riebeekstraat 16a, Rotterdam Z. F 6162

TE KOOP: Leica IIIa met Elmar f : 3,5—5 cm m. paraattas in zeer goede staat ƒ 420,—. Elmar f 3,5—3,5 cm ƒ 180,—. Stewartry Trinol f 3,5—10,5 cm, coated m. zonnekap en twee filters gekoppeld voor Leica ƒ 180,—. Leitz universeel zoeker Vioob, nieuw ƒ 80,—. Leitz dichtbij instelapparaat voor Elmar (m. uittrekbare pootjes) ƒ 35,—. 2 Leitz filters, 3 cassettes, zonnekap ƒ 35,—. Leitz koffer voor bovengenoemde uitrusting ƒ 30,—. Vergrotingsapparaat Reid (verbeterde Valoy) zonder lens ƒ 120,—. Alles gegarandeerd in uitstekende staat. Ir E. SCHOLTEN, Valkenhoflaan 9, Hilversum. F 6158

Te koop: 2-ogige REFLEXCAMERA 6 × 6 voor 6 × 9 rollfilm. Lens F 3,5 F = 7,5 cm, Stelo sluiter tot 1/100. Met zonnekap en paraattas ƒ 75,—. T. HOUWELING, Jozef Israëlskade 117 II, Amsterdam Z. F 6155

TE KOOP AANGEBODEN: 1 Rolleicord (oud model) Zeiss Triotar 1 : 4,5 in paraattas (in goede conditie) met geel filter en zonnekap ƒ 120,—, benevens 1 Duto 0 en 1 Duto I voor Rollei (opsteekmontuur) per stuk ƒ 5,—; 1 Albada-zoeker in etui ƒ 5,—; 1 Agfa Rondinax (daglichtontwikkeltank) voor 6 × 9 rollfilms ƒ 15,—. Br. no F 6147 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: gebruikte, doch in goede staat zijnde ALTIFLEX 6 × 6 met Laack Pololyt 1 : 4,5 f = 7,5 cm ƒ 125,—. BREIJER, Soesterweg 378, Amersfoort. F 6145

Te koop: LEICA IIIb m. Summitar f : 2 coated in prima staat tegen aannemelijk bod. Tevens Rodiant Glasparelscherm 100 × 130 op standaard. Buitengewoon mooi Amerikaans scherm. Nieuw! ƒ 125,—. A. H. DAVELAAR, Mauritslaan 7, Hilversum. Tel. K 2950—3901. F 6138

Ter overname AANGEBODEN: 1 Agfa Karat camera met lens F : 6,3, 1 Voigtländer Perkeo camera 3 × 4,5 cm met lens F : 3,5 in compursluiter, 1 Rajah vergrotingsapparaat, verder schalen, zonnekap, geel filter, belichtingsmeter, bromidepapier, statief, enz., alles in één koop. Tevens de ingebonden jaargangen van Kleinbeeldfoto van 1937 tot en met 1947. Brieven Zutphenseweg 7, Deventer. F 6195

Te koop: PARAATTAS v. Rolleiflex ƒ 14,— ook wel ruilen tegen gesloten tas v. Rollei. J. NEDERHOED, v. Swinderenstraat 11, Groningen. F 6190

Zeer dringend moeten wij verzoeken, de tekst van deze advertenties met blokletters of schrijfmachine geschreven aan ons in te zenden. Wij kunnen geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor onduidelijk schrift en daardoor ontstane zetfouten.

ADM. FOTO.

Te koop: KLEINBEELDCAMERA, Argus met gekoppelde afstandsmeter, ingebouwd flitscontact, lens f : 3,5—5 cm, 36 opnamen. Centraalsluiter, 1/5—1/300 sec. Is gebruikt doch gegarandeerd goed. Prijs ƒ 145,—. Bosschestraat 117, Scheveningen. F 6144

OCCASIONS FOTO: Kodak Pony 828 (Bantam) 28 × 40 mm, lens 1 : 4,5 gesynchroniseerde sluiter 1/200, met geel filter, zonnekap en paraattas ƒ 85,—; Leica Standaard zonder lens ƒ 125,—; Retina I, verchroomd, beveiligd t. d. opn., met rompontspanner, Xenar 1 : 3,5 ƒ 125,—; Weltini, stroomlijnmodel, meetzoeker, beveiligd t. d. opn., Xenon 1 : 2 F 5 cm Compur 1/500, met paraattas ƒ 300,—; Ensign Ful Vue-Box 6 × 6 ƒ 15,—; Coronet-Box 6 × 6 gesynchroniseerd, compleet met originele paraattas ƒ 15,—; Ihagee Klapreflex 6,5 × 9 kwadratisch, 1/10—1/1000, Meyer Satz Plasmat 1 : 4,5 F 15 cm, met 3 cassetten en filmpackcassette ƒ 115,—; Heidoscop 6 × 13 met Zeiss Tessaren 1 : 4,5 compleet met originele rolfilmcassette, wisselmagazijn, Proxaren en tas ƒ 250,—; Ica Stereokijker 6 × 13, ook geschikt voor papierfoto's ƒ 25,—; Ica Stereokijkerkast 6 × 13 (met automatische schakeling van de dia's), compleet met 3 houders à 12 platen ƒ 75,—; Leitz Elmar 1 : 3,5 F 3,5 cm, verchroomd ƒ 200; Zeiss Tessar 1 : 3,5 F 5 cm, verchroomd, voor Contax ƒ 90,—; Zeiss Sonnar 1 : 1,5 F 5 cm T coated voor Contax ƒ 300,—; Leitz Elmar 1 : 4 F 9 cm ƒ 200,—; Leitz Thambar 1 : 2,2 F 9 cm ƒ 300; Zonnekap voor Summitar (Soopd) ƒ 25,—; Leitz afstandsmeter, korte basis, Fokos ƒ 30; Rollei-Proxaren in opsteekmonturen ⌀ 28,5 mm No 1 met étui ƒ 35,—; Idem No 2 ƒ 35,—; Rollei-Proxaren in bajonetmonturen No 2, zonder Parkell ƒ 55,—; Rollei-Curtare (Schneider) No 2 in bajonetmontuen zonder Parkell ƒ 55,—; Agfa kleinbeeldprojector Opticus 100 Watt met lens 1 : 4,5 F 10 cm compleet met lamp ƒ 83,50; Meopta Synchroniser gemonteerd met originele kabel en stekker ⌀ 3 mm, voor gesynchroniseerde camera's ƒ 17,50; Reflectorstatief met vaste poten ƒ 10,—; Dubbele condensor, ⌀ 16,5 cm in metalen montuur ƒ 45,—; Aanzet-Luminax, dubbellicht, voor 9 × 12 camera ƒ 15,—; Brillant glanspers 220 V 15 × 20, zonder plaat ƒ 17,50; Sicopcamera's, zonder lens of sluiter: Piccolette 4 × 6,5 ƒ 5,—; Foth 6 × 9 ƒ 5,—; Kodak Duo 4,5 × 6 ƒ 10,—; Bessa 6 × 9 ƒ 10; idem springmodel ƒ 15,—; Kodak 620 ƒ 15,—; Reyna kleinbeeld ƒ 25,—; Zeiss Delactem groothoek prismakijker 8 × 40 met middenschroef, compleet met originele tas ƒ 275,—. OCCASIONS CINé: Ciné Nizo 9,5 mm camera, Steinheil Cassar 1 : 3,5 F 2 cm, met 4 cassetten en tas ƒ 100,—; Agfa Movex 16 mm, 12 meter, lens 1 : 3,5 met 2 cassetten ƒ 135,—; Ciné Kodak B (de Luxe) 16 mm, 30 meter, lens 1 : 1,9 F 2,5 cm en Tele 1 : 4,5 F 7,8 cm, compleet ƒ 220,—; Etnemann 35 mm filmcamera, houten kast, met 4 cassetten à 60 meter, zonder lens ƒ 40,—; Verloopring voor gebruik van Leica-optiek op 16 mm en 8 mm-camera's (ook B + H) ƒ 25,—; Siemens Tele Longar 2 × voor C 8 ƒ 200,—; Berthiot Cinor 1 : 1,9 F 12,5 mm, instelbaar, voor B + H 8 ƒ 40,—; idem voor alle 8 mm camera's (ook B + H) ƒ 75,—; Dallmeyer 1 : 1,9 F 2,5 cm, coated ƒ 90,—; Berthiot Cinor 1 : 3,5 F 10 cm voor B + H 8 mm ƒ 60,—; FOTOHANDEL KUPFERSCHMIDT, Laan van Meerdervoort 43, Den Haag, telefoon 232251 en 321767. F 6149

Te koop: zwaar linnen PROJECTIESCHERM mat-wit 110 × 160 cm, landk.model, in pr. staat, zeer geschikt voor stilstaande projectie in kleuren en zw wit (lantaarnplaatjes) prijs ƒ 25,— niet franco. J. AKKERMAN, Nolensstraat 5c, Rotterdam. F 6189

Te koop: LEICA IIIc met Summar f : 2, coated, in prima staat ƒ 600,—. G. J. v. NEERIJNEN, Voorstraat 69, Vianen. F 6188

TE KOOP: Leica 3c met L.C. 60 bel.meter met Summitar lens en zonnekapje in paraattas. Kodak 8 mm opn. camera met tas. Beide in staat van nieuw en weinig gebruikt. Br. no F 6185 Bur. „FOTO", Hengelo.

Voor liefhebbers: Contessa-Nettel ROLFILM 8 × 14, Zeiss Tessar lens 1 : 4,5 f = 15 cm ƒ 100,—. Zoomstraat 62 hs, Amsterdam. F 6184

TE KOOP wegens overcompleet: een Agfa glanspers 60 × 45 met glansplaten, oud, echter in goede staat, 120 volt, ƒ 150,—. Een Agfa drukkast 18 × 24 met klok, oud, doch goed ƒ 95,—. Een Agfa speelbak Vinidur slechts 1 week gebruikt, doch te klein voor ons bedrijf, bruto prijs ƒ 297,50 nu ƒ 190,—. 1 Drukkast 18 × 24 Beregraph met klok, oud, doch in goede staat ƒ 125,— voor vakgebruik. 20 doz. 13 × 18 platen Kodak Process ƒ 4,50 per dozijn. 25 doz. 10 × 15 platen Kodak Process ƒ 3,— per dozijn. 30.000 oude negatieven 10 × 15, 12 × 16,5 en 13 × 18 in gedeelte of alles tegelijk tegen elk aannemelijk bod (het zijn glasplaten). Adres M. A. J. VAN BOMMEL, Amsterdamseestraatweg 202, Utrecht F 6183

Te koop: 1 ZEISS TESSAR 1 : 4,5 F = 30 cm, prijs ƒ 150,—. Uitsluitend contant. J. J. KOK Sr, Insulindelaan 35, Hilversum. F 6181

AANGEBODEN: Leitz-Stereovoorzet-apparaat, als nieuw, ƒ 60,—; v.o. houten, 3 dl. statief, als nieuw, ƒ 39,50. Br. onder no F 6177 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP: Leica, grooth. Hektor 2,8 cm m. zoeker en Leica electr. bel.meter LC 60. Br. no F 6173 Bur. „FOTO", Hengelo.

Compleet TUBAL-SYSTEEM voor Alpa-Reflex, rode en groene filters, aangeboden voor ƒ 80. Br. no F 6172 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP AANGEB.: Jaargangen Foto 1946 (gebonden) ƒ 6,—, 1947, '48 en '49 à ƒ 4,50. Maanbl. Succes 24 nrs ƒ 8,50. Focus 1941 en 16 nrs 1942 ƒ 5,—. Kleinbeeld-Foto '37, '38, '39, '40 en '41 à ƒ 4,50. Kleinfilm-Photo Jahrg. 6 en 7 m. linnen bandjes en 4 nrs 1938 voor ƒ 4,50. Het Fotogr.gilde 1941 en '42 (5 nrs). Bedrijfsfotogr. 28 nrs, De Fotohandel 8 nrs, alles v. ƒ 5,—. In één koop ƒ 55,—. Verder v. elk aann. bod: Dr. Paul Wolff „Sonne über See und Strand", „Meine Erfahrungen m. d. Leica", „Goldene Buch der Rolleiflex", Ir Wolf „Kleuren", Coppens „De mensch i/d Fotogr." en nog vele andere. Lijstje op aanvraag. Porto inclusief. Verz. onder remb. Br. v. RIJSBERGEN, Laan van Meerdervoort 333, Den Haag, Tel. 39.25.37.

AANGEBODEN: 13 × 18 Reiscamera, kwadratisch, m. 1 : 8, f = 24 cm. Speciaal Rapid Aplanat, geen chassis, bijna nieuw ƒ 45,—. 13 × 18 Reiscamera, kwadr. m. Busch Anastigmaat 1 : 7,7 f = 19 cm, m. tas. Geen chassis. In goede staat ƒ 32,50. Br. no F 6223 Bur. „FOTO", Hengelo.

Aangeb.: PLATENCAMERA 6,5 × 9, prachttoestel, Anast. Trioplan F : 4,5 f = 10,3 cm. Ibsor sluiter 1—1/125 sec. dubb. uittrek, brill.- en raamzoeker, camera is als nieuw compl. met 6 chass. ƒ 70,—. D. ZELLE, Zerboldstr. 25, Zutphen. F 6222

TE KOOP: Atelliercamera 24 × 30 met Gründnersluiter ƒ 85,—; z.g.a.n. 25 cm lens Dular 1 : 6,3 ƒ 125,—. Hugo Meyer Satz Plasmat 1 : 4,9 te gebruiken als 30, 40 en 50 cm. Ihagee 10 × 15 Spleetsluitercamera 1/10 tot 1/1000 sec, schaarmodel met Meyer dubbel anastigmat 1 : 4,5 16,5 cm ƒ 225,—. RUTGERS, Nw. Markt, Hengelo. F 6220

Te koop: EXAKTA 4 × 6,5 met Exaktar 1 : 3,5, f = 7 cm, spleetsluiter 12 tot 1/1000 sec, voorloop, blitzcontact, objectief verwisselbaar ƒ 250,—. Event. ruil voor 4,5 × 6 camera met Tessar 3,5 of beter, gek. afst.meter. A. OVERBEEK, Insulindelaan 9, Hilversum. F 6217

TE KOOP: Ica Ideal camera 6,5 × 9 (van 1917). Lens Zeiss Icar 6,3 brp. 12 cm. Ibsorsluiter 1—1/100, dubbeluittrek. Aanlegchassis en aanlegfilmpakchassis. Er bij: Zeiss Distar-voorzetlens 3,5/Co (gecomb. brp. 20,5 cm) en Punktel-voorzetlens 2,5 D (gecomb. brp. 9 cm); ontwikkel- en fixeertank met raampjes voor filmpakfilm; spoeltank; Lifa geel filter. Tezamen ƒ 60,—. Adres F. GERHARD, Wally Moesweg 6, Laren N.H. F 6216

Te koop: ZEISS BIOTAR F : 2, voor Kine Exacta, coated, als nieuw ƒ 265,—. Br. no F 6211 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: RETINA II, Heliogon F : 2 in paraattas (pap. aanwezig), z.g.a.n. ƒ 295,—. Br. no F 6199 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: KODAK Spotlight met lamp 500 W, op standaard ƒ 155,—. Br. no F 6200 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: ZEISS BIOTAR F : 2, voor Kiné-Exacta, coated, als nieuw ƒ 265,—. Br. no F 6201 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: FILMOSTO vergr.apparaat, nieuw, autom., 6 × 6, en kleinbeeld masker, 7 × lin., optiek 4,5 Hugo Meyer ƒ 265,—. Br. no F 6202 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: ROLLEIFLEX automat, met Zeiss Tessar 3,5 ƒ 390,—. Br. no F 6203 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: FOTH-DERBY, kleinbeeld 3 × 4, F : 3,5, sluiter tot 1/500. Ingeb. zelfontsp. ƒ 90. Br. no F 6204 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: AGFA KARAT 36 f : 2,8, Kleinbeeld, gekopp. afst.meter, met tas. Als nieuw ƒ 300. Br. no F 6205 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: SIEMENS 16 mm Standaard projector, 220 Volt ƒ 360,—. Br. no F 6206 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: KODAK 8 = 50 projector, 8 mm, z.g.a.n. ƒ 300,—. Br. no F 6207 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: 9,5 mm PATHé opneemcamera, f : 2,5 lens, met tas en 6 cass. ƒ 95,—. Br. no F 6208 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: SIEMENS 8 mm projector, 220 volt, in goede staat ƒ 475,—. Br. no F 6209 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop: BELL & HOWEL 8 mm camera, F : 1.9 z.g.a.n. Am. fabrikaat ƒ 395,—. Br. no F 6210 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop aangeboden: ROLLEIFLEX automaat 1950 met tas. Lens 3,5, Tessar, met papieren. Ook wel ruilen tegen kleinbeeldcamera. A. KRANENBURG, Elkenderweg 4, Heerlen. F 6198

Te koop: MIRAPHOT vergr.koker 9 × 12 met Zeiss Tessar f : 4,5 aut. scherpst. in pr. st., weinig gebruikt ƒ 250,—. BERNI, Adm. de Ruyterweg 243 I, Amsterdam, na 6 uur. F 6197

Te koop: Praktiflex KLEINBEELDCAMERA met Victar 1 : 2, 9—5 cm, Reflex- en raamzoeker 1/25—1/500 sec. ƒ 150,— E. BOOM, Marten Ottenlaan 27, Meppel. F 6196

Aangeboden wegens verlies van camera: ZEISS SONNAR 5 cm; 1 : 1,5 voor Contax, coated, tegen elk aannemelijk bod of in ruil. Br. no F 6225 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP AANGEB.: Zeiss Ikon 6 × 9; Novar 4,5, Compur 1—1/250 met zelfontsp., sperinr., opt. zoeker, romponisp., geheel nieuw, met tas ƒ 110,—. Zeiss Ikon 6 × 9 Nettar, Novar 4,5, Prontor S 1—1/250 met zelfontsp., flitscontact, opt. zoeker, romponisp., gloednieuw ƒ 110,—. Br. no F 6225 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP: 75 Ferrania 6 × 9 films Super Pancro (grote spoel) afloopdatum Oct. '50. Beneden factuurprijs. Br. no F 6226 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP: Exakta 4 × 6,5, lens Exaktar 3,5, sluiter tot 1/1000 sec. Hierop aangepast Tessar 4,5—15 cm. Alles in prima staat voor ƒ 245,— totaal; camera en Tessar ook afzonderlijk te koop. Rolleicord, lens Triotar 3,8 met nieuwste model Rolleikin, Sixtusmeter, voorzetlenzen, geel filter, groen filter, U.V. filter. Alles in lederen tas ƒ 385,—. Rodenstock 6 × 9 rolfilmcamera met gekoppelde afstandsmeter, 4,5 Rodenstock lens in Compursluiter met zelfontspanner. In tas ƒ 195,—. Voigtländer Bessa 6 × 9 rolfilmcamera, lens Voigtar Anastigmaat 7,7. In tas ƒ 45. Thornton Pickard 13 × 18 Reiscamera, kwadratisch, lens, 6,3 Meyer Anastigmaat 19 cm, gordijnsluiter (defect), 2 dubbele cassetten. In linnen tas ƒ 40,—. Aplanaat 8—13,5 cm in koperen vatting met Iris diafragma ƒ 7,50. 9 × 12 platencamera zonder sluiter en optiek, dubbel uittrek en 4 cassetten ƒ 10,—. Prismakijker 12 ×, één oog ƒ 30,—. Al het aangebodene in prima staat. Aanvragen, welke binnenkomen na verkoop van een artikel worden niet meer beantwoord. W. L. VERSTEEG, Prinses Margrietlaan 66, Rotterdam N2. F 6227

TE KOOP van particulier: Unitron Versterker, 15 Watt nuttige energie, 2 toonregelingen, 2 afzonderlijke pick-up ingangen, 1 microfoonaansluiting, m. 1 draaitafel, motor en pick-up merk Thorens. Versterker is met draaitafel zeer compact gebouwd in één koffer. Verder een 25 Watt luidspreker in luxe kast, merk Vitavox. Alles practisch nieuw. Te bevragen bij: B. G. A. DE KINKELDER, Wagnerlaan 116, Arnhem. Tel. 26262. F 6230

Te koop aangeb.: grote roterende DROOGMACHINE, 9 × 12 spiegelsluitercamera. Partij bromide kaarten; Geluidsband recorder, 8 mm projector; Praktiflex kl.b.camera, Leica IIIc met Summitar F : 2. Lens 4,5—25 cm. FOTO HAZENBERG, Oldekerk (Gron.). F 6234

Te koop aangeb.: KINE EXAKTA met Xenar 5 cm F : 2,8, Trioplan 10,5 cm F : 2,8, Telemegor 15 cm F : 5,5. Camera en objectieven zijn van degelijk voorkrijgs maakkeel, verkeren in goede conditie. De objectieven zijn gedeflineerd. Prijs van de hele uitrusting incl. paraattas, foudralen en filters ƒ 650,—. Br. te richten aan M. WOLDRINGH, Zeestraat 96, Den Haag. F 6241

Te koop: een z.g.a.n. moderne ATELIERCAMERA 18 × 24, 2-zuilig, met Gründnersluiter en Zeiss lens 4,5—18 cm met 2 achtergronden en 3 1000-kaars lampen, prijs ƒ 1000. FOTO BROMDIJK, Nw Ebbingestr. 20a, Groningen. F 6169

AANGEBODEN: 1 opvouwbare Mentor spiegelreflex camera met Tessar 1 : 4,5 brandpunt 16,5 cm, zo goed als nieuw voor elk aannemelijk bod echter niet beneden de ƒ 250,—. 1 Mentor spiegelreflex camera 9 × 12 met Tessar 1 : 4,5 brandpunt 18 cm. Bijpassende dubbel Anastigmaat 1 : 5,5 brandunt 26,5 cm gedeflineerd. Pracht combinatie voor kinderopnamen in atelier en aan huis. 120 dozijn panpiaten Gevaert en Kodak 10 × 15 cm gegarandeerd goed per dozijn ƒ 3,35, hele partij 10 % korting extra. 700 blad bromide chamois Kd 18 × 24 cm diverse merken per 100 blad ƒ 15,50, gehele partij 10 % extra korting. KEES HELDER, Houtkade 15, Middelburg. F 6163

TE KOOP AANGEBODEN: 1 × 144 vel Halobrome wit gl. 18 × 24 ƒ 25,—; 6 × 100 vel Ecla in Z.N.H. wit gl. 18 × 24 ƒ 12,— per 100. 5 × 100 vel Riviera Creme Pastel N. Cart. 18 × 24 ƒ 15,— per 100. 2 × 100 vel Ecla wit gl. Z & H 13 × 18 ƒ 8,— per 100. 1 × 100 vel Riviera N.Mat Ch. 13 × 18 ƒ 8,— per 100. 10 × 10 vel Kodak Brom. Fine Gr. Creme 30 × 40 in 2 en 4 ƒ 5,— p. 10 vel. 2 × 10 vel Kodak Brom. Fine Gr. Creme 50 × 60 in 3 ƒ 10,— p. 10 vel. 1 Oika-Viewer voor 16 mm bew. beeld ƒ 150,— nieuw. 1 Leitz Summar coated ƒ 210,—. 1 Huygens vergr. objectief F 1 : 4 105 mm ƒ 35,—. 1 Hugo Meyer Anastigmaat 1 : 6,3 f = 210 mm ƒ 95,—. 1 Opemus aut. vergr.app. 4 × 4 compleet ƒ 180—. FOTO KLUIVERS, Borculoseweg 23, Neede. Tel. 232. F 6238

Te koop: VENA SYNCHRO-FLASH systeem Kahn, zo goed als nieuw. (Prijs ƒ 95,—) nu voor ƒ 50,—. FOTO BOT, Werverschoot. F 6248

Wegens omst. te koop tegen ieder aannem. bod: KODAK MEDALIST II, Ektar F : 3,5—100 mm gecoat, 1 t/m 400 sec, opt. gekopp. voor roll. 6 × 9 met platen adapter, 10 enk. chassis., 2 voors.lenzen 1—3 ×, gesynchroniseerd met flitsinr., zonnekap, lederen paraattas. Het geheel in prima staat. Br. no F 6249 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP: Kine-Exakta, Biotar f : 2 nieuw ƒ 600,—; Electr. belichtingsklok van 1/2 sec tot 40 sec nieuw ƒ 45,—; Repro-apparaat voor Leica (Stewartry) ƒ 35,—. Van Marumstraat 7, Amsterdam (O.). F 6251

Te koop: LEITZ ELMAR 9 cm 1 : 4 gekoppeld op Leica (zwarte uitv.) niet coated, gebruikt; met universeel zoeker Leitz Vidom Chroom, samen ƒ 200. B. v. WINGEN, Kapelle-Biezelinge. F 6129

OCCASIONS: prima weinig gebruikte foto- en Cine-app., Leica's, Contax, Plaubel Makina's, Kodak dubbel 8; Leica- en Contaxlenzen; lenzen voor vergr.- en andere apparaten; droogopplakpers; 9 × 12 petscamera's; 9 × 12 Reflex; 13 × 18 reiscamera. Br. ARNO STOPPELMAN, Hunzestraat 25, Amsterdam Z. F 6231

TE KOOP GEVRAAGD:

Ter overname gevraagd: CASSETTE voor rolfilm (kleurenfilm) voor Heidoscoop 9 × 13. Br. no F 6252 Bur. „FOTO", Hengelo.

GEVRAAGD: Reflexcamera 10 × 15 of 13 × 18 kwadratisch, compleet met lens en cassettes; vergrotingsapparaat 10 × 15 of 13 × 18, verticaal. Br. met uitv. gegevens en uiterste prijs onder no F 6131 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop gevraagd: TESSAR ± 20 cm in compursluiter en 24 × 30 glansmachine eventueel zonder plaat. A. H. DAVELAAR, Mauritslaan 7, Hilversum. Tel. K 2950—3901. F 6139

Te koop gevraagd: een prima 6 × 6 VERGROTINGSTOESTEL, Vidomzoeker en Elmar grootlhoeklens. Br. met uiterste prijsopgaaf no F 6134 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: in prima staat verkerende gebr. TELE-LENS voor Contax: Sonnar F : 4, f = 13,5 cm gekoppeld, indien mog. in lichtmetalen uitvoering. Br. m. uiterste prijs no F 6119 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: LEITZ-VERGR.APP. m. of z. object., moet in prima staat zijn. Br. met prijsopg. en alle gegevens onder no F 6176 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: ANASTIGMAT 10,5 cm 1 : 4,5 of 1 : 6,3. RUTGERS, Nieuwe Markt, Hengelo. F 6221

KODAK CINé 8 camera te koop gevr. Br. met prijs en omschr. onder no F 6212 Bur. „FOTO", Hengelo.

ROLLEIFLEX of andere goede camera te koop gevr.. Br. m. prijs en omschr. onder no F 6213 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop gevraagd: DAGOR, Tessar of grootlhoek 9 tot 10,5 cm event. in sluiter geen bezwaar. W. L. VERSTEEG, Prinses Margrietlaan 66, Rotterdam N2. F 6228

Te koop gevraagd: FILMCAMERA 35 mm liefst Kinamo voor 15 of 25 meter film, met of zonder veerwerk. FOTO HAZENBERG, Oldekerk (Gron.). F 6235

Te koop gevraagd: KL.B. VERGR.APPARAAT, met of zonder lens. Defect geen bezwaar. Br. aan J. G. A. M. SPRANGERS, Ph. Vingboonsstraat 68, Tilburg. F 6146

Te koop gevraagd: in prima staat verkerende LEITZ ZOEKER VIOOH en Leitz sportzoeker Soodi. Br. aan J. SWARTBOL, Burg. v. Thienenweg 3, Diemen. F 6179

FOTOZAAK te koop of te huur gevraagd. Event. ook bereid filiaal te openen. Br. no F 6171 Bur. „FOTO", Hengelo.

GEVRAAGD: Vergrotingsapparaat 13 × 18 cm verticaal; Glansmachine 50 × 60 v. 220 Volt; Reportage- of perscamera 6 × 9 cm. Stevig lichtmetalen statief voor 13 × 18 camera. Br. met prijsopgaat STUDIO POSITIEF, Kruis'aan 241, Amsterdam. F 6214

lenzen

te koop gevraagd

Gevraagd: een eenvoudig BALANSJE voor fotodoeleinden. Br. m. beschr. en prijs onder no F 6229 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: niet automatisch VERGROTINGS-TOESTEL 9 × 12 of 10 × 15. Technische camera 9 × 12 of alzijdig verstelbare Reiscamera 9 × 12. Br. no F 6180 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: LEICA IIIc met Summitar. Br. no F 6178 Bur. „FOTO", Hengelo.

GEVRAAGD de volgende Leica-lenzen: Summitar F : 2—5 cm of Summarit F : 1,5—5 cm. Summaron F : 3,5—3,5 cm. Elmar F : 4—9 cm. (gekoppeld en verchroomd) en een Universeel zoeker (verchroomd) voor Leica. De Summitar of Summarit event. in ruil met bijbetaling mijnerzijds voor een Elmar F : 3,5—5 cm. (T-coated en verchroomd). Br. met vermelding van prijs onder no F 6232 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: Prima FOTOTOESTELLEN o.a. Leica, Retina, reflex- en sportcamera's; projectors, microscopen, prismakijkers, enz., TH. FRENSCH, Spui, 204, Den Haag. F 6244

Gevr.: ATELIERCAMERA. COR VAN WEELE, Karel du Jardinstraat 70, Amsterdam Zuid. F 6141

Te koop gevraagd: Dubbelanastigmaat OBJECTIEF brandpuntsafst. 21—30 cm, lichtsterkte minstens f : 4,5 liefst in compound of met losse sluiter. Fotohuis POTTJEWIJD, Wilhelminastraat 94, Emmen. F 6125

RUILEN:

POSTZEGELVERZAMELING Ned. en Kol. aangeboden 1123 stuks, nl. Ned. 685, Ned. Indië 288, Curaçao 88, Suriname 72. Cat.waarde f 750,—. Ruilen voor 8 mm opn.camera en projector. Event. waardeverschil te verrekenen. ZOUTEWELLE, Theresiastraat 358, Den Haag. Tel. 770246. F 6194

Aangeboden een Photavit KLEINBEELDCAMERA in leren etui, formaat 24 × 25 mm, met papieren, obj. Schneider Xenar 1 : 2,8 F = 37,5 mm, compur sluiter van 1—1/500 sec met flash-aansl., zonnekap, etui met geel, groen en oranje filter, nieuw, totaalprijs f 240,—, in ruil voor prima vergr.toestel 6 × 6 of 6 × 9, bij voorkeur automatisch. G. J. STELWAGEN, Hoofdweg 343, Amsterdam. F 6239

Te ruil aangeboden: een CONTAX Tessar 2,8 lens, sluitersnelheid 1/50 tot 1/1000 met toebehoren en vergrotingstoestel Zeiss Ikon tegen een afdrukkast 13 × 18 met klok en verstelbaar raam. Foto- Petsbureau DE JONG, Weerd 1a, Leeuwarden. F 6161

Aangeb.: PHILIPS RADIO 990 X, luxe toestel met motorafstemming (14 instelbare drukknoppen), twee luidsprekers (m. buitencentrering), bandbreedte regeling (3 standen), bandspreiding (u.k. golf in 5 banden verdeeld),hoge en lage tonen regeling, pick-up aansl., kattenoog m. 2 gevoeligheden, stijlvolle kast. Beslist prima geluid. Gaarne ruilen tegen Leica IIIc met toebehoren. Moet ook prima zijn. Event. bijbetaling. BIJLSMA, Olmenlaan 13, Eindhoven. F 6218

Ruilen: REFLEX KORELLE Radionar 2,9 en tube voor 15 cm objectief, in paraattas, alsmede atelier-camera 24 × 30 kwadratisch op zeer zwaar statief met Hermagis 36 cm 4,5, 1 24 × 30 cassette en 3 18 × 24 cassetten met inlegraampjes, voor atelier reflexcamera of 9 × 12 reflexcamera in uitstekende staat. Condities nader overeen te komen. Event. ook te koop en te koop gevr.. Br. no F 6174 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: Zeiss kleinbeeldcamera Novar 3,5, Photavit kleinbeeldcamera Trioplan 2,8 (zeer kleine camera) en Kodak Transparency enlarger voor het maken van 6,5 × 11 negatieven van kleinbeelddiapositieven, een en ander liefst in ruil voor 6 × 6 camera. H. REGTERING, M. van Carnbeelaan 69, Driebergen. F 6193

Aangeboden: prima 6 × 9 ROLFILMCAMERA, lens 4,5, merk Foth m. raamz., ingeb. zelfontspanner en geel filter in ruil voor prismakijker met midden stelschroef. Event. te koop. Br. no F 6219 Bur. „FOTO", Hengelo.

DIVERSEN:

Te koop of te ruil: een KL.BEELD VOKAR II gekopp. F : 2,8 lens coated 36 opn. met paraattas; sluiter 1 t/m 1/300 voor 9 × 12 reflexcamera met goede lens, of ook te ruil voor een zeer goede stereo camera met kieker. Aanb. J. DE HOOGH, Tilburgseweg 25, Oosterhout N.B. F 6160

Aangeboden: LEICA IIb met Elmar 3,5 f = 5 cm, compleet met paraattas, zonnekap en geel filter. Event. in ruil voor Agfa Karat 3,5 Solinar met bijbetaling; moet echter ook gegarandeerd goed zijn. J. G. SLUY, Ernst Casimirstraat 6, Dordrecht. F 6129

Gevraagd: MODEL voor enkele naaktstudies. Geen atelier. Br. met condities onder no. F 6242 Bur. „FOTO", Hengelo.

BIJWERKEN voor de examens vakfotografie en fotohandel in alle theoretische vakken. Privé en kleine clubjes. A. G. OBER, 2e v. d. Helststraat 103hs, Amsterdam. F 6243

HUWELIJK, nette heer, 37 jaar, 1e klas fotograaf, prima verschijning, donker type, o.a. muzikaal en goed inkomen, zoekt hem passend net meisje, modern vlot postuur, 25—30 jaar lief zacht karakter, om samen fotobedr. voort te zetten. Br. gaarne met foto no F 6215 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop of te ruil: ROLLEIFLEX-AUTOMAAT met Zeiss Tessar F : 3,5 in prima staat met papieren en paraattas f 400,—. Ook te ruilen voor Super Ikonta 6 × 6 no 1 of 2. FOTOHUIS ROTSMA, Middelharnis. Tel. 461 F 6175

VAKEXAMENS Fotografie en Fotohandel. Mondelinge lessen voor theor. ged. hiervan geeft C. VAN DUIJN Jr, Mathenesserweg 16a, Rotterdam W. F 6186

ADVIEZEN op fotografisch en chemisch gebied; analyses; microfoto's v. illustratie wetensch. publicaties. C. VAN DUIJN Jr, Mathenesserweg 16a, Rotterdam W. F 6187

OCCASION: Flexarette met Mirror 4,5—8 cm lens (coated) met paraattas, zonnekap en geel filter. Alles z.g.a.n. f 190,—. Gevraagd: Vito kl.b. camera met color skopar lens. J. KRIEK, van Woustraat 243 II, Amsterdam Z. F 6192

TE KOOP AANGEB.: Russische Leica, lens 3,5, f = 5 cm, coated, met paraattas, gekoppelde instelling, prijs f 275,—. Te koop gevraagd: droogkast, geschikt voor kleinbeeldfilms en rolfilms. Fotohandel POTTJEWIJD, Wilhelminastraat 94, Emmen. F 6250

AANGEBODEN: zeer nieuwe, doch gebruikte, kleinbeeld-camera, merk Futura, gekoppeld, synchr. gecoat, Compur Rapid, lens 1 : 2,0, heeft gekost f 355,—, nu voor f 295,—, camera wordt desgew. voorgewerkt. Tevens aangeb. een Retinette, oud, doch goed, voor f 85,— lens 4,5. 1 Zeiss Super Ikonta 4 × 6,5 Tessar 3,5 gekoppeld f 350,—. Filmo strait Eight camera lens 2,8 met 4 spoelen f 250,—. Paillard opname camera dubb. 8, gloednieuw, voor f 485,— met tas, laatste type. Een Anastigmaatlens in Compound Aldis Butcher 16 cm F : 4,5 voor f 35,—. Vergrotingstoestel Praxidos 6 × 9 en kleiner voor f 150,—. Kl. beeld-vergr.toestel, bijna nieuw, voor f 135. 100 pakjes gaslichtpapier, glanzend wit in alle gradaties merk Dinox à f 1,25 per pakje van 100. 50 doz. 9 × 12 platen ortho Lumière f 1,50 per doz. Gevr.: roterende spoeltrommel voor vakgebruik, goed functionnerend. Br. no F 6143 Bur. „FOTO" Hengelo.

GEVRAAGD: Leica IIIa, b of c. Tevens te ruil tegen deze Leica een z.g.a.n. Tenax II met Sonnar 2 met bijbetaling mijnerzijds. Tenax ook te ruil tegen Elmar 3.5 en 9 cm of Minor, Delfar en Vioohzoeker. Verder een nog niet gebruikte Robot II met Xenar 2,8 en tele-Xenar 3,8 te ruil tegen genoemde Leica met bijbehorende grootoek of tele-lens. BONG, Heuvel 3, Tilburg. F 6159

Fotograaf, in 't bezit van vestigingsvergunning, 25 jaar in het vak, ZOEKT KAPITAAL om een foto-atelier op te richten. Br. no F 6148 Bur. „FOTO", Hengelo.

Aangeboden: Plaubel Makina II anticomar 2,9 10 cm compur 1—200 sec, rolfilm cassette, 3 platencassetten, ingeb. flitscontact, voorzetlens T 1,5, zonnekap en geel filter in tas voor f 350,—. Tevens gevr.: Rolleiflex of Rolleicord kleinbeeld vergrotingsapp. alsmede 9 × 12 of 13 × 18 vergrotingsapp. met of zonder condensor. Event. ruilen. Br. met omschrijving en prijs onder no F 6153 Bur. „FOTO", Hengelo.

Aangeboden: REISCAMERA 13 × 18 kwadratisch met Hermagis anastigmaat 1 : 4,5 F = 210 mm, 3, waarvan 1 iets defect, jaloezieboekcass. en gordijnsluiter. Een dubbele condensor, zonder montuur, ⌀ 30 cm. Alles in één koop f 275,—. Br. no F 6240 Bur. „FOTO", Hengelo.

Wegens verandering van hobby te ruil: pracht PIANO-ACCORDEON 120 b. 3-korig tegen gelijkwaardige goede camera kl.beeld of groter. Tevens gevr. vergr.raam tot 24 × 30. J. RIDDERBEKS, Thorbeckestr. 13, Heerlen. F 6166

VERTEGENWOORDIGING. Fotograaf, die naar Amerika vertrekt, zoekt vertegenwoordiging van zeer goede fotografische artikelen. Br. no F 6117 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: 1 Exakta (B) 4 × 6,5 cm met Xenar 2,8 en tas f 300,—. 1 Exakta 4 × 6,5 cm B, verchroomd, met Tessar 2,8, Platenadapter en toebehoren met orig. 15 cm Telelens Berthiot F : 5,5 en grootheoklens f 670,—. 1 Bell & Howell 8 mm opnamecamera met revolverkop en matglasscherpstelling met 2 normale, 1 grootheok en 2 telelenzen en toebehoren f 1200,—. Gevraagd: Plaubel Makina of Busch Pressman 6 × 9 cm met toebehoren in prima staat. Br. no F 6118 Bur. „FOTO", Hengelo.

GEVR.: een Gründnersluiter in goede staat, doorsnee pl.m. 13 cm. Aangeb.: prachtige atelier-schijnwerper z.g.a.n., doorsnee reflector 60 cm voor direct en indirect licht, verstelbaar in alle richtingen, geheel rijdend f 100,—, ook te ruilen voor goed spotlight. G. SUIJK, Fotograaf, Nijkerk. F 6137

Te koop: prima Wirgin KL.B. CAMERA, lens Schneider f 2,9 F = 5 cm, 36 opn. gesynchr., met paraattas z.g.a.n. en kl.b. vergr.toestel Hensi f 4,5 F = 6 cm, prijs samen f 200,—. Gevr.: prima 6 × 6 of 6 × 9 vergr.toestel. G. BOON, Graafstr., Schin op Geul (L.). F 6128

Te koop: prima AMATEUR-AFDRUKKAST, 13 × 18, 5-lamps, van f 50,— voor f 25,—, weinig gebruikt. Gevr.: een vergr.apparaat 6 × 9. Br. met volledige gegevens onder no F 6247 Bur. „FOTO", Hengelo.

„VAGRO" T

Flitslamphouder

Voordelig in prijs en van prima kwaliteit

Instrumentenfabriek Fa J. H. v. Gelderen

Ph. Willemstraat 28 - Telef. 83132
ROTTERDAM

De allernieuwste prestaties op foto- en kinogebied en een bijzonder uitgebreide keuze in foto-artikelen

FOTO-KINO
CAPI
KALVERSTRAAT 115
AMSTERDAM

ILFORD

Bromide
Plastika
Contact

PAPIEREN

wederom als voor de oorlog in een reeks van oppervlakten en gradaties bij Uw handelaar verkrijgbaar

★

ILFORD SELO N.V. - AMSTERDAM

De enige nationale film

DALCO FILM

DE film, zowel voor de vakman als voor de amateur!

MEZZOPAN 30°
SUPERPAN 32°
MEZZOCHROME 28°

Ook in kleinbeeldfilm verkrijgbaar, in cassettes en in donkerekamerverpakking

Fine Grain-Pan en Super-Pan

De kwaliteitsfilm tegen een redelijke prijs

NFI SOEST

NEDERLANDSCHE FOTOGRAFISCHE INDUSTRIE N.V.
SOESTDUINEN (Holland)

LICRES...

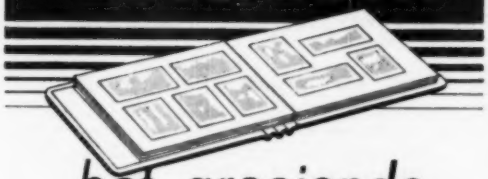

het groeiende
FOTO-ALBUM

DE GROTE VOORDELEN

1. De bladen kunnen naar wens worden verwisseld en het aantal kan worden vermeerderd en verminderd, zonder gebruik te maken van enig mechaniek of klemsysteem. Losse bladen zijn steeds verkrijgbaar.

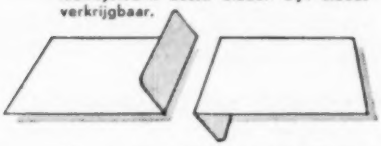

2. In open toestand liggen de bladen steeds volkomen vlak! Rondstaan en dichtslaan der bladen is uitgesloten. Opgeplakte foto's kunnen hierdoor dus nooit losspringen. Ieder blad kan aan twee zijden worden gebruikt.

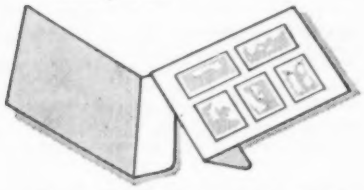

3. Een speciale buigzame rug, die het „groeien" mogelijk maakt. Het geheel in een keurige sterke band van afwasbaar kunstleer in diverse tinten.

LICRES

het groeiende foto-album... verbluffend eenvoudig!

Sinds kort bij de handel geïntroduceerd. Waar nog niet verkrijgbaar, wende men zich voor inlichtingen tot

VERKOOPORGANISATIE VOOR NEDERLAND
J. WIERSCHEM & CO.
Singel 186 Amsterdam Tel.: 45971

DE GELUIDSTUDIO....

een uniek zaaltje, waar FILCA Uw 16 mm-films kan na-synchroniseren. Een moderne installatie zorgt voor een sublieme geluids-„band" op Uw film!

Ontwikkelen copiëren na-synchroniseren filmtitels productie

Filmfabriek FILCA Leiden

Telefoon 26698 en 20545 — Na 18 uur: 24555

FILCA VOOR GOEDE SERVICE

Gebruikt voor Uw opnamen steeds een goed filter, een

- **CENEIPLAN FILTER,**
  verkrijgbaar in de kleuren geel (2 x en 3 x vertragend), geelgroen, oranje, lichtrood en blauw, en in de maten 22, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 37, 38 en 42 mm. Prijzen van *f* **3,90** - *f* **7,85**, inclusief keurig plastic étui.
- **CENEI ZONNEKAPPEN**
  zijn leverbaar in de maten 27, 28, 29, 30, 32, 33, 37, 38 en 42 mm. Prijzen *f* **5,50** - *f* **7,65**, inclusief lederen étui.

Voor kleinbeeldprojectie:

- **CENEI DIARAAMPJES,**
  eenvoudige montage, stofvrij. Prijs *f* **8,10** per doosje van 25 stuks.
- **CENEI DOZEN**
  voor het stofvrij opbergen van 50 diaraampjes. Prijs *f* **6,85**.

Wed. Wm. HOLST, AMSTERDAM-C
HARINGPAKKERSSTEEG 10—18, bij de Nieuwendijk

Het verfijnen van Uw techniek

Werk er deze winter eens aan!

Beschouw de FOTO-serie niet als alleen voor beginners. Er zit lijn in en de auteur heeft zich als doel gesteld, dat de complete serie straks ook een complete leergang in de fotografie zal zijn. Alleen anders dan gebruikelijk, nl. bij elk onderwerp recht op het doel af, en alle oudbakken franje overboord. Bovendien een beetje vlotter, gezelliger, gekscherend hier en daar, maar toch met die ernstiger ondertoon, welke bij zo lange ervaring vanzelf ontstaat. In deze opkwekende (én opkwikkende) serie zit een stijgende lijn en *er zijn deeltjes bij die juist voor U geschreven zijn.*

Op welke trede van de fotografische ontwikkeling U ook staat, er is een boek dat U verder helpt!

★

Voor de pure beginner:

FOTO-serie No 1 FOTO'S BUITEN met de eenvoudige camera, 7e druk

FOTO-serie No 2 FOTO'S BINNEN met de eenvoudige camera, 5e druk

En als deze méér wil dan de box presteert:

FOTO-serie No 3 WANNEER EEN BETERE CAMERA? welke camera is nu juist voor U geschikt, 3e druk

Nu komt „de techniek" een - bescheiden - woordje zeggen:

FOTO-serie No 4 FILTERS, hoe en wanneer deze te gebruiken, 3e druk (en dit is een boekje waar ook gevorderden nog wijzer uit worden)

FOTO-serie No 5 NEGATIEVEN ONTWIKKELEN is niet moeilijk 3e druk

FOTO-serie No 6 AFDRUKKEN EN VERGROTINGEN maken met eenvoudige hulpmiddelen, 3e druk

De ideeënknobbel moet ook groeien, dus:

FOTO-serie No 7 GEZELLIGE KINDERFOTO'S maken in eigen huis, 2e druk

Hij wil zich nu goed installeren, dus:

FOTO-serie No 8 DE EENVOUDIGE DONKEREKAMER voordelig en goed inrichten, 2e druk

FOTO-serie No 9 APPARATUUR ZELF MAKEN I, vergrotingsapparaat, 2e druk

FOTO-serie No 10 APPARATUUR ZELF MAKEN II, condensorlicht, afdrukkast, schakelingen (en het is verrassend, hoeveel handige tips letterlijk iedereen daar nog uit haalt!)

Hij krijgt zijn kans artisticiteit, visie en persoonlijkheid te ontplooien:

FOTO-serie No 11 HET JUISTE MOMENT OP DE JUISTE WIJZE, compositie, lijn, toon en formaat

FOTO-serie No 12 DE FOTOGRAFISCHE BLIK, visie en het rake moment. (Boekjes met een gulden inhoud, die iemand voor goed in het zadel zetten en voorzichtig hun stempel drukken op zijn verdere ontwikkeling). *Zo juist verschenen.*

En opdat hij nu niet te kort schiet in die verdraaide techniek:

FOTO-serie No 13 SCHERP INSTELLEN, vooral het juiste gebruik van scherptediepte

FOTO-serie No 14 GOED BELICHTEN èn goed ontwikkelen

FOTO-serie No 15 FOUTEN EN HUN OORZAAK, hoe zij te vermijden zijn. *(Een drietal boekjes dat half November kan verschijnen).*

En voor 't voorjaar 1951 staan nog op het programma:

FOTO-serie No 16 VACANTIEFOTO'S die werkelijk geslaagd zijn

FOTO-serie No 17 SPORTFOTO'S en wat daaraan vast zit

FOTO-serie No 18 PORTRETJES in de open lucht en thuis

En de serie gaat voort, steeds in dat bekende rood-witte omslagje, steeds 64 blz. pittige tekst en illustraties, steeds f 1.25 per deeltje. Is dat niet iets om compleet in Uw bezit te hebben?

UITGAVEN VAN H. L. SMIT & ZN – HENGELO

Geschreven door de FOTO-redacteur D. Helfferich; levering uitsluitend via Uw boek- of fotohandelaar

FOTO

5e Jaargang No 9, Sept. 1950

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELD FOTO"

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen en van de Nederlandse Fotografen Kunstkring. — Abonnementsprijs f 10.— per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers f 0.85. Voor België frs 225. Losse nummers frs 20. Agentschap voor België N.V. Nederlandse Boekenimport v/h Van Ditmar N.V., Markgravestraat 10, Antwerpen. Telefoon 33196, Giro 12847. — Agentschap voor Zwitserland: O. Burnand, Rue St.-Laurent 16, Lausanne. — Sole agents for advertisingrights in Great Britain: Albert Milhado & Co Ltd. 140, Cromwell Road, Kensington, London. S.W.7. — Agence d'Annonces pour la France: Publicité Jean Contesse, 8, Square de la Dordogne, Paris, 17e. — Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer. — Redactie en administratie: Telgen 8, Hengelo. Telef. 2530—2630.

UIT DE INHOUD:

De waarde van beoordelingen . . . Blz. 297
FOTO-wedstrijden, 320 . . . . . „ 298
Kleurtemperatuurmeters . . . . . „ 299
Weer of geen weer . . . . . „ 305
Fantastische of fantasie-ontwikkelaar? . . „ 311
Kleine technische precisie-camera . . . „ 316
Beoordelingen 301, 302, 308, 313, 314, 319, . „ 320
Fijne-korrel-ontwikkelaars (Baby-Box) . . „ 321
Bondsnieuws . . . . . „ 322
Het juryprobleem . . . . . „ 323
Boekbesprekingen . . . . . „ 324
Foto op de omslag: D. P. H. Wentzel Jr, A'dam; Montmartre

UITGAVE: H. L. SMIT & Zn, HENGELO - GIROREKENING 42994 - BANK: DE TWENTSCHE BANK N.V., HENGELO; N.V. SLAVENBURG'S BANK, ROTTERDAM

Van de redactie

DE LAATSTE TIJD WORDEN IN ONZE KOLOMMEN veel meer camera's en andere apparaten beoordeeld dan enkele jaren geleden, en uit de correspondentie blijkt maar al te zeer, op hoe grote prijs dat door velen gesteld wordt en hoe nodig dit is. Eigenlijk verbazen wij ons er wel eens over, hoevelen in „deze tijd van spanningen tussen lonen en prijzen" (zoals de dagbladpers zulks bij voorkeur pleegt te schetsen) toch nog enkele druppels van het noodzakelijke levenssap blijken over te houden, nadat de belastingpers zijn werk op ons pulp-aspiranten grondig en onder deskundige leiding heeft verricht. Zeer velen blijken, ondanks alle narigheid, zich toch nog te kunnen permitteren een vrij belangrijk bedrag te besteden aan een stuk-voor-het-leven, waarmee de narigheid een ogenblik vergeten kan worden.
Niet dat zulk een bedrag maar ineens uit het maandloon beschikbaar is, want hoe vaak lezen wij niet, dat iemand jaren lang gespaard heeft en nu.... het niet meer uit kan houden. Nu moet de camera maar zo vlug mogelijk gekocht worden. Of wij nu maar even willen zeggen, welke. „Er zijn er zovele en U weet alles". In een gunstig geval vraagt men: „mijn handelaar heeft deze drie camera's voor mij en zegt dat ze alle drie even goed zijn, welke moet ik nu nemen?" En dan volgt een 6 × 9 met afstandsschaal, een twee-lenzige 6 × 6 en een kleinformaat met gekoppelde afstandsmeter. Aan dezulken zouden wij gaarne willen vragen: hoe ver bent U in de fotografie, welke onderwerpen interesseren U, stuur een paar foto's mee. Dan pas kunnen wij U adviseren. Heel vaak komt er ergens een zinnetje voor in de trant als: „in Uw blad kunt U natuurlijk niet alles zeggen want U moet om de adverteerders denken, maar geeft U mij nu in een brief Uw persoonlijke mening, ik zal die als strikt vertrouwelijk beschouwen".

Over dit punt moeten wij het samen op deze plaats eens hebben, waarbij wij allereerst de opmerking willen maken, dat zowel bij het geven van raad en advies, als bij het geven van een oordeel over een camera of anderszins, op ons een zeer grote verantwoordelijkheid rust. In het eerste geval zijn wij ten slotte bezig, andermans geld uit te geven, en in het laatste geval kunnen wij bijv. het succes van een nieuwe camera ronduit maken of breken en is het spelen met het door de importeur geinvesteerde, soms niet onaanzienlijke, kapitaal. De macht van het gedrukte woord is groot, en daar men geneigd is alles wat gedrukt staat voor waar aan te nemen, bleef ons slechts het standpunt over, dat althans *ons* gedrukte woord dan ook waar moet *zijn*.

Als wij een camera bespreken — om bij dat voorbeeld te blijven, maar het geldt evenzeer voor alle andere dingen, en vooral ook het lichtgevoelig materiaal zoals films — dan gebeurt dat niet om de betrokken importeur (lees ook: adverteerder) een plezier te doen. Het is heus wel voorgekomen, dat wij iets uitvoerig bespraken, waarvan nooit een advertentie werd opgenomen, en omgekeerd wordt er wel geadverteerd, wat wij nooit bespraken. Dat schept naar ons oordeel een gezonde verhouding, want als ons nu een apparaat ter beoordeling wordt toegezonden, ligt daarin een blijk van vertrouwen van de fabrikant of de importeur in het betrokken product. Het is een: „voel het gerust aan de tand, test het maar grondig, dit ding is goed". Want hem is reeds lang gebleken, dat wij op grond van onze bevindingen een ding ook ronduit slecht durven te noemen. Wij keuvelen er dan niet in zoet gevooisde woordekens omheen. En als het goed is, dan zeggen wij dat ook, en uiteraard met genoegen.

Wij gaan dus uit van het standpunt, dat *elk* ter beoordeling ontvangen artikel ook inderdaad besproken wordt. Zouden wij, een slecht ding onderzocht hebbend, bespreking achterwege kunnen laten, in de geest van: laten we er maar liever over zwijgen? Het zou een uitweg zijn om de kool en de geit te sparen, doch ook aanleiding tot onrechtvaardige conclusies. Indien bij onze lezers de mening post zou vatten, dat het onbesproken blijven van een apparaat zijn oorzaken heeft in slechte kwaliteiten, dan gaat dat odium ook min of meer kleven aan al die vele goede apparaten die, om welke toevallige reden dan ook, onbesproken blijven.
Wij zijn ons bewust, dat zo iets toch al een beetje gebeurt bij de uitvoering van ons standpunt, elke ontvangen camera ook objectief te bespreken, want de importeur, die zich niet veilig voelt, zou dan het apparaat nooit ter beoordeling toezenden. Maar dat vangen wij weer gedeeltelijk op door, indien uit de correspondentie blijkt dat er belangstelling voor bestaat, eenvoudig een exemplaar ter beoordeling aan te vragen.

Juist door de verantwoordelijkheid tegenover verkoper zowel als koper moet het onderzoek objectief zijn. Zulks houdt in, dat wij niet onze opinie kunnen baseren op enige kiekjes tijdens het week-end, waarbij de camera zo olijk knipste. Het apparaat wordt gebruikt op een manier, welke bij de gebruiker nooit voor zal komen, nl. opgesteld tegenover een testkaart, waaruit later o.a. automatisch gedestilleerd wordt: scherpte-kwaliteiten van het objectief, kleurcorrectietoestand, juistheid afstandsmeting, trillingvastheid, vlakligging van de film, zoekerparallax, juiste afstelling van de spleetsluiter e.d.. Dat wij dergelijke resultaten niet in cijfers weergeven, bijvoorbeeld de correctietoestand van het

objectief (scheidend vermogen) naar het aantal lijnen per mm voor verschillende punten van het beeldoppervlak en bij verschillende diafragma's, vindt zijn oorzaak hierin, dat men daaraan slechts dan wat heeft, als men gewend is, dergelijke dingen te „lezen". Bovendien lopen die cijfers altijd iets uiteen, dat wil zeggen zij zijn bij geen twee objectieven van eenzelfde serie precies gelijk, zodat het ook weinig zin heeft, uitvoerig voor één bepaald onderzocht objectief alles te gaan opsommen. Men houdt trouwens toch altijd een onzekerheidsfactor, want als men een volstrekt goed gefundeerd oordeel wil uitspreken, zou men niet één, doch honderd apparaten moeten testen. Gelukkig is ons in de practijk gebleken, dat de importeurs werkelijk een willekeurig exemplaar sturen, soms zelfs een apparaat, waar dan momenteel iets aan hapert, en dat nog revisie behoeft, doch overigens een manco heeft dat het onderzoek niet stoort.
Anders doen wij bij de beoordeling van lichtgevoelig materiaal. Onze medewerker van Duijn geeft hier altijd de resultaten van zijn objectief onderzoek in curven en tabellen, omdat deze visueel veel beter „verteerd" worden door de lezer. Ook hij maakt daartoe geen kiekjes buiten, Lagorio en Kleurenkaart vertellen hem veel meer en veel exacter wat er aan het handje is. Ook voor ons zijn diens rapporten soms een verrassing, zoals bijvoorbeeld laatst, toen het onderzoek uitwees, dat de Derby-film beslist goed genoemd moest worden; eerlijk gezegd hadden wij — beïnvloed door de niet gelukkige naamgeving — een beetje verwacht met een ook in andere opzichten goedkoop seizoen-massa-artikel te doen te hebben.
Nu zal ook wel duidelijk zijn, dat het weinig zin heeft, ons vertrouwelijk nog eens opnieuw om onze mening te vragen. Deze zal niet anders kunnen zijn dan de gepubliceerde opinie. Beide dienen immers te steunen op onomstotelijke bewijzen; men moet zijn beweringen kunnen staven.

Uitslag FOTO-wedstrijd „Vrije Onderwerpen Augustus"

Voor het jureren van deze wedstrijd meende Uw redacteur zich weer eens bescheiden terug te moeten trekken, en geheel de opinie te moeten aanvaarden van een der bij de Bond aangesloten verenigingen, die daarbij dan steeds geheel vrij zijn in de samenstelling van de jury. Ditmaal werd ons verzoek gericht tot de Zwolse Amateur Fotografen Vereniging, die zeer spontaan het ten slotte op korte termijn gestelde verzoek aanvaardde en voortreffelijk uitvoerde. Onze hartelijke dank, Zwollenaren van de Töverlanteer'n, Uw verslagje was bèst en kon zó op de pers!
De jury bleek gevormd door drie bestuursleden der Z.A.F.V., de heren D. Bosman, A. H. Hoogland en A. Meulenbelt. De in het rapport aangehaalde nummers zijn interne administratienummers, waarop gejureerd wordt. De bijbehorende namen worden dan later, na raadpleging der eveneens genummerde mottobrieven, ingevuld. Alle inzenders van bekroonde foto's ontvangen binnenkort het gebruikelijke diploma, de eerste-prijswinnaars tevens een Daguerre-plaquette. Hier volgt de opinie der Zwolse jury.

Verrassend nieuwe gezichtspunten heeft deze wedstrijd niet opgeleverd. Maar dat kan ook moeilijk. Immers, men is altijd geneigd om langs gebaande wegen te gaan, omdat men niet te voren kan weten, dat de jury een „gewaagde" opvatting zou weten te waarderen. Misschien kan de redactie in deze richting eens een wedstrijd op touw zetten.
Toch heeft de jury met genoegen de foto's voor deze wedstrijd beoordeeld. Want het is altijd prettig te ervaren hoe steeds weer oude en nieuwe werkers met een hardnekkige vastberadenheid pogen om uit het stugge materiaal dingen van schoonheid voort te brengen.
Hier volgt nu de uitslag:

BABY-BOX-KLASSE

1e prijs Mevr. L. E. Ghijsen—v. Scherpenberg, Bergen op Zoom.
In deze klasse sprong direct naar voren de foto van een schip, gemaakt op de tentoonstelling Rotterdam-Ahoy. De foto getuigt van een mooie visie en ofschoon er heel wat lijnen op zijn, werkt hij toch niet onrustig. De techniek is zodanig, dat menige inzender uit de hogere klassen er jaloers op kan zijn. Het is een voortreffelijke „box-foto".
De *2e prijs* viel ten deel aan de heer *A. J. Gommers* te Hilversum voor een alleraardigste kinderopname met goede compositie.

JUNIORES

De *1e prijs* ging verdiend naar *W. Siebers* te Bussum voor een prachtig havengezicht met bijzonder mooie sfeer.
Ofschoon dergelijke foto's vooral vroeger, doch ook nu nog, gaarne op mat of gekorreld papier werden vergroot, doet de bijzonder gave techniek op dit hoogglans-papier het zeer fraai.
De *2e prijs* verwierf *Mevr. C. Meijer—Kattenburg*, Huizen N.H. met een foto van een wel wat veel gefotografeerd onderwerp, maar niettemin toch wel zeer goed in beeld gebracht. Een goede compositie en technische afwerking.
In deze klasse konden we ook nog een *3e prijs* toekennen aan de heer *V. J. Franken* te Bergen op Zoom voor een aardig stemmingsbeeld. Deze foto zou echter in een groter formaat beter tot zijn recht komen.

SENIORES

2e prijs Eric Bertram, Amsterdam.
In deze klasse, waar toch andere maatstaven dienen te worden aangelegd als in de Juniores-afdeling meende de jury geen 1e prijs te moeten toekennen, daar de kwaliteit van het werk hiertoe geen aanleiding gaf. Na lang beraad meenden wij toch de foto 517 van de heer Bertram iets hoger te moeten waarderen dan no 431, een moderne foto van zeer goede lijnwerking, gemaakt door de heer *G. H. Wagenaar* te Rotterdam, die daarom een *derde prijs* kreeg.

GEVORDERDEN

2e prijs Henk Rietveld, Heemstede.
Aangezien in deze klasse slechts één inzender was, en vergelijkingsmateriaal dus ontbrak, meenden wij toch dat de foto 515 de kwaliteiten voor een tweede prijs ruimschoots bezit. Ook de andere foto van dezelfde inzender is een zeer goed geslaagde opname.

VAKKLASSE

In deze klasse waren nogal uiteenlopende inzendingen, die de beoordeling wat moeilijk maakten.
De *1e prijs* verwierf de heer *H. Boonstra* uit Amsterdam met een kinderportret dat zonder twijfel van een zeer bijzondere kwaliteit was, en dan ook de eerste prijs ten volle verdiende.
Van geheel ander karakter is de inzending van *F. La Haye* te Tilburg, die drie grote koppen inzond. De beste van de drie is ongetwijfeld no 522, die wij dan ook de *2e prijs* toekenden.
Een technisch bijzonder fraai uitgevoerde foto van de heer *H. J. A. Jacobs*, Den Haag verwierf eveneens een *2e prijs*. Ook de overige foto's van deze inzender muntten uit door een gave techniek.
Joh. Scholten uit Haarlem kwam met 3 fraaie kerkinterieurs. De mooiste kon dan ook de *3e prijs* verwerven.
Van de overige inzendingen noemen we nog het stadsgezicht Oud Amsterdam van *F. L. Lemaire* te Amsterdam die een Eervolle Vermelding kreeg. Alle prijswinnaars onze beste gelukwensen en de inzenders dank voor hun medewerking.

Denk aan de volgende wedstrijd Vrije Onderwerpen, sluitingsdatum 28 October 1950!

OVER KLEURTEMPERATUURMETERS

en dat inschikkelijke oog van ons

*

Door de N.V. Verkoopmij „De Oude Delft" werden wij in de gelegenheid gesteld, enkele dagen te spelen met de door haar hier gebrachte Zwitserse kleurtemperatuurmeter van Rebikoff. Het leek ons aardig, eens iets van de werking van deze meters te vertellen, daar de meesten deze aanzien voor een uiterst ingewikkeld en geleerd apparaat.

Het begrip kleurtemperatuur

Het begrip kleurtemperatuur is voor velen volkomen onbekend geweest, totdat de kleurweergave in de fotografie mogelijk werd, en men het woord plotseling overal tegenkwam, meestal vergezeld van een lijstje met cijfers. Geheel duidelijk is het velen nooit geworden. Nu willen wij ons zelve niet wijs maken, op deze plaats aan dat manco voor goed een einde te maken, maar misschien wil een zeer populaire bespreking toch wel een beetje helpen.

Als wij een zaklantaarnlampje aansluiten op een half uitgeput batterijtje, dan plegen wij te spreken van een gloeiende spijker. Het weinige licht is sterk roodachtig getint.

Stoppen wij een verse batterij in de huls, dan krijgen wij met hetzelfde lampje een veel helderder, maar vooral veel witter licht. Door de hogere spanning geraakt de gloeidraad op een veel hogere temperatuur. Vergelijk dit maar met een werkelijke gloeiende spijker, die U in een gasvlam juist rood gloeiend kunt krijgen, in een fel brandende kachel oranjegeel gloeiend, en in een goed smidsvuurtje bijna witgloeiend (wit-heet!). Houden wij die withete spijker buiten het vuur, dan gaat hij allengs minder licht uitstralen, en verandert zijn kleur weer; deze wordt steeds roder. Dat komt omdat de spijker weer afkoelt, de aard van het uitgestraalde licht verandert met zijn temperatuur. Dat zien wij bij een zaklantaarnlampje, dat zien wij ook bij de gewone gloeilampen, bijv. als er een netstoring optreedt. Geeft men een gloeilamp te veel spanning, zoals bijv. bij onze fotografische overspanningslampen, dan straalt hij niet alleen veel meer licht uit, maar de nu nog intenser verhitte gloeidraad straalt ook veel blauwer licht uit.

Nu weten wij, dat „wit" licht in feite een mengsel is van allerlei kleuren licht, een geheel spectrum, met aan de ene zijde rood, en aan de andere blauw. Het rode en het blauwe licht zijn de zichtbare uitersten. Is de temperatuur van het gloeiende lichaam lager, dan worden overheersend rode lichtstralen uitgestraald, *door het ontbreken van de blauwe stralen*, deze komen er pas bij hogere temperaturen, langzamerhand, en in steeds groter kwantum, *bij*.

Bij de kleurenfotografie is voor ons de kwaliteit, de kleur van *het licht, dat op ons onderwerp valt*, van groot belang. Is dat roodachtiger, is het blauwiger dan wat wij „wit" licht plegen te noemen?

Die kwaliteit, die samenstelling van het *mengsel* van rood, en alles wat er tussen ligt, tot blauw, is dus vergelijkbaar met de kwaliteit van het licht, uitgestraald door een op bepaalde temperatuur gloeiend lichaam. Men behoeft slechts die temperatuur aan te geven, om tegelijk de kwaliteiten van het uitgestraalde licht te bepalen. Men had dat kunnen doen in graden Fahrenheit, Réaumur of Celsius, maar koos de in de physica gebruikelijke Kelvingraden. Die lopen gelijk op met Celsiusgraden, maar starten bij het absolute nulpunt (— 273° C onder nul), zodat een kamertemperatuur van 20° Celsius gelijk staat met 293° Kelvin.

De kleurtemperatuurmeter

Na deze uiteenzetting zal men ook de werking van een kleurtemperatuurmeter gemakkelijk kunnen begrijpen. Deze heeft dus tot taak, de kwaliteit, de samenstelling te noemen, van het op ons onderwerp vallende licht. Hij geeft dat dus aan in graden Kelvin.

Kort en goed gaat het om de verhouding tussen de hoeveelheden rood en blauw licht, die in het mengsel aanwezig zijn. Daarom bevat de meter twee lichtcellen van het soort, die in een electrische belichtingsmeter voorkomen. Die cellen zitten naast elkaar, en zij zijn bij de Rebikoffmeter half rond.

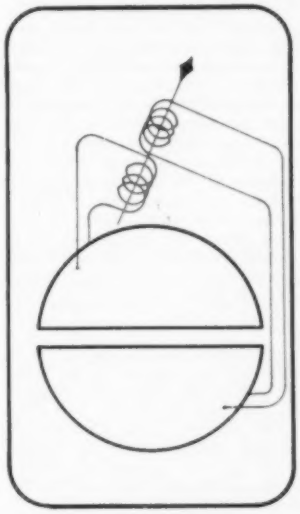

Indien nu de ene cel, bijv. de bovenste, alleen gevoelig gemaakt wordt voor blauw licht, en de onderste alleen voor rood, dan zouden zij, ieder op de gebruikelijke manier aangesloten op een micro ampèremeter, een verschillende uitslag geven. Bij sterk rood georienteerde verlichting (lage kleurtemperatuur), zou de „rode" cel een grote naalduitslag veroorzaken, de „blauwe" maar een heel kleine, omdat er wel veel rood, maar slechts weinig blauw licht aanwezig is. Die specifieke gevoeligheid voor een bepaalde kleur heeft men heel eenvoudig bereikt door vóór de cel een gekleurd glazen filter of er op een gekleurde laklaag aan te brengen. Verder zijn de cellen niet ieder op een eigen meter aangesloten, dat zou een vervelende rekenpartij worden elke keer, maar men heeft ze samen op één micro ampèremeter verbonden, en wel zodanig, dat de stromen elkaar tegenwerken. De „blauwe" cel probeert de naald naar links te sturen, de „rode" tracht hem naar rechts te krijgen. Zijn de stroompjes even sterk, dan blijft de naald in het midden staan, overheerst er een, dan wijkt de naald naar zijn kant uit.

Vóór de beide cellen met filters zit nu een draaibaar transparant deel; het is echter maar voor de helft transparant. Het lichtdichte gedeelte heeft wederom de vorm van een halve cirkel.

In de diverse standen, welke deze afdekkende sector kan innemen, laat hij òf een groter gedeelte van de „rode" cel vrij, en dan een kleiner gedeelte van de „blauwe", of omgekeerd. In de ene eindstand bedekt hij de „blauwe" geheel, in de andere eindstand de „rode". In de midden-stand is de helft van de „rode" en de helft van de „blauwe" open.

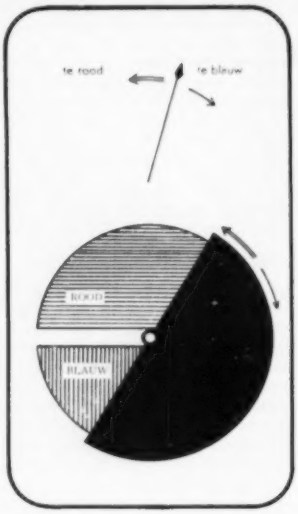

De stand van de sector houdt dus een verhouding in van het aanwezige rode licht ten opzichte van het blauwe, en bij het meten van de kleurtemperatuur behoeft men niets anders te doen dan de sector te draaien tot de naald inspeelt op de 0-stand, precies in het midden. De beide stroompjes uit de cellen zijn dan gelijk, en van de stand van de sectorschijf, die gecalibreerd is in graden Kelvin, leest men de temperatuur af. Voorts is er dan nog een schaalgedeelte, dat aanwijst, hoe men de onjuiste kleurtemperatuur moet corrigeren (nl. met welk filternummer), om een goede kleurweergave op resp. dag- of kunstlichtfilm te verkrijgen. Bij deze bepaalde meter behoren dus bepaalde correctiefilters, die eventueel voor de cameralens geplaatst moeten worden.
Het bij deze meter toegepaste principe, nl. het doen bedekken enerzijds en verder openstellen anderzijds van een gedeelte van de lichtcellen is verrassend door zijn eenvoud. Andere fabrikaten werken ook wel met verlopende grijsschalen (wiggen) die meer of minder licht via het filter toelaten tot een kleinere cel. In meetnauwkeurigheid kàn dat voordelen bieden, want bij de Rebikoffmeter moet men uitgaan van een over zijn gehele oppervlak gelijk gevoelige cel-plaat, bij de andere van een correct stel wiggen.

Nu moet men deze meters *goed* gebruiken. Het gaat er om, de samenstelling te leren kennen van *het licht, dat op het onderwerp valt*, en dat is *niet het licht dat het onderwerp weerkaatst*. Men richt de meter dus *op de lichtbron*, i.c. de zon, of de gloeilampen. Maar ook dat is weer niet altijd juist, want als men een onderwerp heeft, dat vrijwel uitsluitend door z.g. noorderlicht beschenen wordt, d.w.z. naar het noorden gekeerd ligt, en de camera dus tegen de zon in kijkt, dan dient men ook het licht van de noordelijke hemelhelft te meten. Zo zal men, de meter op de zon richtend, bijv. 5400° K meten, terwijl de bleekblauwe noorderhemel, waarin witte windveren, een k.t. geeft van 6400° K. (gemeten half Augustus 's morgens 11 uur).
Als het daglichtmateriaal een juiste kleurenweergave zal leveren bij een k.t. van 5900 à 6000° K, wordt de foto met-de-zonmee dus iets te rood, die tegen-de-zon-in dus te blauw. Dat is de theoretische grondslag. In de practijk zal de foto met de zon mee goed zijn, omdat ook behalve de zon het blauwe hemellicht zijn woordje meespreekt, waardoor de k.t. hoger komt te liggen. Het tegenlicht evenwel wordt te blauw.

Nu bevond zich op de plaats, waarop wij deze noorderhemel maten, ook een groot gebouw, opgetrokken in de bekende lichtgele baksteen. Een geringe kanteling van de meter (die gelukkig zeer richtinggevoelig is) was voldoende om nu een k.t. van 4400° K. aan te wijzen: de samenstelling van het door deze in de zon badende baksteenmuur gereflecteerde licht. Dit als demonstratie van de gevolgen, indien wij het onderwerp gingen meten in plaats van de lichtbron.

Ons inschikkelijk oog

Eigenlijk moest een ieder, die eerst jarenlang de zwartwit fotografie beoefend heeft, en aan „kleur" begint, eens een poos optrekken met een goed kunstschilder, liefst een landschapsschilder of anders een portretschilder. Bloemen is ook nog goed.
Zo althans is onze ervaring. Door jarenlang de wereld op zijn fotografische kwaliteiten te beoordelen, op jacht naar goede prenten, leert men, kleur uit te schakelen en te vertalen in tintwaarde. Een klein tipje van de wonderschone kleurenweelde om ons heen wordt dan eventjes opgelicht, als we ergens lezen dat de schaduwen in de sneeuw veelal blauw of violet zijn, en dat we daarmee rekening moeten houden bij het opnemen.
Maar laat een schilder U eens vertellen, welke kleuren *hij* ziet in zijn onderwerp, dat er bijv. in de schaduwen bij een portret *altijd* kleuren voorkomen en *nooit* zwart, zodat hij daar zelfs met groenen moet werken, dan pas krijgt U weer een goede kijk op de kleurige wereld, die U fotograferen wilt. In zulke ogenblikken van analyse kijkt U een ogenblik, zoals Uw kleurenfilm *altijd* kijkt. Deze registreert wat hem voorgezet wordt redelijk exact. Het resultaat achten wij overdreven. Dat komt eensdeels, omdat alles gecomprimeerd zit in een tableau op veel kleinere schaal, maar anderzijds, omdat ons oog zo heel inschikkelijk is. Ervaart u 's avonds om 12 uur het lamplicht als geel, oranjegeel? Toch is het maar 3100° K, zo'n normaal gloeilampje. Ons oog „went" zeer snel, en acht het „wit". Ziet u, als personen op een frisse groene weide staan (4400° K zegt de meter daarvan, en bedoelt het mengsel van rood tegen blauw daarin), de invloed van dat enorme groene reflectiescherm? Neen, tenzij uw vriend de schilder u wijst op de veel groener dan anders zijnde gelaatsschaduwen. Uw vriend de kleurenfilm ziet ze ook. En terecht leest men herhaaldelijk de waarschuwing, dergelijke reflecterende vlakken bij kleurenfoto's te ontlopen of minstens in het beeld te betrekken. Hoewel dat laatste geen voldoening gevende oplossing biedt. De gehele foto wordt er te groen door, en wat ons in de natuur onbemerkt gelukte, nl. het onmiddellijk „wennen" aan het veel groenere aspect, dat lukt ons, zelfs bij een groot geprojecteerd dia, maar steeds niet. Hoogstens zeggen we na een langere beschouwing, dat de kleuren toch *eigenlijk* alle wel goed zijn, maar toch.... omdat we dan de blik even afgewend hebben, en daarna de groene lichtsoep op het scherm weer ontmoeten.

Heeft men dergelijke reflectie-effecten, en kan men die niet door opnemen in de foto zelve voldoende aanvaardbaar maken, dan valt nog, met een kleurtemperatuurmeter in de hand en diens correctiefilters in de tas, te onderzoeken of de straks vreemd aandoende lichtsamenstelling te corrigeren is zonder bepaalde kleuren geweld aan te doen. Vaak genoeg zal de scrupuleus werkende fotograaf dan bij het laten zien van zijn opnamen de opmerking willen maken, dat een bepaalde kleur geleden heeft ten gevolge van een correctie van het geheel, maar in de regel kan het dan toch een verbetering zijn.
De wijze, waarop die correctie dient plaats te vinden, moet wel even goed overdacht worden. Als wij bijv. de kleur van een gelig getint papier opmeten, en dan van de meter aflezen, welk correctiefilter daarvoor nodig is, dan wordt in feite een zodanige correctie aangewezen, dat daardoor het gelige papier *wit* wordt geregistreerd op het kleurenmateriaal. Introduceert dus een reflectie te veel geel, dan doen we het beste, en vel wit papier in dat licht te brengen, en wel naar de camera gekeerd, en daarop de correctie te meten. Dat klinkt heel mooi, doch als men het in de practijk controleert, gaat de vlieger niet op. Het meeste papier is veel geler dan men denkt, en zo is het heel normaal,

dat de k.t. meter, op de zon gericht, 5100° K aanwijst, doch het fel door het „witte" papier gereflecteerde zonlicht slechts 4400° K oplevert, en wel onder omstandigheden, waarbij geen storende kleurreflecties aanwezig zijn. Daardoor moet men dus, de „witte" kwaliteiten van zijn papier gemeten hebbend onder verschillende omstandigheden, een correctiefactor invoeren, door er, zoals in dit geval, 700° K extra af te trekken.
Men kan dit feitelijk alleen doen voor lichte, gele reflecties. Voor rode en groene gaat het niet. De rode niet, omdat er alleen een algehele kleurverhuizing zou ontstaan, met als einddoel: blauw, en dientengevolge een allerakeligste blauwzweem, en wat het groen betreft: iemand zei eens tegen ons: dat groen is net vergift. De kleur lijkt nog nergens naar, is altijd alleen maar giftig groen, en het vergeeft bovendien je hele plaatje.

Beoordeling

De kleinformaatcamera Futura 24 x 36

771.313.4 „Futura"

Een nieuwe camera, waarover — mede gezien de gunstige prijs — ons oordeel nogal eens is gevraagd. Welnu, deze camera is zeer goed. Ondanks de ingebouwde en natuurlijk met de lensinstelling gekoppelde afstandsmeter is het body klein gebleven; het ligt prettig in de hand. De sluiterspanning (Compur Rapid met B en 1/1—1/400 sec, 5-bladige sluiter, synchrooncontact voor flitslampen en selftimer) is gekoppeld met het filmtransport, zodat dubbel belichte negatieven of „blindgangers" niet kunnen voorkomen. De afstandsmeter, tevens zoeker, heeft in het midden het gebruikelijke verschoven rechthoekje, dat op zijn plaats gebracht moet worden. Dat is ongekleurd gelaten, het overige beeld is iets geligbruiner van kleur. Deze kleurtegenstelling zouden wij eigenlijk iets markanter willen zien; men heeft dit vermoedelijk niet gedaan om het zoekerbeeld niet te storen.

Het achtergedeelte van de camera kan geheel, tezamen met de bodem, worden verwijderd; het inleggen van de normale kleinformaatpatroon wordt hierdoor zeer gemakkelijk, en alles kan goed schoon gemaakt worden. Alleen vereist het enige oefening, het achterdeel er elegant af te nemen. O.i. zou men goed doen bij de ronde zijkanten of aan de bodemrand ter weerszijden, dan wel aan de bovenkant van het sluitstuk, een „greep" aan te brengen, door daar horizontale ribbeltjes te geven. Nu glijden de vingers spoedig weg. Maar na enig manipuleren heeft men hiermee geen moeilijkheden meer. Het mechanische gedeelte van deze camera is eenvoudig en goed van constructie en wekt in alle opzichten de indruk, betrouwbaar te blijven. Het transportmechanisme en het aandrukken van de film is logisch gebouwd en goed.
Het ons toegezonden exemplaar was voorzien van de Evar 1 : 2,0/ f = 50 mm coated (Fritz Kuhnert, Freiburg).
Daarnaast wordt de camera geleverd met objectieven met lichtsterkte 1,5 en 2,8; een telelens van 75 mm en een groothoeksobjectief van 35 mm staan op het programma.
Vanzelfsprekend had de optiek op deze in constructief opzicht zeer goede camera onze grote belangstelling, en een grondig onderzoek (in casu van de Evar 1 : 2,0—50 mm) was op zijn plaats. Dit voor ons nog onbekende objectief bleek een succes. Het geeft bij volle opening (1 : 2,0) een zeer mooi scherp beeld, dat naar de randen en hoeken maar zeer weinig aan scherpte verliest. Reeds bij diafragma 2,8 is in het centrum een scherpte aanwezig, die men als critische maatstaf voor kleinformaatnegatieven moet stellen voor flinke vergrotingen. Bij diafragma 5,6 is die scherpte ook reeds aan de randen aanwezig. Dit diafragma kan men dan ook als zeer gunstig „werkdiafragma" gebruiken. De grootste scherpte (hoogste scheidend vermogen) wordt verkregen bij f : 8, over het gehele beeldvlak ligt dan een gelijke scherpte, die groter is dan als eis gesteld behoeft te worden en ook meer dan een film van 19/10 DIN gezien diens korrel verwerken kan. Bij f : 11 en f : 16 is de scherpte weer even groot als bij 5,6 en 6,3. Dit is normaal. Verder dan f : 16 is het objectief niet te diafragmeren.
Deze proeven werden genomen met een objectafstand van 255 cm. Instellingen op 510 cm bewezen, dat de scherpte dan even gunstig blijft. Bij instelling op ∞ is de scherpte zeer gunstig van f : 5,6 af, bij volle lensopening redelijk goed.
Een controle op de juiste afstelling tussen meetzoeker en lensinstelling deed blijken, dat deze zeer nauwkeurig klopt, zulks niet gemeten naar de afstandsgravering op de lensmontuur, doch op de verkregen scherpte.
Wij kunnen over dit door ons onderzochte objectief niet anders dan enthousiast zijn, en daar de kleine, zeer prettig in de hand liggende camera eveneens goed is, kunnen wij dit apparaat zonder voorbehoud aanbevelen. De „Futura" is inderdaad een camera met toekomst.

D. H.

Solcolor filters en zonnekappen

771.356.1
771.358

Van de firma Animex te Haarlem ontvingen wij ter beoordeling een aantrekkelijke doos met Solcolor zonnekappen en een in dezelfde wijnrode bekleding gevatte doos met een winkelsortering filters.
De zonnekappen zijn in 10 formaten gesorteerd, lopend van 21/22 mm tot en met 41/42 mm. Van binnen zijn zij diep matzwart, hun lensvatting is eenvoudig maar goed. Zij zijn rond, en vervaardigd uit een zwarte kunsthars, die sterk aan bakeliet herinnert. Alle kappen zijn even groot, alleen het bodemgat varieert al naar de diameter van het daarbij passende objectief. Voor lenzen met kleine diameter ligt de situatie ten aanzien van de afscherming ogenschijnlijk wat ongunstiger, doch in de practijk blijkt de diepte voldoende te zijn. Het zijn geen kappen, die men bij voorkeur vaak op de straatstenen moet laten vallen, doch een metalen kap reageert daarop ten slotte ook vaak met een vernielde klem-inrichting.

Ook de Solcolor filters bevinden zich per op maat gesorteerde collectie in een mooie doos. Zij zijn mooi plat van montuur en worden afgeleverd in een plat doosje met schroefdeksel van rood kunsthars. De zonnekap past weer op het filter.
Het kleur-assortiment is ogenschijnlijk niet groot, namelijk lichtgeel (1,5 ×), groengeel (1,5 ×), lichtblauw (1,2 ×) en rood (4 × op pan), doch voor de amateurpractijk is dit meestal voldoende. De filters zelve zijn van een onberispelijke kwaliteit glas, goed planparallel geslepen, en van uitstekende kleur.

„VLAARDINGEN" KAN ER MET TROTS OP TERUG ZIEN

De fototentoonstelling „Vlaardingen in andermans ogen", waar een keur van foto's uit de fotowedstrijd „In en om Vlaardingen, stad aan de Maas" werd geëxposeerd, is een groot succes geworden.
Gedurende de 10 dagen dat deze expositie geopend was hebben ongeveer 8500 bezoekers van hun belangstelling blijk gegeven. Het was voor de A.F.V. Vlaardingen, die deze maand 1 jaar bestaat, de kroon op het werk dat de eerste bezoekers van deze tentoonstelling, die de voorzitter rond mocht leiden, waren H.M. Koningin Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard, die zich beiden in waarderende bewoordingen over het gebodene uitlieten.
Als bijzonderheid moge hierbij opgemerkt worden dat meer dan 1/6 deel van de Vlaardingse bevolking deze tentoonstelling bezocht heeft, wat voor deze jonge vereniging ongetwijfeld een grote voldoening is.
Het aantal voor de wedstrijd ingezonden foto's bedroeg 175 stuks.
De volgende prijzen werden toegekend:
klasse beginnenden: 1e prijs: A. Bakker, Maassluis; 2e prijs: P. Oldenhof, Vlaardingen.

De jury aan het werk, v.l.n.r.: Dr J. J. M. van Santen, J. H. den Boestert en S. Zoetmulder N.F.K. (Foto van Rudi Ronde)

Z.K.H. Prins Bernhard op de tentoonstelling; hij is niet alleen een verwoed filmer doch ook een voortreffelijk foto-amateur.

Eervolle vermeldingen aan: M. Stolk, Vlaardingen; M. Noorlander, Vlaardingen; J. Th. Tomson, Voorburg; R. van 't Woudt, Langerak.
Klasse gevorderden: 1e prijs: Rudi Ronde, Vlaardingen; 2e prijs: Joh. Scholten, Haarlem; 3e prijs: J. J. A. Ronde, Vlaardingen. Eerv. verm. J. v. d. Windt, Vlaardingen.
Beste kunstlichtfoto's: J. J. A. v. d. Ronde voornoemd.
Klasse kleurendia's: 2e prijs: C. Kuylman.

In enkele regels

De heer J. Huijsen ontving naar aanleiding van onze mededeling, dat hij tot een nieuw edelprocédé gekomen was, verschillende brieven om nadere inlichtingen. Thans blijkt ons, dat hij alleen zou kunnen ingaan op serieuze verzoeken van fabrieken, die het materiaal daarvoor in hun productieprogramma zouden willen opnemen. Het spijt ons, indien wij enige lezers èn de heer Huijsen extra last bezorgd hebben, we hadden evenwel de indruk, dat de heer Huijsen inderdaad contact in bevriende zin op prijs stelde. Hij deelt nu echter mede, daarvoor helaas geen tijd te hebben.

Juist voor het ter perse gaan ontvingen wij interessante gegevens over een nieuw hulpstuk voor de *Leica*, nl. de *Novoflex*, een aanzetstuk met spiegel, waardoor reflex-macrofoto's mogelijk worden. Daar hierop de eigen optiek geplaatst wordt, en deze op grotere afstand van de lichtgevoelige laag komt te staan door het tussengeschakelde spiegelreflex-apparaat, ontstaat vanzelf een instelling voor opnemingen op zeer korte afstand. Wij hopen hierop uitvoeriger terug te komen in het volgende nummer.

Bij W. E. de Beus, van Baerlestraat 101 III, Amsterdam-Z. is bij inbraak *gestolen* een Kodak klapcamera 6,5 × 11, no 508235, met Kodak Anastigmaat no 144294, bruin etui. Men gelieve bij ontmoeting onmiddellijk plaatselijke politie en/of eigenaar te verwittigen.

Fotohandel Cöntze te Rotterdam zond ons ter beoordeling enige *luxe-afdrukken* toe, zoals die nu door de cliënten kunnen worden besteld. Dit zijn goed verzorgde afdrukken met warmzwarte tint op crême carton. De witte marge, gesneden met Büttenrand, is veel royaler dan gebruikelijk, doch dit wordt zeer gedistingeerd onderbroken door een verdiepte inpersing. Ontegenzeglijk verkrijgt de gewone afdruk door deze afwerking een veel groter cachet en velen kunnen van deze mogelijkheid een dankbaar gebruik maken, als zij vacantiefoto's ten geschenke willen geven die inderdaad tónen.

De *Dr. C. Schleussner Fotowerke* te Frankfurt am Main, o.a. fabrikanten van de Adoxfilm, herdachten eind Augustus het 90-jarig bestaan als oudste fotochemische fabriek ter wereld met een grootse persconferentie, gepresideerd door Dr. Carl Adolf Schleussner, kleinzoon van de stichter. Indien de rolfilms, door deze fabrieken in de loop der jaren vervaardigd, aan elkaar gelegd werden, zou die band de aarde tweemaal omspannen. Interessant zijn enkele data: in 1839 geraken twee fotografische procédé's bekend, de Daguerrotypie en de Talbotypie; in 1851 wordt het papieren negatief van Talbot door een glazen vervangen: de „natte" collodionplaat. In 1860 worden de Schleussner Werke gesticht, zij leveren fotografische chemicaliën; 11 jaar daarna, in 1871 dus, wordt de gelatine pas ingevoerd met de „droge" plaat.

De Club van Fotovertegenwoordigers houdt op Vrijdag 29 September a.s. een ledenvergadering in „'t Haagse Koffiehuis", Vredenburg 28, Utrecht, aanvang 8 uur n.m., waar o.a. de heer J. Willink een lezing zal houden met als onderwerp: Licht, kleur, filters en kleurgevoeligheid fotomateriaal. Alle vertegenwoordigers, ook niet-leden zijn hartelijk welkom.

Steve Mornay, S. Africa *Milady*

Een goed stukje portretwerk, wat de verlichting betreft. Bestudeer dat eens en ga na, waar de lamp gestaan moet hebben. Dat moet U altijd analyseren door de lampstand te bepalen ten opzichte van de kop, niet ten opzichte van de camera. Die komt op het tweede plan, hij kan nl. bij eenzelfde lampstand om het model heen draaien. Bezwaar van dit overigens goede licht: die donkere ooghoek: voordeel: de lichtdriehoek op de wang. En dan die linnenstructuur, die hier eigenlijk geen zin heeft en het gevaar introduceert, dat de fotograaf schilder-achtig wil doen. Zo'n structuur vraagt om forse toets en harmonieert haast nooit met de zachte fotografische tintovergangen. Het is hier nog maar nét aanvaardbaar.

Bob White, S. Africa *Medusa*

Hoewel de titelkeuze misschien niet de onze zou zijn geweest, neemt zulks niet weg, dat de foto zeer mooie kwaliteiten heeft. Het gebruik van een linnenraster is ten onzent — gelukkig — niet meer gebruikelijk, en toch doet het hier goed. Door zijn verticale structuur werkt het mee aan de rijzigheid, hier ook in het onderwerp nagestreefd. In zo'n geval is het dus wel verantwoord te achten.

77.022.4

★

Weer of geen weer

Er zijn dagen in het leven, die op bodemloze wijze teleurstellen. Meestal zijn dat vacantiedagen.
Goed, niemand zal veel genoegen verwachten van de dag waarop de belasting moet worden voldaan, de piano wordt gestemd of de zadelpen bezwijkt. Maar met vacantiedagen is het toch anders. Tot het laatst blijft er de hoop op een keer ten goede, op één mooie zonnige achtermiddag.
En dan maar het drenzen van de regen, het druppelen in de goten, het eindeloos geklater in de plassen. Na sjoelbak en tric-trac rest ten slotte nog een keus uit borrel, bioscoop of biljart. Kortom, men ziet zich geconfronteerd met een grondig mislukte vacantie. Maar geen nood, hier is een artikel gewijd aan de kunst van het fotograferen al mag het hemelsap U in de schoenen staan.
Want het is een verbazend feit dat, ofschoon van somber en zonloos weer inderdaad geen grein inspiratie uitgaat, de voortreffelijke hoedanigheden van dat indirecte natuurlijke daglicht worden miskend. Immers, het is een uitgemaakte zaak, dat de camera op de plaats rust houdt wanneer de zon niet belieft te schijnen. Wanneer de zon niet meedoet, blijft de camera in bed liggen. Vrijwel iedereen is dan eenvoudig niet in de stemming om te fotograferen. Het initiatief wordt aan de zon gelaten. Die moet beginnen met kleuren tot fel leven te wekken en met glanslichten, contouren en schaduwen te toveren. Tere pasteltinten bij bedekte lucht spreken niet aan. Ze worden eenvoudig niet gezien.
Algemeen is de mening ingeburgerd dat zonloos licht eigenlijk helemaal geen licht is.
Welnu, de illustraties en de volgende regelen hebben ten doel er U op te wijzen, dat dit een eenzijdige zienswijze is. Mogen gewone belastingbetalende burgers, die ook in het bezit zijn van een camera, reden hebben om bij regenachtig of herfstachtig weer uit hun hum te zijn, de fotograaf, die daar na lezing van dit artikel nog iets lelijks over wil debiteren, trekke men de hoed over de ogen.

Op grijze en grauwe dagen met bewolking is er een maximum aan gereflecteerd licht. Wolken, nevel of mist verminderen niet alleen de intensiteit van het zonlicht maar verspreiden het ook. Het daglicht komt dan van vrijwel alle kanten van de hemel in even sterke mate omlaag. Er is dus geen uitgesproken hoek waaronder het daglicht op de aarde neerschijnt. Dit laatste is een voordeel. Zo is er een minimum aan schaduwwerking en een minimum aan contrasten.
Meestal is bij bedekte lucht zelfs beter te fotograferen, dan bij direct zonlicht. Bij direct zonlicht kan het fotograferen op het midden van de dag bijv. beter achterwege blijven omdat te vaak ongunstige resultaten ontstaan. Bij bedekte hemel kunnen diezelfde uren van de dag wel voor fotograferen worden benut. Bij het fotograferen van personen blijkt bij zonlicht, dat scherpe schaduwen in oogholten, onder de neus of in mondhoeken alsmede allerlei andere schaduwpartijen in het

HEEL GEWOON. *Er zijn 1001 gewone handelingen en situaties, die in elk gezin en iedere dag kunnen gebeuren en die het in Holland's alledaagslicht zelfs beter doen dan in schel zonlicht.*

beeld, moeilijkheden kunnen opleveren. Hoeveel beminnelijke mensen lopen er bijv. niet met gefronst voorhoofd door het leven als werden zij gekweld door te hoge hypotheken en te nauwe schoenen, terwijl het alleen het overdadige schelle zonlicht is dat hen er toe noopt hun fijnbewerktuigde netvliezen op deze onvrijwillige wijze te beschermen. Het spreekt vanzelf dat dergelijke mensen het best gefotografeerd kunnen worden wanneer hun gezicht ontspannen is. Het indirecte daglicht is daar het aangewezen licht voor.

Er zijn maar weinig fotograferenden, die precies weten hoe onder alle omstandigheden, bij stralend zonlicht de volle omvang van tinten en contrasten in een brillant verlicht onderwerp onder controle kan worden gehouden. Hoevelen zijn er, die er in slagen om kalkwitte partijen zonder spitslichten of dichtgelopen schaduwpartijen te vermijden?

Wanneer de fotograaf bereid is om afstand te doen van het aloude verlangen naar het brillante en de kwaliteiten van zacht flatteus licht wil leren kennen, dan zal hij heel wat minder prikkelige problemen ontmoeten. Hij zal dan zien, dat er genoeg onderwerpen zijn, die er zich bijzonder goed voor lenen.

Volledigheidshalve zij hier aan toegevoegd dat, wanneer er sprake is van heel lichte bewolking, er het ideale fotoweer is. Er is wel een zekere straalrichting van het zonlicht, maar de schaduwen zijn niet krachtig en blijven licht en open. Belichtingstijden en diafragma kunnen dan bovendien dezelfde blijven als met direct zonlicht.

Wanneer de zon fel schijnt..... kan men de experts aan het werk zien ergens in lichte schaduw, zoals in serres met lichte wanden of glazen dak, of op balcons die op het noorden liggen of in de schaduw van strandtenten.

Is dit nu eigenlijk geen dwaasheid?

Integendeel, en wij zullen zien waarom.

De hooggevoelige emulsies van prima hoedanigheden, zoals bijv. van de Kodak Super XX of de Ilford H.P. 3, hebben veel meer bereikbaar gemaakt dan vaak wordt beseft. Bij droevig weer is het tegenwoordig mogelijk om zelfs opnamen uit de hand, dus zonder statief, te maken bij 1/25 sec wanneer het om levende personen voor de lens gaat. Want het gaat er natuurlijk om bij dit zwakkere licht toch juist belichte negatieven te krijgen.

De gedelfineerde optiek, waarvan luttele jaren geleden nog niet gehoord werd, heeft er in grote mate toe bijgedragen dit mogelijk te maken, omdat de gedelfineerde lens o.a. ook een belangrijk hoger rendement heeft.

Diegenen, die over een belichtingsmeter beschikken en daarbij aangepast hun films ontwikkelen, zullen spoedig weten waar ze aan toe zijn en zien hoe ver zij kunnen gaan, zelfs wanneer hun lenzen niet van de lichtsterkte f : 4,5 zijn.

Welnu, al deze factoren kennende kan men zich met verbazing afvragen, waarom zovelen op de zon blijven wachten en er ook steeds naar gestreefd wordt om bijv. zonbeschenen mensen te fotograferen wanneer de kwaliteit van film-emulsies en gedelfineerde optiek reeds genoeg blijken te hebben aan gereflecteerd licht. Want mensen voelen zich niet op hun gemak en op hun best om gefotografeerd te worden in het schelle licht van de zon of het felle licht van fotolampen.

In het Aprilnummer van dit tijdschrift kan de lezer op pag. 132 het portret vinden dat de 1e prijswinnaar Nico Zomer maakte in de N.F.K.-competitie, waarover het artikel „22 Fotografen en 1 Meisje" in hetzelfde nummer de nodige mededelingen behelst. Nico Zomer heeft voor deze opname licht gebruikt, dat duidelijk de kwaliteiten toont van het indirecte daglicht. Indien het mogelijk toch kunstlicht is geweest, dan is het gebruikt

op de manier van het zachte natuurlijke indirecte daglicht, met weinig schaduwwerking en vele tere tinten.
Bij ieder kunst- of vakwerk is dat werkstuk het meest geslaagd, waar de middelen om tot het fijne resultaat te komen, niet overduidelijk in het oog springen, maar onopvallend blijven. In dit verband is het goed er aan toe te voegen, dat één van de doelstellingen der portretfotografie is om de afgebeelde volkomen natuurlijk en met ongedwongen gelaatsuitdrukking uit te beelden. Dit zachte licht is niet alleen flatteus, maar werkt die natuurlijke ongedwongenheid juist in de hand.
Om terug te komen op het portret door de heer Zomer achten wij het waarschijnlijk, dat een kleine lichtbron zoals een licht spotlight geplaatst is in de blikrichting van het meisje om voor een spitslicht in de ogen te zorgen.
Voor jonge vrouwen en kinderen is dit licht dan ook heel goed. De illustraties bij dit artikel gaan over een moeder en haar kindje en werden gemaakt op een druilerige vacantiedag. Zulke dagen behoeven ons niet van het fotograferen af te houden.

15 SEC BIJ F : 22. *Het is eigenlijk een wonder dat de emulsie in staat is om de kleinste lichthoeveelheden te verzamelen en geduldig op te hopen totdat een klaarhelder beeld is verkregen. Deze opname werd in lichte mate in high-key uitgewerkt.*

Reportage-fotografen van de G.K.F. zoals daar zijn Cas Oorthuys, Henk Jonker, Maria Austria, om slechts enkele namen te noemen, gebruiken dit licht niet alleen uit noodzaak, maar ook zonder tegenzin. Juist omdat het zulk alledagslicht is, kunnen hun opnamen er door winnen aan echtheid.
Dit mogen amateurs overwegen, wanneer het weer hen niet vermag te inspireren. Serieuze amateurs prefereren onderwerpen, die eerste prijzen, meesterplaquettes en acceptaties van buitenlandse salons kunnen opleveren. Zij weten wat voor soort gegeven het doen zal en hebben bepaalde opvattingen over effectvolle composities en de aard van het licht in het hoofd. En met dat alles laten zij na om die eenvoudige genoegens met de camera te plukken bij het licht van alledag. Want dat licht zou misschien juist de soort foto opleveren, die bijzonder succes zou hebben, ook al omdat het anders is dan anders. Dit komt ook omdat zij hun eigen directe omgeving weinig hebben leren gebruiken voor hun doeleinden. Op een paar vierkante meter in een pension- of logeerkamer kunnen zelfs goede foto's worden opgenomen.
Zeker, de heer Dommering tikt op een paar vierkante centimeter van het groene laken een verbijsterend aantal caramboles bij elkaar. Maar fotograferen is geen biljarten. Het licht binnenshuis behoeft de fotograaf echter niet te belemmeren.
Een eenvoudige kamer met effen wanden kan een vruchtbaar arbeidsveld zijn.
Hier mogen wij zien naar bijv. Johannes Vermeer van Delft, die bij eenzelfde soort licht, zo vaak dezelfde kamer schilderde met dezelfde vrouwen, die waarschijnlijk in zijn naaste omgeving hebben geleefd. De vertrouwdheid met het licht en de vertrouwdheid met de mensen bleek een vereiste om ze goed in de ruimte te plaatsen en zo steeds weer iets moois te maken.

In de restauratie van het buitenlandse stationnetje waar ik op een druilerige middag binnenstapte, was maar één andere bezoeker aanwezig. Maar die bleek mijn aandacht dubbel en dwars waard. De man die eerst onopvallend met veel geduld een stilleventje van een witte koffiekop, wat sigarettenas en peukjes, een krom verbrande lucifer, kruimels en korstjes en dergelijke op het gore wit van het tafelzeiltje had uitgevingerd, trok nu subiet de driepoot en camera en maakte er bij het troosteloze daglicht een paar foto's van.
Als belangstellend toeschouwer trof het mij, dat hier kennelijk een expert aan het werk was, omdat dit

PLASTISCH TOEGEPAST. *Diffuus daglicht viel opzij op het tweetal en gaf plastische werking. Er zijn geen zware schaduwen. De effen achtergrond van jute in naturel tint lag op de grens van licht en donker en zorgde voor het nodige contrast.*

stilleventje van resten en overblijfselen dat stille levende had wat het hebben moet wil het goed zijn. Vooral trof het mij dat deze soort van bleek licht zonder veel schaduw zo geheel in stijl en passend was. Ofschoon het uitgewerkte resultaat mij nooit onder ogen is gekomen twijfel ik niet of de man, die Charles Kerlee bleek te zijn, was hiertoe wel in staat. Hij was een beroepsfotograaf uit Californië, o.a. docent aan The Art Center School te Hollywood en auteur van het boek „Pictures with a Purpose", dat ook hier wel bekend is.

Ik ben er van overtuigd dat deze foto zijn naam alle eer zal hebben gedaan en geloof niet dat ik iets dergelijks in die stijl in een Nederlands fototijdschrift zag. Heel wat serieuze jongeren denken dat, met de aanvang van hun activiteit, de fotografie nu eigenlijk goed begonnen is. Ofschoon die denkwijze voor eigenlijk iedere generatie van serieuze jongeren begrijpelijk genoeg is, staat daar tegenover het oordeel van vele deskundigen — die reeds tientallen jaren meelopen en zelfs hun sporen verdiensten — dat het voor het meerendeel verschaald werk is.

Hun mening is, dat de keus van het onderwerp en de zienswijze, de compositie en de verlichting zijn als oude opgeverfde paradepaardjes in een mallemolen, die steeds weer met hetzelfde deuntje langs komen draaien.

Wat daar van waar is blijve hier in het midden omdat de kunst moeilijk is en de critiek gemakkelijk genoeg. Er is genoeg om het vertrouwen te wettigen in de verheffende taak van de fotografie als een uitdrukkingsmiddel met verrassende mogelijkheden. Zo kan gezegd worden dat dit diffuse daglicht, dat door amateurs zo weinig wordt gebruikt, een bepaalde sfeer heeft en een eigen stijl kan worden toegekend. Dat heeft Charles Kerlee op meesterlijke wijze gevoeld.

Wie zich er toe aangetrokken voelt om dit natuurlijke indirecte daglicht consequent te gaan gebruiken, zij moed, volharding en eigengereidheid toegewenst, eigenschappen die iedere nieuwlichter bezitten moet. Al zullen zijn luchten zo blank zijn als een glas melk en al zullen zijn personen duidelijke schaduwen missen, dat mag hem allerminst verdrieten, juist integendeel. Wanneer U het mij vraagt geloof ik stellig, dat met een correcte fotografische techniek er eenvoudigweg geen karakteristieker licht in ons land kan blijken te zijn om die 1001 heel gewone handelingen en situaties, die kunnen plaatsvinden in elk gezin, op iedere plaats en op iedere dag, treffender en echter uit te beelden.

WOUTER DE KEIZER Jr

Smalfilmobjectief met variabele brandpuntsafstand

771.351.4/7

De echte cineasten onder onze lezers zullen vaak met weemoed hebben gedacht aan de grote studiobroeders, die met een „gummiobjectief" maar vrolijk op dezelfde plaats blijven staan en dan toch een steeds vergrotend beeld kunnen krijgen dat ten slotte op een detail blijft rusten. Dit kan immers, indien het objectief een geleidelijk grotere brandpuntsafstand kan krijgen en daarmee een groter beeld. Voor hen is het daarom goed nieuws, dat de firma Foka te Rotterdam thans het Pan-cinor objectief importeert van de Som-Berthiot fabrieken. Dit is verstelbaar van een f = 20 mm tot f = 60 mm, dus van tele tot groothoek, met elke tussenliggende brandpuntsafstand. Het vrij lange objectief heeft een gekoppelde zoeker, die de juiste beelduitsnijding nauwkeurig volgt. De verstelling van het objectief geschiedt heel handig en soepel, nl. door een daaronder geconstrueerde hefboom. De zoeker heeft parallaxcorrectie, het objectief heeft een lichtsterkte van f : 2,8.

Errol A. Nyss, India *In servitio Constans*

Dit is een foto, die het gevaar in zich bergt, enkelen op een ideetje te brengen, want ontegenzeglijk looit deze lichtvlek zeer. Op zichzelf is dat idee-krijgen-door-een-ander in 't geheel niet erg, mits het geen plagiaat wordt. Dergelijke lichtvlekken, door de zon, in fraaier vorm op muren en wanden neergeschreven dan wij in onze fantasie zouden kunnen vinden, trekken steeds onze fotografische aandacht. Opvallend zijn hier de zuiver fotografische kwaliteiten, er is geen zweem van neiging, op een antiek schilderij te willen gelijken.

Adolf Fassbender, U.S.A. *Its last radiance*

Een spel van lijnen en schaduwen van het patroon, dat zowel in Engeland als de Verenigde Staten altijd wordt gewaardeerd. Men kan onderwerpen als deze geregeld in de daar te lande verschijnende bladen ontmoeten. En, eerlijk gezegd, bij ons is het eigenlijk niet anders, hoewel wij niet zo vaak gelukkig gemaakt worden met een dik pak fotografisch-beste sneeuw, die dan bovendien nog op een glooiende grond gebed ligt.

77.023.49 : 77.022.5

EEN FANTASTISCHE ONTWIKKELAAR

indien het waar is

Een onzer vrienden zond ons dezer dagen een prospectus toe van een firma in Amerika, waarin boute dingen beloofd worden. Het vertelt over de uitzonderlijke kwaliteiten en eigenschappen van de VON-L-ontwikkelaars, die:

1. sluiervrij en practisch korrelloos het beeld ontwikkelen;
2. „droge" ontwikkelaars zijn, die „elk broomzilverdeeltje waarop ook maar het geringste spoortje licht is geweest, al ligt het ook nog zo diep in de gelatine begraven, direct weten te vinden en te reduceren", zonder dat de gelatine opzwelt en zacht wordt; daardoor zou de korrel zo klein blijven;
3. zo krachtig en zo snel „elk atoom van door het licht aangetast materiaal" weten te bewerken, *dat de gevoeligheid met 10 maal wordt verhoogd*, zodat men, deze ontwikkelaars gebruikend, kan volstaan met $^{1}/_{10}$ van de gebruikelijke belichtingstijd;
4. dit wonder in 7 à 9 minuten volbrengen, terwijl na normaal fixeren slechts heel kort gespoeld behoeft te worden en de film zeer snel droogt, waarbij de negatieven soepel en toch krasvrij zijn;
5. niettemin (bijv. de VON-L S 35) een uiterst fijne korrel geven, die abnormaal grote vergrotingen toelaat van kleinformaatnegatieven, omdat door korte belichtingstijd en klein diafragma de scherpte nu ook verbeterd wordt.

Wel, daarop heeft nu een gehele wereld van fotografen met kleinformaat tot 6 × 6 altijd lopen wachten. Daarom hebben wij een monster aangevraagd, en als het waar is krijgen onze lezers de primeur voor Nederland en de actiefste importeur de alleenvertegenwoordiging.

Wij verdiepen ons nu reeds een paar jaar in dat probleem van een snel doordringen van de gelatine door zeer actieve ontwikkelstoffen, waarbij de gelatine „hard" blijft, wij rommelen al een tijd in de gegevens van ontwikkeltijden, gamma en schijnbare gevoeligheid als gevolg van het feit, dat voor een fijne korrel een vluchtige, korte ontwikkeling nodig is en daarvoor een royaal latent beeld, ergo een ruime belichtingstijd.

Men kan wel een schraal belicht negatief door voortgezette ontwikkeling tot een afdruk- of vergrootbaar geval dwingen, maar de natuurgetrouwe weergave is dan zoek. Het geheel wordt te hard, te contrastrijk. In het jonge verleden, toen nog algemeen „in de schaal" ontwikkeld werd, plaatst men dat zelfs bij voorkeur te doen bij een contrast-arm onderwerp. En nu hebben wij bij de hiernaast opgestelde vijf punten nog overgeslagen, dat deze ontwikkelaars negatieven leveren „van zulke harmonieuze kwaliteiten, dat de vergroting een verrukking voor het oog is en een troetelkind voor elke (Amerikaanse) salon-jury". „Contactprint quality in any blow-up"!

Nu willen wij allerminst schampere woorden bezigen omdat anderen ergens in geslaagd zouden zijn waarin wij geen gat zien, want van ons is het liefhebberijresearch in de weinige vrije tijd, en van hen commerciële noodzaak. Wij zouden het alleen betreuren, indien het niet waar bleek, en de vele letterlijk en figuurlijk arme drommels van amateurs voor de zoveelste keer flink in de war zouden worden gebracht.

Onze opinie, dat hier enige volstrekt tegenstrijdige dingen tot een broederlijk samenwerken worden gereclametekst, vindt steun in een publicatie van enige mensen, die er meer vanaf weten dan wij. Deze publicatie komt uit de Kodak Research Laboratories en is van de hand van Miller, Henn en Crabtree. Zij gaan er zelfs diep op in. Hun ervaring is, dat een normaal ontwikkelde film of plaat de optimale gevoeligheid blijkt te hebben, indien als eis gesteld wordt dat het negatief het onderwerp *natuurgetrouw*, dus met alle fijne nuances, hoge lichten en diepe schaduwen recht op hun plaats, moet weergeven. Een gevoeligheidsvergroting (dus korter belichtingstijd) kan slechts verkregen worden als een bepaalde sluiergraad wordt aanvaard, en de scherpte (scheidend vermogen) minder mag zijn. Indien men daarmee genoegen neemt, dus wanneer een extra hoge gevoeligheid belangrijker is dan natuurgetrouwheid en critische scherpte (de in verband met negatiefformaat en minimale vergroting noodzakelijke scherpte), dan zijn bepaalde „gevoeligheid-verhogende" ontwikkelaars op hun plaats. Dat zijn dus ontwikkelaars, die het onderste uit de kan weten te halen.

Het gebruik van hydrazine verbindingen voor dit doel is reeds even lang bekend als de gevolgen daarvan. Men moet goochelen met de gevoeligheidsverhoging enerzijds en onjuist gamma, korrelvergroving-dus-slechtere-scherpte en sluier anderzijds.

Toch hebben de Kodak laboratoria zich de moeite gegeven van een zeer intensief onderzoek op dit punt. Men heeft een smalle vaargeul gevonden tussen de vele klippen door, een aanvaardbaar compromis waarbij

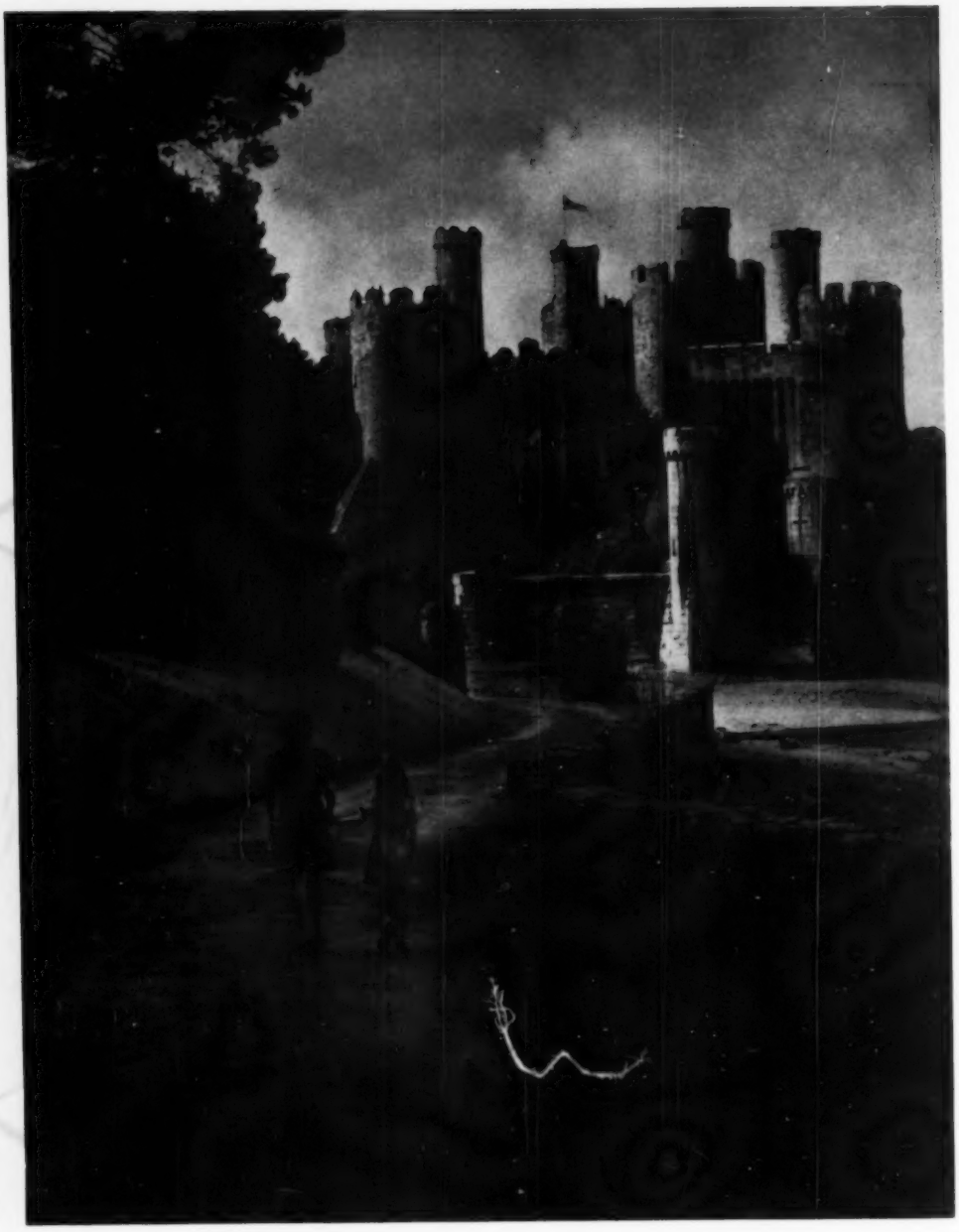

Ralph Aubrey, England

The road to fairyland

Typisch Engels in zijn requisieten, en typisch Engels in de vertolking die er in gevonden werd. Een sprookje pleegt in het verre verleden te spelen en het voor ons onbereikbare te tekenen. Deze „weg naar sprookjesland" vertolkt diezelfde gedachte-elementen. Wij hebben ook onze kastelen, al zijn het niet zulke grimmig-hoge als deze, maar nooit zagen wij een dergelijke opvatting. Wie heeft het daar over de nuchtere Engelsman?

de korrel en daarmee de scherpte (het scheidend vermogen) binnen goede grenzen blijven liggen, waarbij de gradatie nog aanvaardbaar blijft, de sluier niet te hinderlijk is, en de schijnbare gevoeligheid van het materiaal hoger ligt.

Het recept is een wijziging van de Kodak D 19 en luidt als volgt:

Kodak SD—19a ontwikkelaar voor verhoogde gevoeligheid.

A.	0,2% oplossing in gedest. water van 6- nitrobenzimidazolnitraat*)	62 cc
	hydrazine dihydrochloride	5,2 g
	gedest. water tot	100 cc
B.	gedest. water 52° C	500 cc
	metol	2,2 g
	Na. sulfiet (watervrij)	96 g
	hydrochinon	8,8 g
	Na. carbonaat (watervrij)	48 g
	kaliumbromide	5 g
	m. gedest. water aanvullen tot	1000 cc

*) dit is Kodak Anti-Fog no 2.

Vlak voor gebruik: 1 deel A op 32 delen B, zeer goed mengen.

In geheel gevulde, goed afgesloten flessen blijven de voorraads-oplossingen vele weken goed, het mengsel is met een dag bedorven, men bemerkt dit door het optreden van meer sluier.

Een bepaalde ontwikkeltijd is niet op te geven, deze houdt mede verband met de aard van de ontwikkelde film, nl. diens gradatie, korrelgrootte en vrijheid van sluier. Maximale winsten in gevoeligheid worden verkregen door tot de hoogst toelaatbare sluier te ontwikkelen. Bij herhaald bewegen van het ontwikkelende materiaal en een temperatuur van ca 19° C zal een zeer gevoelige film (22/10—23/10 DIN) ontwikkeld blijken tussen 12 en 20 minuten.

Men zal bemerken, dat het negatief grotere contrasten heeft dan anders, maar deze zijn nog goed verwerkbaar bij afdrukken en vergroten. De gevoeligheidswinst is ongeveer 3 maal, d.w.z. men kan 1/3 nemen van de eigenlijk normale belichtingstijd. De Kodak publicatie is op dit punt zeer bescheiden en zegt: „deze methode geeft minstens een even grote gevoeligheidstoename als welke andere ook, — de effectieve gevoeligheid is meer dan het dubbele van die welke met een normale ontwikkeling verkregen wordt".

Indien men deze heel wat nuchterder klinkende constatering vergelijkt met de nadrukkelijke opsomming in de aanvang van dit artikel, dan begrijpt men ons ongeloof. Hoewel..... zóu misschien gespeculeerd zijn op de amateur, die ter wille van zijn supertje altijd 2 maal langer moet belichten, en die dat als velen nog overdrijft ook tot 3 maal? Dan krijgen we vanzelf mooie uitkomsten, nl. 3 × 3 = 9 keer korter dan vroeger. Alleen..... hoe zit het met de korrel? En de „contactprint quality"?

Maar nogmaals: wij kunnen ons vergissen, ten slotte zijn alle grootse zaken éénes het eerst gekend geweest, dus: àls wij ons monstertje ontvangen hebben, en het *is* waar, dan hoort U er meer over.

Beoordeling

771.313.4 „Praktica"

De kleinformaatcamera Praktica

Ter beoordeling ontvingen wij van de firma Foka te Rotterdam een exemplaar van de Praktica met Biotar 1 : 2 f = 58 mm (Carl Zeiss, Jena) met harde coating.

Als wij denken aan de vele polemieken rondom de Practiflex, dan doet het ons te meer genoegen, mede te delen dat deze camera, ons nu op proef gezonden, een streng critisch onderzoek zeer goed doorstaan heeft. De camera is niet klein voor een kleinformaat, doch bij ligt zeer prettig in de hand. Het mechanisme (opwindknop voor de film spant tevens de gordijnsluiter) werkt voortreffelijk en soepel. Daar wij hier te maken hebben met een spiegelreflextype hóórt men wel is waar het opklappen van het spiegeltje en het afloopen van de sluiter, maar dit alles gebeurt goed trillingvrij. De sluiter heeft tijden van 1/2 — 1/10 en van 1/25 — 1/500 seconde naast B. Men moet voor de snelle tijden een andere spanning instellen, c.q. een vertragingsmechanisme uitschakelen. Ook deze sluiter kan onze goedkeuring geheel hebben.

Over de toenmalige Victar optiek zijn vele lelijke woorden gezegd, de nu door ons grondig onderzochte Biotar is voortreffelijk. Daar ons nogal eens vragen gesteld worden over de huidige Zeiss optiek, kan het voor velen interessant zijn te vernemen, dat het scheidend vermogen van het door ons onderzochte objectief reeds bij volle lensopening (1 : 2,0) een verrassende scherpte bezit, niet alleen in het centrum, maar ook naar de randen toe. Een goede scherpte over het gehele beeldveld, ruim voldoende voor precisie-kleinformaatwerk is reeds aanwezig bij f : 5,6, de hoogste scherpte ligt tussen deze opening en f : 8. Daarboven neemt niet zoals te verwachten is, het scheidend vermogen weer af, doch blijft practisch gelijk.

De instelringen voor afstand en diafragma liggen voldoende ver van elkaar en zijn gemakkelijk te bedienen. De camera heeft geen sychroomcontact voor flitslampen, het achterstuk is geheel afneembaar, in de bodem bevindt zich een flink diepe, stevige statiefmoer. Alles bijeen genomen hebben wij op het ons ter beschikking gestelde exemplaar niets aan te merken, vooral de optiek achten wij zeer goed. De sluitlip van de paraattas zou nog eens bekeken kunnen worden; bij haastig sluiten heeft deze neiging het lens-oppervlak te raken.

JAREN GELEDEN GEHOORD IN EEN FOTOZAAK:

„Meneer, ik breng U die platen terug. Ze deugen niet".

„Wat hebt U er dan mee gedaan?"

„Ik ben onder de tafel gaan zitten, en heb het kleed naar beneden getrokken. Zeg tegen m'n vrouw: zo zit ik in het donker en kan toch zien wat ik doe. Maar deze platen worden vanzelf helemaal zwart. Alstublieft meneer". Old Timer.

771.534.2 (778.61) „Derby"

ONDERZOEK VAN DERBY ROLFILM

Op pagina 117 van deze jaargang van FOTO (Aprilnummer) werd door de Redactie reeds een korte aankondiging van deze film opgenomen, welke gefabriceerd wordt door blinden en oorlogsinvaliden. Sindsdien werden enige proeffilms ontvangen, zodat thans een objectieve bespreking van de eigenschappen kan volgen.

De DERBY rolfilm is een orthochromatisch materiaal met een algemene gevoeligheid van 18/10 DIN.
De kleurweergave werd bepaald met de AGFA kleurenkaart, waarmede de volgende uitkomsten werden verkregen:

	Rood	Geel	Groen	Blauw
Daglicht	25	25	40	200
met AGFA geel filter 1	30	60	80	140
met AGFA geel filter 3	30	80	90	120
met AGFA geel filter 4	30	90	95	±100
met AGFA geel filter 5	30	100	100	100
Kunstlicht (gloeilampen)	35	40	60	180

De kleurweergave bij daglicht zonder filter komt globaal overeen met wat men van een orthochromatische emulsie kan verwachten; de weergave van het blauw is iets beter dan orthofilms meestal te zien geven, gewoonlijk komen deze op 220.
De correctiemogelijkheden zijn bijzonder gunstig, reeds met een geel filter no 1 komt een aanzienlijke verbetering tot stand, terwijl de vertragingsfactor hierbij niet meer dan 2 maal is. Met donkerder gele filters wordt de kleurweergave nog steeds verder verbeterd, tot deze ten slotte bij gebruik van het filter no 5 het ideaal volkomen bereikt heeft, voorzover dit bij een orthochromatische emulsie mogelijk is, want het rood kan bij een niet voor rood gevoelige film nu eenmaal niet tot de juiste weergave worden opgevoerd.
De vertragingsfactoren van de genoemde filters zijn als volgt:

Geel filter 1	2 ×
Geel filter 3	3 ×
Geel filter 4	4 ×
Geel filter 5	5 ×

Deze factoren zijn nog zo, dat ze het practische gebruik niet in de weg staan. Voor normale buitenfotografie kan men met het filter no 3 volstaan, terwijl de donkerder filters eigenlijk alleen nodig zijn voor doeleinden, waar het op de grootst mogelijke natuurgetrouwheid in de kleurweergave aankomt, bijv. voor foto's van bloemen (voor zover daarin geen rood voorkomt, want dan is alle ortho-materiaal ongeschikt).

De kleurweergave bij kunstlicht is reeds aanzienlijk gunstiger dan die bij daglicht zonder filter. Met het gele filter no 3 zal men hier reeds tot een volkomen juiste weergave van geel, groen en blauw kunnen komen, terwijl onder die omstandigheden de vertragingsfactor niet meer dan 2 à 2½ maal behoeft te bedragen.
Ter aanvulling van deze uitkomsten werden enige proeven genomen met het ILFORD kleurentafeltje, dat op zichzelf slechts een globale indruk kan geven betreffende de kleurweergave, doch voor hen, die moeite mochten hebben met het direct op de practijk betrekken van in cijfers of grafieken gegeven uitkomsten, wel waarde kan hebben.
De *„ILFORD Test Chart"* bevat op de linkerhelft een serie van 9 gekleurde stroken, achtereenvolgens donkerrood, lichtrood, oranje, geel, geelgroen, olijfgroen, blauwgroen, blauw, paars. De lijst om deze stroken is

Fig. 1. *Opname van de Ilford kleurenkaart bij daglicht zonder filter.*

geel, evenals het veld, waarop zich het woord „*Test*" bevindt en de linker helft van de letters van het woord „ILFORD". Laatstgenoemde letters bevinden zich op een paars veld, dat door rood omrand is, evenals het gele veld van het woord „*Test*". De strook, die de gele lijst van de kleurstroken omsluit, is paars.
De rechterhelft van de kaart is op gelijke wijze ingedeeld, doch is niet gekleurd. In plaats daarvan is deze helft in grijze tinten uitgevoerd, die overeenkomen met de juiste weergave van de overeenkomstige gekleurde vakken van de linkerhelft. Bij ideale kleurweergave moeten de beide helften dus op de foto aan elkaar gelijk zijn.
Een tweetal van dergelijke opnamen op de DERBY film is hierbij afgedrukt, nl. bij daglicht zonder filter en met geel filter no 5. Deze afbeeldingen geven een direct aanschouwelijke bevestiging van de met de AGFA kleurenkaart verkregen meer exacte uitkomsten.

Fig. 3 geeft de gradatiecurve van Derby rolfilm, ontwikkeld in KODAK D-25. De normale ontwikkeltijd kan op 25 minuten gesteld worden (bij 25° C), bij voortdurende beweging.
De gradatiecurve heeft een mooi gelijkmatig verloop zonder schadelijke knikken of vervlakking in de hoge lichten. De bruikbare belichtingsomvang is 1 : 2000, wat niet onder doet voor die van de meeste bovenaan de ranglijst staande merkfilms. De belichtingsspeelruimte is derhalve ook groot, hetgeen van groot belang is, niet alleen voor de serieuze amateur, doch vooral ook voor het grote leger pas-beginnenden in de fotografie, die niet over kostbare belichtingsmeters beschikken.

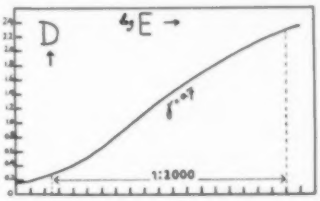

Fig. 3. *Gradatiecurve van DERBY rolfilm, ontwikkeld in D-25.*

Fig. 2. *Ilford kleurenkaart, opgenomen bij daglicht met Agfa geel filter no 5.*

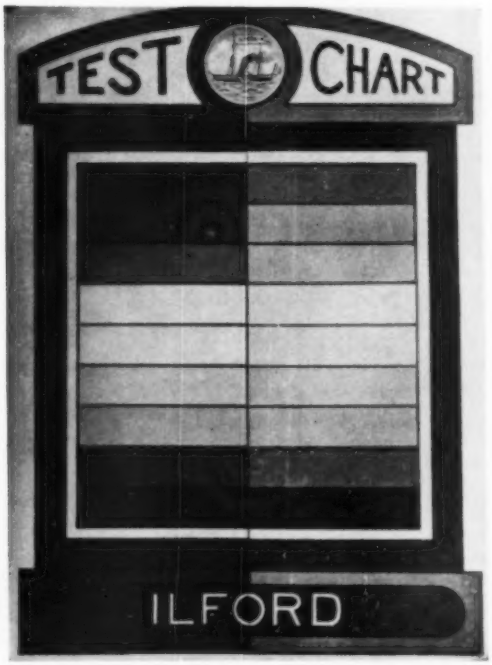

Het vervloeiingspunt van de gelatine bedroeg 44° C. De emulsie is dus voldoende gehard om tegen enigszins ruwe behandeling bestand te zijn en is eveneens geschikt voor gebruik in de tropen.

De korrel komt overeen met wat voor een materiaal van 18/10 DIN normaal geacht kan worden.

Samenvattende kan worden vastgesteld, dat de DERBY rolfilm zeer gunstige eigenschappen bezit, zodat het gebruik zonder voorbehoud kan worden aanbevolen voor alle doeleinden, waar een orthochromatisch materiaal op zijn plaats is. Het is niet alleen een materiaal, geschikt voor „de vacantieganger met de box", doch het verdient zeer zeker ook gebruik door de serieuze amateur en de vakman. Dat men bij dit gebruik bovendien nog de voldoening kan hebben, blinden en oorlogsinvaliden een bestaan te verschaffen, kan daarbij nog een extra aanbeveling vormen.

C. VAN DUIJN Jr.
A.M. Tech. I. (Gt.Brit.)

Zit U wel eens met etiketten te tobben?

Wel, U kent natuurlijk dat transparante plakband, en dat heeft voor ons nog meer goede mogelijkheden dan om er dia's mee vast te zetten.
U schrijft normaal Uw etiket, legt dit op de droge fles, en plakt het plasticband er over heen. Dit moet aan alle zijden over het etiket heen steken, is het dus niet breed genoeg, omdat U zulke reuze-etiketten gebruikt, dan plakt U twee bandjes, enz.. Als na afloop het gehele etiket maar afgesloten zit, want daardoor is het etiket tevens watervast geraakt.
Komt er op een goede dag een andere inhoud in de fles, dan trekt U het oude etiket er zonder meer weer af. Geen warm water meer nodig, geen gekrabbel en gekras. En: blijvend smetteloos weggeborgen.

Nederlandse industrie maakt

EEN NIEUWE KLEINE TECHNISCHE PRECISIE-CAMERA

Reeds enige keren hebben wij in de kolommen van FOTO een nieuw product kunnen bespreken van de camerafabriek *Technica* te Hengelo, en evenzovele keren hebben wij dat met enthousiasme gedaan, omdat wij — mogelijk nog kieskeuriger dan anders omdat het een Nederlands product betrof — een precisie-instrument in handen hadden dat zich naar ons oordeel veilig meten kon met de beste buitenlandse apparatuur.

Een nieuwe allround camera
DE MINITECHNA 6 x 9

Dat deze mening niet overdreven was wordt misschien het beste aangetoond door het feit dat van de Supertechna camera geregeld ook kwanta worden geëxporteerd, en zulks dan ook naar kieskeurige landen als bijv. Zwitserland en de Verenigde Staten. Men acht deze camera's daar belangrijk beter, en ook beter tot in finesses afgewerkt, dan wat het eigen land te bieden heeft. Enige tijd geleden troffen wij een artikel aan in Economische Voorlichting, waarin de levensvatbaarheid van de nog zo jonge en practisch na-oorlogse Nederlandse cameraindustrie werd besproken, en o.i. terecht werden daarin aan Technica-Hengelo de beste kansen gegeven de steeds venijniger wordende buitenlandse concurrentie te weerstaan en zich te handhaven. Vrijwel uitsluitend is dat een gevolg van de eis, die deze fabriek zich stelt, dat het product slechts dan goed genoeg is, indien het van begin tot eind als een precisie-instrument wordt behandeld, en bovendien een instrument, dat een vrij ruwe behandeling moet kunnen verdragen zonder aan kwaliteiten in te boeten. Toepassing van moderne, sterke alliages van lichte metalen, wel in ruwe vorm gegoten maar daarna volledig door instrumentmakers bewerkt en ten slotte gepolijst, naast het met zeer kleine tolerantie in eigen bedrijf maken, want draaien, fraisen, snijden en slijpen van zelfs het kleinste onderdeel, was hiervoor de aangewezen weg. Het gebruiken van massa-artikelen, die gestampt, gerold of geperst zijn, is daarbij uit den boze. Zij zijn niet nauwkeurig aan de maat en onbetrouwbaar van sterkte.

Gepolijst lichtmetaal, roestvrij staal, satijnverchroomd brons en fijn gegrind zwart dun leder. Uiterst compact in opgevouwen toestand en voor groothoekswerk. Afmetingen camerahuis: 14 cm kwadratisch, van lens tot matglas: 8 cm, uiterst licht en toch stoot- en trillingvast.

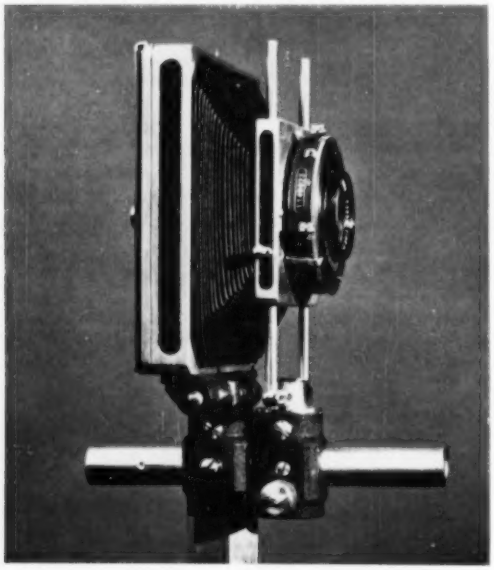

Thans is door deze camerafabriek een nieuw type ontwikkeld, waarvan wij een proefmodel een poos lang hebben kunnen gebruiken, en in deze camera zien wij vooral voor de vakman, maar zeker niet minder voor de ernstige amateur, zeer grote mogelijkheden. Men kent de Supertechna, de camera waarvan lensfront en matglaskant in elke richting meer verplaatsbaar en draaibaar zijn dan ooit nodig is, dit alles uitgewerkt als een optische bank, het nu algemeen gevolgde principe voor technische camera's. Doch voor een gebruik uit de hand naast de normale op statief zijn deze camera's niet handig. Zij zijn daarop ook niet geconstrueerd. Met de Minitechna 6 × 9 evenwel kan dit wel. Men ziet op de afbeeldingen onderaan een zeskantig stuk. Dit is slechts kort (ong. 75 mm) en bedoeld voor bevestiging op het statief. Het heeft daartoe normale statiefdraad, doch het zeskantige stuk past in de klemgreep van het Technica-statief, een veel betere bevestiging. Datzelfde zeskantige deel is een uitstekende handgreep. Verder heeft dit cameraatje alle wendbaarheid van de Supertechna, waarbij de normaalstanden heel gemakkelijk worden teruggevonden door insnappen met een verend kogeltje. Een bijzonderheid hierbij is nog, dat zowel bij lensfront als matglaszijde het geheel los draaibaar wordt door loszetten van een greep. Na het instellen van de goede stand zet men alles tegelijk dan weer vast (eenknopsvergrendeling). In opgevouwen toestand is het apparaat uiterst klein en plat, het past dan in een cameratas als vroeger gebruikt werd voor 9 × 12 camera's.

De achterzijde wordt over de rail (buis) naar achteren geschoven tot de kogel insnapt, het lensfront wordt via een tandbaan met knop ingesteld. Alles loopt uiterst soepel, zoals de instrumentmaker zo iets pleegt te beoordelen: het zuigt.

De hier gegeven afbeeldingen zijn van het proefmodel. De definitieve apparaten zullen iets anders in details zijn. De stalen beugels waarin het lensfront hangt bijv. zullen (hoewel thans meer dan sterk genoeg) verzwaard worden.... uitsluitend „voor het oog". Ook het draaipunt daaronder wordt iets groter met kleine trommels voor een beter aflezen van de hoekgraveringen. Het objectief met sluiter is in een greep te verwisselen voor een ander, dit heeft een zeer mooie bajonetsluiting. Het matglas sluit in een raam met precisie-fraiswerk.

En nu het doel van deze camera. De camera zal niet hoog in prijs liggen en geleverd worden met prima standaard-optiek. Levering van andere hoogwaardige optiek is mogelijk. In deze

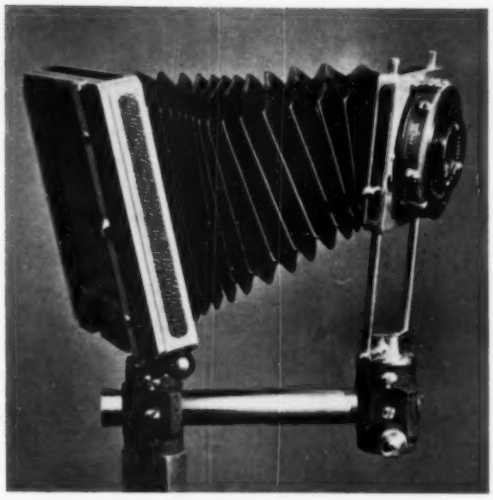

Even wendbaar als de Supertechna, hier opzettelijk niet te overdreven gefotografeerd. Draaiend matglas, de cassettes (platen, films, filmpack en rolfilmcassette) worden aangelegd en met één druk opgesloten. Draaiing van voor- en achterstuk met eenknopsvergrendeling, lensverplaatsing even zuigend als de instelling bij een microscoop.

vorm is de camera zonder meer algemeen bruikbaar als matglascamera 6 × 9. *Hierbij is vooral gedacht aan kleurenfoto's op een economisch formaat.* Op plaatsen, waar een statief moeilijk bruikbaar is, kan deze lichte en kleine camera óók uit de hand gebruikt worden. Er zijn cassettes voor platen, vlakke films, filmpacks en rolfilm 6 × 9 zowel als 6 × 6. De uiterst compacte bouw en de zeer soepele balg laten extreem grootheckswerk toe. Daarnaast zullen nu aanzetstukken worden ontwikkeld, waarmee men dit grondstuk nog intensiever kan gaan gebruiken. Ten eerste een verlengstuk van de buisrail, en daarbij een lange balg met achterstuk, voor reproducties en macrofoto's. Voorts wordt thans een reflex-aanzetstuk ontwikkeld, waarbij de spiegelbeweging gekoppeld wordt aan de compursluiter. Dit zal de camera uitermate geschikt maken voor atelierwerk en bijv. buitenopnamen tussen druk verkeer. *Het zal dan voor het eerst zijn, dat een reflexcamera ook onthoekingsmogelijkheden heeft.*

Ten slotte is het geen goocheltoer, aan deze camera een vergrotingsapparaat te bouwen. Daar ligt weer een kans voor de amateur, en de vakman zal daarmee een vergroter hebben waarmee hij kan ontschranken (onthoeken) zónder sterk diafragmeren.

Dit project is gedurfd, maar goed. Wij zijn er van overtuigd dat het geheel zal slagen en van harte wensen wij Technica-Hengelo geluk met deze jongste telg: de Minitechna 6 × 9.

Een enthousiast rapport over de nieuwe Tessar 2.8

771.351 (535.399)

Dat men zich ook in Duitsland (aan onze kant) afvraagt, hoe het nu eigenlijk gesteld is met de productie, de plannen en de kwaliteit bij de bekende Zeiss-fabrieken (andere kant) bewijst wel een vrij lang en zeer gedocumenteerd artikel van Dr L. Busch in Foto-Kino Technik van Aug. 1950, waarin hij vertelt van zijn ervaringen in dit bedrijf. Hij is enthousiast over de zeer snelle wederopbouw en de nieuwe machines, maar nog meer opgetogen over wat hij daar allemaal gehoord en gezien heeft. De glasfabriek levert vele nieuwe glassoorten, nader aangeduid met „Schwerstkrone" en „Tiefflinte", zulks dus resp. kroon- en flintglas met een verder doorgedreven karakteristieke brekingsindex voor die glazen. Hierdoor is het o.a. mogelijk geworden, de critische grens voor de Tessar, die bij f : 3,5 als grootste opening lag, te overschrijden en een volle „stop" lager te komen, nl. op f : 2,8.

Het dubbelholle glas in de Tessar is nl. een zeer critische component. De vorm daarvan is van zeer grote invloed op de beeldveldkromming en de critische zône daarvoor ligt, zoals een ieder die deze lenzen keurt zal weten, bij een beeldhoek van 15°. Indien het beeld niet zuiver vlak is, treedt dáár de fout het sterkst op. Uitvoerig vertelt Dr Busch van de verschillende zeer mooie instrumenten, waarmede de optiek gekeurd wordt, en in het bijzonder constateert hij met genoegen, dat van elke 2,8 Tessar in het archief een testrapport te vinden is, waaruit direct de kwaliteiten zijn af te lezen. Bij het artikel gevoegde illustraties laten zien, dat deze lichtsterkere Tessar een betere scherpte heeft dan de vroegere 3,5; dit is mogelijk geworden door toepassing van nieuwe soorten optisch glas.

Interessant is nog de door hem weergegeven mening der Zeissfabrieken, dat het 1 : 2,8 objectief *de* grote toekomst heeft bij de kleinere camera's, en vooral bij de kleinformaatcamera. Men acht dit de standaardlichtsterkte, omdat hij niet moeilijk meer te verwezenlijken is tegen eenzelfde prijs als de vroegere 1 : 3,5 lens en daarvóór nog de 1 : 4,5. Een naar „beneden" gaan tot 1 : 2,0 acht men onlogisch maar vooral oneconomisch, omdat het daarvoor benodigde optisch glas het objectief direct véél duurder maakt, terwijl er toch maar een geringe winst in lichtsterkte tegenover staat. Voor vrijwel hetzelfde geld is dan een 1 : 1,5 optiek te maken. Deze opmerking blijve voor rekening van de Zeissfabrieken, maar is wel zeer tekenend voor de nieuwe mogelijkheden, die de moderne glassoorten blijken te bieden.

77.023.61 : 772.152.2 (77.023.4)

Dit kan U eens te pas komen . . . .

F. Nizol geeft in het British Journal of Photography een voorschrift voor het roodkleuren en tevens versterken van vergrotingen, dat van belang kan zijn voor hen, die met een te zachte vergroting zitten te tobben. Juist het ontstaan van een bruine tot rodere kleur is echter tevens een waarschuwing, dat grapje maar niet stéeds uit te halen. De meeste foto's verdragen dit slecht, juist hun warmzwarte of zuiver zwarte tint doet hen voornaam zijn.

Het voorschrift heeft *uitsluitend* betrekking op chloorzilver- of chloorbroomzilverpapieren, dus de zg. luie vergrotingspapieren, die zowel voor afdruk als vergroting geschikt zijn en bij dat laatste een langere belichtingstijd vergen dan de zuivere bromidepapieren. Een zacht negatief is noodzakelijk, daar een krachtige versterking optreedt, en daar het bleekbad nogal selectief werkt, moeten de vergrotingen overbelicht geweest zijn. De normaal ontwikkelde, gefixeerde, goed gespoelde en daarna gedroogde vergroting komt in het volgende bleekbad:

kaliumferricyanide (rood bloedloogzout)	25	g
kaliumthiocyanaat (kaliumrhodanide)	1,25	g
water tot	200	cc

Na het bleken wordt kort maar flink gespoeld, daarna herontwikkeld in een *verdunde* negatief- of positiefontwikkelaar. Hoe meer men deze ontwikkelaar verdunt, hoe geringer de versterking zal zijn, maar ook des te roder de beeldtint wordt.

Op zuivere bromidepapieren bereikt men dit resultaat *niet;* hoogstens ontstaat een verbetering van de beeldkleur, die meer naar het neutrale zwart gaat neigen.

Frank R. Fraprie, U.S.A. *Warmth of the winter sun*

Een mooi stukje werk, niet alleen door de pakkende voordracht, maar vooral ook door de goede technische beheersing, die de zeer grote vaardigheid van deze productieve, reeds oudere en alom bekende fotograaf kenmerkt. Het is heus niet zo eenvoudig, dit alles in zijn juiste toonwaarden vast te houden, en dan bovendien nog zo bros en blank te doen blijven in die ene lichtpartij.

771.534.2/771.533

ONDERZOEK VAN DALCO SUPERPAN KLEINBEELDFILM

Na de *Superpan rolfilm*, welke reeds eerder werd onderzocht en besproken (FOTO *4*, 1949, p. 320) en heel goede eigenschappen bleek te bezitten, brengt DALCO thans ook een Superpan kleinbeeldfilm.
Hoewel deze dezelfde naam draagt als de rolfilm, zijn de eigenschappen toch niet geheel identiek. In de eerste plaats is de algemene gevoeligheid de helft lager, nl. 19/10 DIN, hetgeen ook op de verpakking is aangegeven.
De kleurgevoeligheid is *orthopanchromatisch* en komt in grote trekken overeen met die van de Superpan rolfilm, zodat het niet nodig is hiervan nog Lagoriocurven op te nemen. We kunnen in dit geval volstaan met het vermelden van de uitkomsten, die met de AGFA kleurenkaart werden verkregen:

	Rood	Geel	Groen	Blauw
Daglicht	60	50	50	180
Daglicht, met AGFA geel filter no 1	80	60	70	120
Daglicht, met AGFA geel filter no 3	100	100	80	100
Daglicht, met ROLLEIFLEX groen filter	70	100	90	100
Daglicht, met AGFA geelgroen filter no 75	70	100	80	60
Kunstlicht	120	90	60	100

Uit deze cijfers blijkt, dat met een geel filter no 1 (vertraging 1½ ×) reeds een belangrijke correctie kan worden verkregen, terwijl de beste correctie met een geel filter no 3 (vertraging 2½ ×) bereikt wordt. Met laatstgenoemd filter worden rood, geel en blauw geheel correct weergegeven, terwijl het groen dan weliswaar nog achterblijft, doch toch niet zo, dat het in normale gevallen in de practijk storend zou opvallen. Het Rolleiflex groene filter zou het groen nog verder verbeteren, maar dan verliest men weer aan de weergave van het rood. Groene filters hebben daarom voor dit materiaal alléén voorkeur, wanneer het onderwerp geen rood bevat. (Uiteraard voorzover we zoveel mogelijk juiste weergave verlangen; van speciale effecten wordt hier steeds afgezien). De vertragingsfactor van het genoemde groene filter bedraagt 2½ ×.

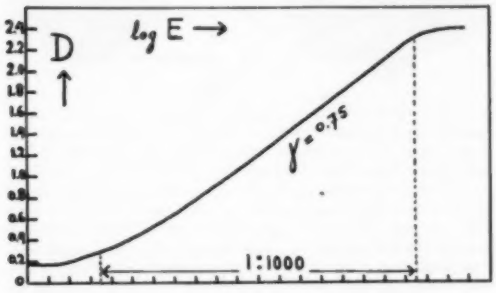

Fig. 1. *Gradatiecurve van Dalco Superpan kleinbeeldfilm, ontwikkeld in Kodak D-25.*

Bij kunstlicht wordt het rood iets te licht, het geel is vrijwel goed, groen blijft te donker, terwijl het blauw precies goed wordt weergegeven.

Fig. 1 geeft de gradatiecurve van Superpan kleinbeeldfilm, ontwikkeld in Kodak D-25. De normale ontwikkeltijd voor het bereiken van gamma 0,7—0,8 bedraagt 20—25 minuten (bij 25° C, met voortdurende beweging).
Het gradatieverloop is zeer gunstig. De curve heeft slechts een zeer kleine „teen" en stijgt zeer spoedig tot het gebied der normale belichting. De bruikbare belichtingsomvang bedraagt 1 : 1000 en deze omvang is niet alleen „bruikbaar", doch blijft over het gehele verloop van constante kwaliteit. Vervlakking van de hoge lichten treedt niet op, zoals men gemakkelijk uit de curve kan aflezen.
Ten aanzien van de korrel moeten we opmerken, dat deze nog wel voor enige verfijning vatbaar is. Bij microscopisch onderzoek blijkt de korrel merkbaar grover te zijn dan bij materiaal van 19/10 DIN nodig zou zijn, waarmede men dus bij de ontwikkeling rekening dient te houden (goede fijne-korrel-ontwikkelaar gebruiken). Ten einde na te gaan, in hoeverre de vergrotingsmogelijkheden aan redelijke eisen voldoen, werden sterke vergrotingen in het vergrotingstoestel gemaakt (met dubbele condensor), waartoe opnamen van grijstrappen van de AGFA kleurenkaart als onderwerp dienden.
Hierbij bleek, dat op wit glanzend papier, normaal, in elk geval een 10-voudige vergroting gemaakt kan worden, zonder merkbare korrel, terwijl bij gebruik van ultra-hard de korrel dan juist merkbaar, doch nog volstrekt niet storend is. Deze resultaten gelden na ontwikkeling tot gamma 0,8 in D-25.
Men kan dus rekenen, dat van normale negatieven in elk geval 30 × 40 vergrotingen van het gehele formaat kunnen worden gemaakt, wanneer goed fijnkorrelig ontwikkeld is, terwijl men bij iets minder strenge eisen hier nog vrij ruim boven uit kan gaan (men bedenke: wetenschappelijk geldt het kunnen waarnemen van enige korreligheid als maatstaf, terwijl voor artistieke opnamen vaak een veel hogere graad van korreligheid nog tolerabel is).

Het vervloeiingspunt van de gelatine bedroeg 40° C. De emulsie bleek ook een goed weerstandsvermogen tegen mechanische beschadiging te bezitten. De film is anti-halo gemaakt door blauwgrijs kleuring van het celluloid.

Samenvattend: Een goede orthopanchromatische kleinbeeldfilm, die zeker kan worden aanbevolen. De grenzen van de mogelijkheden blijken uit de in het voorgaande gegeven uitkomsten der onderzoekingen. De enige wens is een verdere verfijning van de korrel, doch deze zal ongetwijfeld binnen afzienbare tijd ook wel bereikt worden, gezien de op dit punt reeds bij de Dalco rolfilms bereikte zeer gunstige resultaten. Reeds nu is de korreligheid echter niet slecht te noemen.

C. VAN DUIJN Jr,
A.M. Tech. I. (Gt. Brit.)

Aantekening van de redactie: de als fig. 2 aan dit rapport toegevoegde vergrotingen op normaal en ultra-hard bromidepapier zijn hier niet gereproduceerd, daar het korrelpatroon dermate fijn bleef, dat het door reproductie in een rastercliché volkomen verloren zou gaan.

Hoe die rare negatieffout ontstond

Wel, er zijn vele luiden geweest, die direct dachten aan twee belichtingen over elkaar, en daarbij werd dan prompt gezegd, dat er eerst mensen in 't bos werden gefotografeerd, en daarna een waterval. We zeiden: goed „negatief" kijken, en dat vertaalde men met: mensen in een bos, *dus* ook een waterval. Men draaide de camera een kwart of een halve slag om, ten einde die onnatuurlijke bocht in dat „water" te verklaren, maar had het toch steeds mis.
Alle „watervallen" op een na hadden het over twee opnemingen, doch dit was er beus slechts één. Het dichtst er bij zijn gekomen: *J. v. d. Wel*, te Eindhoven (een tak, die tijdens de opneming op enige afstand van het objectief beweegt) en *P. J. S. de Rook* te Nijmegen (de fotograaf, die last had van een tak, moest tussen struikgewas zijn camera opstellen. Heel stil zat 't kroost onder het bladerdak, terwijl Pa een seconde af zou tellen. Toen eindelijk de sluiter open ging, op 't gewichtigste moment, zwiepte een tak voorbij het ding, en.... bedierf de hele prent!).

We zeiden: U moet heel goed „negatief" kijken. Dan ziet U: kinderen op een wip. Zij zitten dus geen seconde stil, mijnheer de Rook, dat is trouwens tegenwoordig niet meer nodig met onze gevoelige films. En wat hoort bij een tuin met een wip? Een schommel! Juist tijdens de momentopneming schoot iemand op de schommel voorbij. Het is ook niet verstandig, om juist dáár tussen door te willen kieken.
Daar beide genoemde heren ten slotte de gunstigste uitzondering op een waterval van watervallen maakten, willen wij hun toch de prijs niet onthouden. Willen zij *beiden* even aan redactie FOTO opgeven, welk deeltje uit de Foto-serie zij gaarne in hun boekenkast willen hebben?

Extra FOTO-wedstrijd!

Het voorstel, vervat in het juryrapport uit Zwolle, elders in dit nummer, nemen wij gaarne over. De 28 December a.s. sluitende wedstrijd Vrije Onderwerpen willen wij uitbreiden met een afdeling EXPERIMENT. Deze vormt dus een aparte wedstrijd naast de gebruikelijke, en is alleen bedoeld voor foto's, waarin men nu eens getracht heeft, het gebaande pad te verlaten en „iets te proberen". Een idéé.... fotografisch uitgewerkt, hetzij in onderwerpkeuze, bijzondere visie, afsnijding, technische behandeling, titelvertolking, kortom: iets *on*gewoons. Laat het desnoods niet geheel geslaagd zijn, maar.... probéér iets. Kom er eens mee voor de draad, op 28 December. En pieker er reeds nu over!

Prijs der kleine advertenties (momentjes)

De helaas constant aanhoudende stijging van lonen en prijzen der grondstoffen heeft ons tegenover de noodzakelijkheid gesteld, de prijzen der kleine advertenties, meestal op een afzonderlijk inlegvel van FOTO afgedrukt, te herzien. Daar wij beseffen, dat de kosten daardoor nooit hoog mogen komen te liggen, menen wij tot een voor allen aanvaardbaar compromis gekomen te zijn met het volgende nieuwe tarief:

voor elke 15 mm (bij een regelbreedte van 53 mm) of gedeelte daarvan *f* 1,50 bij vooruitbetaling. Voor brieven onder nummer wordt per advertentie 30 cent extra berekend.

Dit tarief wordt van kracht met ingang van 16 Sept. 1950 en wordt dus te beginnen met het Octobernummer toegepast.

ADMINISTRATIE FOTO

Een prima beugel voor het Philips handflitsapparaat

771.448.4

Het handflitsapparaat van Philips, dat wij reeds vroeger bespraken, had onze voorkeur omdat de spiegel zo'n mooi gespreid-en-toch-gericht licht gaf. Hij had slechts één, maar dan ook een groot bezwaar: men moest hem vasthouden. Voor een „open flits" is dat zelfs een voordeel, voor gesynchroniseerde ontsteking echter te lastig.

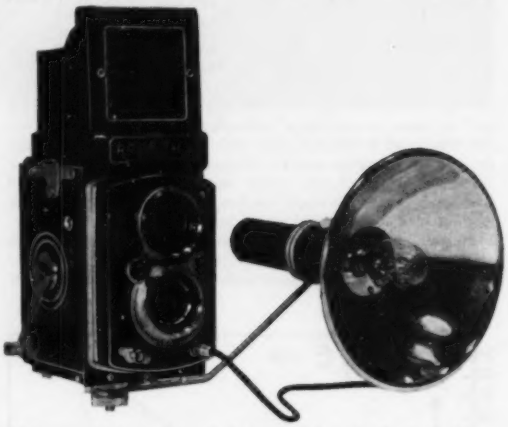

Met vreugde begroeten wij daarom de beugel, die thans leverbaar is, een eenvoudige, maar sierlijke en sterke beugel, die werkelijk universeel bruikbaar is op elke camera. De bevestigingsschroef is demontabel, hij heeft zowel „Duitse" als „Engelse" draad. Men kan de beugel naar wens verbuigen, de handflitser wordt in het verende oog gestoken. Dit eenvoudige hulpmiddel heeft nu eens het zeer grote voordeel, onopvallend te zijn, de meeste flits-uitgroeisels voor onze camera's roepen luide de aandacht door hun plompe afmetingen en veel chroom. Het ligt aan ons, natuurlijk, maar we zien gaarne een bescheiden camera, die niet probeert te lijken op de voorkant van een Amerikaanse automobiel. Vandaar onze waardering, ook in esthetisch opzicht, voor dit practische apparaatje.

77.022.5 : 77.023.415

Fijne-korrel-ontwikkelaars

Voor een babybox hebben we eigenlijk een zwaar onderwerp aangesneden met die fijne-korrel-ontwikkelaars en hun eigenschappen. Toch is het noodzakelijk, dat U reeds vroeg enig inzicht krijgt in de technische kant van de dingen, want maar al te vaak vraagt men ons in brieven om raad, en daarbij blijkt meestal, dat de gehele fotografie voor de briefschrijver nog maar bar geheimzinnig is gebleven. Dat is in 't geheel niet nodig, zelfs ingewikkeld behoeft 't voor U nog niet te zijn, dat wordt het pas, als U zich in details gaat verdiepen. Dan blijkt, dat we bij het beschouwen van een enkel onderdeel vrijwel steeds ook met de diverse andere onderdelen rekening moeten houden. Neem nu alleen maar eens die fijne-korrel-ontwikkelaars.

Laten we eens aannemen, dat U besluit, voortaan zulk een ontwikkelaar te gebruiken. 't Kan zijn, dat een fijnere korrel noodzakelijk is omdat U op kleinformaatnegatieven werkt, of omdat U (bijv. bij 6 × 6) ineens negatieven wilt maken, die later eventueel zeer sterk vergroot kunnen worden. Gewend als U was aan een „gewone" ontwikkelaar, zo eentje van het „universele" type, omdat hij bij sterker verdunning ook gebruikt kan worden voor afdruk- en vergrotingspapieren, zijn dan de eerste fijne-korrel-negatieven, waarvan U een fijne gradatie, mooie strakke tintovergangen en dergelijke verwacht zult hebben, een teleurstelling. Zij hebben in de schaduwpartijen veel minder detail, ja, zijn daar zelfs leeg gebleven, en het gehele negatief is maar grijzig. Het lijkt wel, alsof die filmsoort, die U steeds gebruikt, nu ineens minder gevoelig is, dat negatief lijkt wel onderbelicht! Zoek de schuld niet bij de fabrikant. Denk ook niet, dat Uw ontwikkelaar ondeugdelijk is, hij is alleen maar ánders.

Daar hebt U nu zo iets. De gevoeligheid voor licht van Uw film schijnt te veranderen bij het gebruik van die andere ontwikkelaar. Aanvankelijk had U een energieke ontwikkelaar, eentje, „die er veel uit haalt", en nu probeert U er een, die er maar weinig uit haalt. De een bakt nu eenmaal pannekoeken met een klein kluitje boter, bij de ander verbranden ze, als er niet een flinke klont aan te pas komt.

Bedenk nu eens, dat we een vorige keer vertelden, dat er sprake is van een fijne korrelstructuur *in de aanvang* van elke ontwikkeling. Gaat deze verder, dan wordt de korrel grover. De fijne-korrel-ontwikkelaars steunen op het principe, dat de ontwikkeling, door welke maatregelen dan ook, maar „kort" *kan* duren. Dat „kort" staat tussen aanhalingstekens, omdat de ontwikkeltijd zelve U soms rijkelijk lang lijkt in vergelijking met „een universeeltje". In feite gaat de ontwikkeling bij een fijne-korrel-ontwikkelaar langzaam, *en stopt op een punt waarop er normaal gesproken nog verder ontwikkeld zou kunnen worden.* Het punt, waar die verdere ontwikkeling (zwarting) zou bestaan in korrelvergroving. De ontwikkeling is *onvolledig.*

Nu willen we hier geen diepgaande beschouwing gaan houden over het latente beeld, maar iets moeten we er even over zeggen. U weet, dat het gelig-witte broomzilver door de ontwikkelaar veranderd wordt in zwart zilver, en dat zulks alleen gaat, als dat broomzilver tevoren door licht getroffen werd. Het licht heeft daarbij „kiemplekjes" gemaakt, plekjes, waar reeds een atoompje zilver is ontstaan. Door het licht. Op dat steentje zilver metselt de ontwikkelaar meer zilversteentjes. Het licht maakte een eerste begin, de ontwikkelaar borduurt daaraan verder.

Doch terwijl een energieke ontwikkelaar vrijwel elk kiemplekje gebruikt en gebruiken kan voor verdere opbouw van het zilverbeeld, is de fijne-korrel-ontwikkelaar niet zo economisch. Hij gebruikt alleen de grootste en royaalste. Hij pikt alleen de lekkerste hapjes er uit.

Wil een fijne-korrel-ontwikkelaar dus goed kunnen werken, dan moeten we zorgen voor een royaal aantal flink grote kiemplekken. En die ontstaan als er royaal veel licht op het broomzilver is gevallen tijdens de belichting: *U moet, een echte fijne-korrel-ontwikkelaar gebruikende, langer belichten!*

We hebben het al eens meer gezegd: de fotografie hangt aan elkaar van compromissen, een beetje geven om een beetje te kunnen nemen. Wilt U een fijnere korrel, dan kan dat, maar U moet het offer brengen van een ruimere belichting, hetzij in de vorm van een grotere diafragma-opening dan U vroeger gewend was (en dientengevolge *misschien* wat minder scherpte en in elk geval minder scherptediepte), hetzij in de vorm van een langere momentbelichting, en meer kans op bewegingsonscherpte in het onderwerp of trillingsonscherpte doordat U de camera niet stil genoeg kunt houden. Overigens valt het met die ruimere belichting nog wel mee, want het gaat maar om een 60 % meer, of de dubbele tijd o. i. d.. Het is dus overkomelijk.

Doch nu komt er tevens een ding, waarvoor wij zouden willen waarschuwen. Iets ruimer belichten is noodzakelijk, maar vele amateurs zijn zo gesteld op details in de schaduwpartijen, dat zij gaan overdrijven. Begrijp goed: het streven naar details, die blijven in de blankste partijen van de vergroting, en tegelijkertijd ook details bewaren in de zware schaduwgedeelten, is op zichzelf uitstekend, en de goede weg naar een voortreffelijke fotografische techniek, maar staar U niet blind op die schaduwdetails als het allerbelangrijkste, in het begin. Streef eerder naar details in de blanke partijen. Probeer dat eerst te bereiken, en ga pas daarna, door *voorzichtig* verlengen van de belichtingstijd, proberen, die schaduwpartijen ook meer detail te geven. U zult bemerken, dat de blanke partijen daarbij weer aan detail willen gaan verliezen, zoek dus de gunstigste middenweg. Het grote gevaar van erg ruim belichten, waardoor de schaduwpartijen inderdaad prachtig doortekend raken, is, dat de hoge lichten alle detail verliezen, en daarmee raakt de foto zijn sprankelende indruk kwijt, hij wordt valer en monotoner. Dat klinkt allemaal heel mooi, dat precies raak belichten, maar het is niet eenvoudig. Houd niettemin het ideaal steeds voor ogen. Uw onderwerp wisselt immers steeds, en de ene keer lukt het beter (door een gunstiger contrastomvang van het onderwerp) dan de volgende keer.

Het geheel is nu precisiewerk geworden, en zonder goede electrische belichtingsmeter zal het U niet gelukken, een vrij constante kwaliteit te bereiken. En verder — indien U althans wilt werken aan een goede fotografische techniek — zult U moeten specialiseren. Een heel goed onderwerp, waarvan U veel kunt leren, en waarvan de contrasten niet zo enorm groot zijn, is: gebouwen.

Over dat kiezen van een oefen-onderwerp moeten we nog eens verder praten.

25e Jaargang, Nummer 9, Sept. 1950

BONDSNIEUWS

Officieel orgaan
van de Bond van Nederl.
Amateurfotografen Vereen.
Opgericht 11 Maart 1922.

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

IETS BELANGRIJKS

Woensdag 30 Augustus had het dagelijks bestuur van de Bond een samenspreking met het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Leveranciers van Fotoproducten, N.Z. Voorburgwal 326—328 te Amsterdam.
Dit bestuur had nl. grote plannen tot het uitschrijven van wedstrijden onder alle amateurs, en vakfotografen, en had zich in verbinding gesteld met de Bond, om in onderling overleg tot een zo goed mogelijke uitvoering te komen, wat betreft de plannen voor een verenigingswedstrijd.
De resultaten van deze bespreking, die in alle opzichten geslaagd is, en in een geest van samenwerking werd gevoerd, zijn de volgende:
De bovengenoemde vereniging schrijft de volgende wedstrijden uit, waarvan die onder No I vermeld, voor onze verenigingen de voornaamste is.
I. Er zal jaarlijks een wedstrijd worden gehouden tussen alle in ons land bestaande amateurfotografen-verenigingen, waarvan de resultaten telkenjare zullen worden tentoongesteld op de Fotobeurs, die de eerstvolgende maal gehouden zal worden te Amsterdam omstreeks April 1951.
Door elke vereniging kunnen in totaal 3 foto's worden ingezonden, gemaakt door 3 verschillende leden. De voorwaarden waaraan de foto's moeten voldoen, wat betreft eigen werk en opzetten enz., zijn dezelfde als in alle officiële grote fotowedstrijden in ons land.
Geen werk zal worden aangenomen dat reeds eerder bekroond of gepubliceerd is, of reeds eerder tentoongesteld. Hiervan uitgezonderd zijn interne verenigingswedstrijden en -tentoonstellingen, zodat dus betrekkelijk nieuw werk wordt verwacht.
Inzendingen moeten worden gedaan door de verenigingen, (dus niet individueel) vóór 1 Februari 1951 aan het boven gegeven adres, zonder vermelding van de namen der makers van de foto's (deze zullen later opgevraagd worden).
De jury zal bestaan uit:
de redacteur van Foto en die van Focus, twee amateurfotografen, en een amateurfotograaf lid van de uitschrijvende vereniging.
De jury wordt voorgezeten door de niet stemhebbende secretaris van de Ned. Ver. v. Leveranciers v. Fotoproducten, de heer Mr M. Geerling.
Als *eerste prijs* wordt uitgeloofd: een wisselprijs, zijnde een zilveren maquette, voorstellende het front van de Fotobeurs, waarop elk jaar de naam van de winnende vereniging en van de makers der foto's wordt gegraveerd.
Wanneer een vereniging driemaal achtereen de prijs wint, wordt deze eigendom, en anders nadat dezelfde vereniging vijfmaal de prijs behaalde. Verder wordt als persoonlijke beloning aan elk der drie medewerkers een waardebon voor foto-artikelen uitgereikt van *f* 50,—.
De *tweede prijs* is een zilveren plaquette, waarschijnlijk een verkleinde uitgave van de wisselprijs, die eigendom wordt van de winnende vereniging. Beloning voor de medewerkers, een diploma en een waardebon groot *f* 30,—.
De *derde prijs* is een bronzen plaquette als hiervoor, en als beloning voor de medewerkers, een diploma en een waardebon, groot *f* 20,—.
Wij mogen wel zeggen dat dit een bijzonder aantrekkelijke wedstrijd is, en wij geloven dat de publicatie er van, aan het begin van het nieuwe fotoseizoen, op de juiste tijd verschijnt.
II. Er zal ook een wedstrijd worden uitgeschreven voor vakfotografen, waarover natuurlijk in Bondsnieuws niet behoeft te worden uitgeweid.
III. Een derde wedstrijd, die reeds loopt, wordt al overal bij de fotohandel aangekondigd. Het is er een die open is voor elke amateur in ons land, lid of geen lid van een vereniging. De fotohandel verstrekt hiervoor alle gegevens.
De wedstrijd loopt telkens over 7 maanden en er zijn elke maand 25 prijzen van *f* 10,— voor de beste foto's.
Laat dus elke amateur, of hij nu in het bezit is van een boxje of een verfijnd toestel, zich even op de hoogte stellen.
De Bond, die zelf steeds het amateurisme aanspoort, kan het niet anders dan bijzonder op prijs stellen dat op zo royale wijze ook van andere zijde de fotografie wordt gepropageerd.
Voor ons verenigingsmensen, is de wedstrijd No I de allervoornaamste en daarom een hartelijke opwekking aan alle verenigingen om mee te doen.

ONZE VERENIGINGEN

Bij alle verenigingen is introductie toegestaan, mits men zich vóór de aanvang bij een der bestuursleden meldt.

A.F.V. „DE MAASSTAD" TE ROTTERDAM.
Lokaal Crooswijkse kade 15; aanvang 8 uur.
25 Sept.: Maandelijkse fotocompetitie, 1ste ronde.
5 Oct.: Lezing door de heer J. G. Gompelman over Stillevenfotografie.
16 Oct.: Fotolympus. Vragen op fotogebied worden beantwoord door de heren A. Algra, K. Molkenboer, H. Mosch en G. M. La Rivière.

UTRECHTSE A.F.V. TE UTRECHT.
Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a; aanvang 8 uur.
1ste Donderdag van de maand: huishoudelijke vergadering.
3de Donderdag: beginnerscursus.
2de en 4de Donderdag: Spreker, fotocollectie of dergelijke.

A.F.V. „GELRIA" TE ARNHEM.
Lokaal: „Talmahuis", Parkstraat 25; aanvang 7.30 uur.
De bijeenkomsten zijn vastgesteld op Donderdagen 5 Oct., 2 Nov. en 7 Dec.. De werkavonden worden nog nader bekend gemaakt.

FOTOKRING „EEMLAND" TE AMERSFOORT.
Lokaal: Frank's Hotel; aanvang 8 uur.
19 Sept.: Huishoudelijke vergadering.
3 Oct.: Projectie clubtocht-dia's.

BUITENLANDSE TENTOONSTELLINGEN en/of WEDSTRIJDEN

Op de volgende tentoonstellingen kwamen de daarachter genoemde Nederlandse fotografen met een of meer foto's of kleurenplaatjes uit:

6th San Francisco International Color Slide Exhibit 1950, San Francisco.
Mr Janssen de Limpens, Maastricht (kleurendia's).

Vita Fotografica, Rivista Trimestrale della Società Fotografica Subalpina Torino.
Mr Janssen de Limpens, Maastricht (kleurendia's).

1950 Southwest International Salon of Photography, San Diego.
Mevr. B. Clement—v. Loenhoud, Rotterdam, C. J. J. Schaepman, Zwolle.

8th International Western Canadian Salon, Winnepeg.
P. J. Prevoo, Kerkrade, C. J. J. Schaepman, Zwolle.

10th South Shields International Exhibition of Pictorial Photography South Shields.
Mevr. B. Clement—v. Loenhoud, Rotterdam, C. J. J. Schaepman, Zwolle.

Van de heer C. J. J. Schaepman, Zwolle, werden ook nog foto's aangenomen voor de volgende salons:

The Twentieth Midland Salon of Photography, Hanley.
1950 Toronto International Exhibition of Photography.
1950 Seattle International Exhibition of Photography.

KOMENDE BUITENLANDSE SALONS

Seventh Chicago International Color Slide Exhibit; sluiting 21 October. Inl. bij Russel Kriete, 4949 Byron Street, Chicago 41.

Second International Rose Color Slide Exhibition to be held at the Annual Meeting of the Reading Rose Society Reading, Penna. Kleurendia's van rozen, sluiting 2 April 1951; inschrijvingsformulieren aan te vragen bij Berks Camera Club, 550 North 11th St., Reading, Pa.

Fifth Columbus International Exhibition of Photography, Columbus, Ohio; sluiting 9 October, 4 dia's zenden aan: Mr. Walter Gast, c/o Pfeifer Printing Company, 190 East Fulton St., Columbus 15, Ohio.

Inlichtingen omtrent buitenlandse fotografische aangelegenheden bij het Secretariaat van de Buitenlandse Dienst: J. Akkerman, Nolensstraat 5c, Rotterdam, Tel. 46830.

TENTOONSTELLING VAN DE F.I.A.P., GEHOUDEN TE BERN

Het artikel „BONDSGELUIDEN" onder het Bondsnieuws Aug. 1950 heeft bij enkele leden reacties opgewekt, die we feitelijk alleen maar gelukkig kunnen noemen, want wij vleien ons met de hoop, dat die leden ons niet in de steek zullen laten, als een oproep gedaan wordt voor de volgende Biennale van de F.I.A.P. of voor een andere buitenlandse tentoonstelling of rondreiscollectie.
Het is echter niet onmogelijk, dat enige misvatting is ontstaan door bedoeld artikel en daarom mag worden verwezen naar het artikel „Bondsgeluiden" van Februari, waarin de bezwaren voor onze Bond om mee te doen aan de eerste F.I.A.P.-tentoonstelling uiteengezet zijn. Reeds toen bestond bij de Bond het besluit om ditmaal niet mee te doen aan de tentoonstelling van de F.I.A.P.. Een verdere poging om foto's in te zamelen voor de F.I.A.P.-tentoonstelling is niet gedaan, omdat de Bond reeds officieel aan het secretariaat van de F.I.A.P. had meegedeeld, dat Nederland niet vertegenwoordigd zou zijn. Voor onze bezwaren had de F.I.A.P. begrip, maar het Bestuur hoopt van ganser harte, dat Nederland op de volgende Biennale wèl vertegenwoordigd zal zijn. Wij doen ons best....

J. Akkerman, Secr. Buitenlandse Dienst.

MEER MOGELIJKHEDEN

In de volgende plaatsen van ongeveer 10.000 inwoners bestaat nog geen fotovereniging, terwijl er best een zou kunnen bestaan. Amateurs die er iets voor voelen om zo'n vereniging op te richten kunnen zich in verbinding stellen met het Alg. secretariaat van de Bond, Dupontplein 5 Amersfoort.

Nieuw-Vennep (Haarlemmermeer)	± 36000 inw.
Ommen	± 11000 inw.
Oosterbeek	± 11000 inw.
Putten	± 10000 inw.

OFFICIËLE BERICHTEN

De heer H. Clemen, amateurfotograaf, Bruinhartstraat 15 te Paramaribo (West Indië) deelt mede dat aldaar geen amateurvereniging bestaat en dat hij daarom gaarne in correspondentie zou treden met amateurs in Nederland, en eventueel zodoende geraken tot het uitwisselen van foto's.
Wij geven aan zijn verzoek om dit te publiceren gaarne gevolg, omdat wij weten hoe groot de behoefte aan gedachtenuitwisseling over onze grote liefhebberij bij sommige mensen kan zijn. Waarom zou niet iemand hem eens schrijven?

De heer Steef Zoetmulder N.F.K., vakfotograaf, deelt ons mede, dat hij een voordracht samengesteld heeft over *fotomontage*, een lezing met projectieplaatjes 8,3 × 8,3. Condities: *f* 30,— exclusief reis- en verblijfkosten; de ontvangende vereniging moet zorgen voor projector, scherm en aanwijsstok.
Besturen van verenigingen wordt verzocht deze mededeling als aanvulling te willen bijschrijven op de in hun bezit zijnde sprekerslijst van de Bond; het adres is Avenue Concordia 101, Rotterdam.
Wij kunnen gerust zeggen dat een lezing van de heer Zoetmulder dubbel en dwars de moeite waard is.

Eveneens toe te voegen aan de sprekerslijst:

C. v. Duijn Jr, Scheikundige-Bacterioloog, Mathenesserweg 16a, Rotterdam (W). Onderwerpen waaruit een keuze gemaakt kan worden:

1. Natuurfotografie (met kleurdia's).
2. Ervaringen met kodachrome (met kleurdia's).
3. Microfotografie (met projectie).
4. Fotografische ontwikkelaars.
5. Beginselen der sensitometrie.
6. Eigenschappen, ijking en toepassingsmogelijkheden van electrische belichtingsmeters.
7. Fotografische optiek.

Honorarium, afhankelijk van de grootte der vereniging, van *f* 15 tot *f* 25 per voordracht, benevens vergoeding van reis- en verblijfkosten. De lezers van Foto kennen de heer v. Duijn reeds uit de van zijn hand verschenen artikelen.

Als aanvulling op de mededeling van de Dienst der Collecties van Augustus, kan nog worden medegedeeld, dat in de loop der volgende maanden enkele buitenlandse collecties kunnen worden verwacht. Getracht zal worden deze nog gedurende het a.s. seizoen in circulatie te brengen.

John. C. Moddejonge uit Cleveland is inmiddels weer in zijn woonplaats teruggekeerd. Zijn bezoek aan Nederland is in ieder opzicht zeer geslaagd geweest. Hij hield voordrachten in Geleen, Maastricht en Rotterdam (in de laatste stad voor een gehoor van 120 mensen).
Namens de Bond had in de loop van Augustus een officiële ontvangst plaats in Den Haag.

HET JURYPROBLEEM

De redactie vraagt reacties op het artikel van de heer W. onder „Bondsgeluiden" (Juni '50) en haar eigen artikel in het Julinummer.
Mijn reacties kan ik in het kort aldus samenvatten:

1e. de Bondsjury is een zaak van de Bond en de daarbij aangesloten verenigingen. Er zijn dus wegen om hierover uitvoeriger en meer gedocumenteerd met de verenigingen in contact te treden;

2e. onverbrekelijk met het juryprobleem is het vraagstuk van een meer geordende klasse-indeling verbonden. Deze laatste is min of meer chaotisch;

3e. door de heer W. wordt in zijn opsomming te zeer de nadruk gelegd op de technische kennis der juryleden. Deze is m.i. niet alleen doorslaggevend, andere kwaliteiten zijn even belangrijk, zo niet belangrijker;

4e. de vraag is gewettigd of het juryprobleem reeds dermate opportuun is, dat het verantwoord is het, juist in de periode waarin het verenigingsleven vrijwel stil staat, in „Foto" ter discussie te stellen.

Laten we dit punt laten rusten tot het clubleven weer draait, om het dan aan de hand van door het Bondsbestuur te verstrekken documentatie in de clubs ter discussie te stellen. In de loop van de winter zouden dan de resultaten van deze discussies in bijv. districtsvergaderingen kunnen worden besproken. Hierdoor zou m.i. waardevoller materiaal ter beschikking van het Bondsbestuur komen dan uit een event. uitvoerige polemiek in „Foto". Laten we dus twee dingen doen en wel

1e. over dit onderwerp onze gedachten laten gaan en zo nodig gegevens verzamelen en

2e. de aldus in „Foto" bespaarde plaatsruimte besteden voor andere — en voor amateurs interessantere — artikelen dan het Bondsjuryprobleem.

A. ALGRA

Met meer dan gewone belangstelling heb ik uitgezien naar het Augustusnummer van „Foto", waarin ik reacties op het artikel van onze Bondsvoorzitter over jury's en jureringen en het daarop gevolgde commentaar van de Redactie verwachtte, doch tot mijn verwondering bleven deze uit.
Dit betreur ik, want het door de heer Wagenaar aangesneden onderwerp is zo belangrijk, dat het een uitvoerige bespreking meer dan waard is.
Niet dat ik met het jureren van bondswedstrijden ooit iets te maken heb gehad of verwacht, dat zulks in de toekomst het geval zal zijn, doch het vinden van een methode om tot een zo zuiver mogelijke uitspraak te komen acht ik een zaak van het hoogste gewicht, zowel voor inzenders als voor juryleden.
Laat ik zeggen, dat mijn eerste indruk van het artikel was: „De heer Wagenaar zoekt het te veel in de technische kwaliteiten van de juryleden en hecht te weinig waarde aan kunstzinnigheid". Bij nadere beschouwing moest ik echter erkennen, dat voor de samenstelling van een juryrapport ook technische kwaliteiten vereist zijn. Dit echter slechts terloops. Ik laat het gaarne aan anderen over deze materie te belichten.
Er van uitgaande, dat juryleden competent zijn, interesseert mij de vraag: „HOE moet gejureerd worden?"
De heer Wagenaar voelt kennelijk voor het systeem van waardering op punten. Theoretisch juist, maar naar mijn mening (en ervaring) bij collecties van enige omvang onvermijdelijk tot onbillijkheden leidend en alleen toelaatbaar, wanneer juryleden vrijheid krijgen achteraf correcties aan te brengen.
In de 20 jaar, dat ik lid van een fotoclub ben, heb ik talloze jureringen medegemaakt, daarbij ogen en oren steeds wijd open gehad en ten slotte de overtuiging gekregen, dat voor grote collecties de totaalindruk van de foto('s) doorslaggevend moet zijn en het geven van cijfers, die bindend zijn voor de uitslag, uit den boze is. Ik erken volmondig, dat zodoende de deur wordt opengezet voor het doen gelden van persoonlijke voorkeur van juryleden voor bepaalde onderwerpen; aan de Bond om jury's te benoemen, waarvan de smaak der leden uiteenloopt en te volstaan met voor te schrijven of per foto dan wel per inzending zal worden gejureerd. Naar mijn mening voeren verder strekkende voorschriften van het doel, tot een zo billijk mogelijke uitspraak te komen, af.
Summa summarum: Men geve een jury de grootst mogelijke vrijheid en denke, wanneer een uitspraak verbazing wekt:

„Smaken verschillen".

W. S. ESHUIS

Mag ik voorlopig deze opmerking maken:
Ik ben zelf sterk tegen het beoordelen op punten, maar dat stond ook niet in mijn bewuste artikel. De cijfers waarover de juryleden zouden beschikken, zijn 1, 2 en 3, men kan ook zeggen: goed, middelmatig en slecht. Het is volstrekt niet de bedoeling om bijv. een foto te beoordelen met bijv. cijfers van 1 tot 10 of van 10 tot 100.
Als men het bewuste artikel nog eens naleest, ziet men dat van een te beoordelen foto vier eigenschappen beoordeeld worden, met de kwalificaties goed, middelmatig en slecht, en dat uit de totale gegevens wordt bepaald of de foto wordt aangenomen of verworpen.

WAGENAAR

Boekbespreking

778.356/7

Ir F. L. Corten, *Het Fotografisch Beeld als de Grondstof voor de Fotogrammetrie.* Overdruk uit het Tijdschrift voor Kadaster en Landmeetkunde, uitg. van de Nederlandse Landmeetkundige Federatie.

In zijn functie van chef Researchbureau van het Fototechnisch en Cartografisch Bedrijf der K.L.M. geeft de schrijver een overzicht van de moeilijkheden, die zich bij de fotogrammetrie voordoen als gevolg van de aard van het lichtgevoelig materiaal enerzijds (maatvastheid van de drager, scheidend vermogen van de laag in verband met korrelgrootte en laagdikte) en de aard van de opneemmethode anderzijds (bewegend vliegtuig, remous e.d.).
Uitvoeriger wordt ingegaan op de dimensieveranderingen van de filmbasis, de invloed van de gradatie op het scheidend vermogen en de optimale mogelijkheden tussen de gevoeligheid van het materiaal en de bewegingen van het vliegtuig. Het blijkt dat de apparatuur, waarmee de fotografische opnamen uitgewerkt worden tot kaarten, momenteel een grotere precisie toelaat dan het fotografisch materiaal mogelijk maakt.

D. H.

D. A. de Korte, *Foto's in kleuren.* 778.6

94 blz. 13½ × 20½ cm, geïll. en 2 reproducties in kleur, in cart. band, uitg. N.V. Uitg. Mij Diligentia, Amsterdam, *f*2,95.

Het is de auteur toevertrouwd, niet alleen met enthousiasme over dit onderwerp te schrijven, doch het ook op een prettige en onderhoudende wijze te doen zonder daarbij het doel over het hoofd te zien: te vertellen aan allen, die zich nog niet geheel aan de kleurenfotografie durven te wagen, hoe zij dit moeten aanpakken en snel tot goede resultaten kunnen komen.
Daarbij beperkt hij zich niet tot de goede maar wat erg begrenzende raad, alleen te fotograferen met het licht in de rug, hij toont aan, dat ook zijlicht en zelfs tegenlicht mogelijk èn goed uitvoerbaar zijn, mits: en dan komen wederom goede tips. Het boekje bevat vele van die tips, kort, goed en logisch. Het geeft ook goede raad voor het gebruik van kunstlicht, al of niet gecombineerd met daglicht, het projecteren, het monteren van dia's, het geeft vuistregels en sluit af met een serie vaktermen in vreemde taal, waarvoor het Nederlandse woord nog geen burgerrecht mocht verkrijgen, hoewel dat vaak veel méér zegt en geen verklaring meer nodig heeft.
Kortom, een heel handig boekje, dat zeker de kleurenfotografie voor groter kring toegankelijk maakt.

D. H.

Gevraagd:

18 x 24 horizontaal

condensor-apparaat

type Liesegang. *Eventueel in ruil* 13 x 18 horizontaal condensor-apparaat en 13 x 18 verticale Elwood-vergroter.

Brieven met opgave van prijs en merk onder no F 6246 Bureau „FOTO", Hengelo.

Blijkens het RAPPORT d.d. 7 Juli 1950 van het Inlichtingenbureau van de BOND VAN ADVERTEERDERS, opgemaakt op grond van een vanwege dit Bureau ingesteld accountantsonderzoek, was de *netto-oplage* van FOTO (gemiddelde over de laatste drie achtereenvolgende maanden) 4.444 exemplaren.

Belgisch (Vlaams) vakman

militaire dienst volbracht, ZOEKT

goede betrekking

in Nederland.
Volledig op de hoogte met studio-retouche en doka.

Brieven onder no F 6115 bureau „FOTO", Hengelo.

Uit voorraad leverbaar:

Alpa Reflex camera, gekopp. afstandsmeter met Angenieux 1 : 1,8 F 50 mm, compleet met tas, zonnekap, 2 voorzetlenzen en 3 gele filters, 35 mm. **Tegen speciale prijs!**

Siemens 6 x, 6 mm camera met Sironar E.E. terugspoelinr. voor overvloeiers, met tele-obj. Ampli Cinor 3 ×, instelmontuur, compleet . . . . . **f 365,—**

Agifold 6/6 camera, 1 : 4,5, coated, ingeb. synchr. aansl. s. g. 6 speed shutter, compleet met lederen tas . . . **f 99,—**

Cine-Nizo dubbel-8 camera met Heligon 1 : 1,5 insteln. en tele-lens 1 : 2,8 5 cm, 3 snelheden, gele filters en zonnekappen, prima lederen tas. Deze camera is evenzeer met terugspoelinr. voor overvloeiers. Iets buitengewoon mooiis. Prijs f 750,— compleet.

FOTO KLUIVERS - Neede - Tel. 232

De Tandheelkundige Laboratoria
en Poliklinieken van
de Rijksuniversiteit
te Groningen

vragen voor spoedige indienststreding een eerste

Fotograaf

Bekendheid met Röntgentechniek strekt tot aanbeveling.
Salaris volgens Rijksregeling.

Sollicitaties uitsluitend schriftelijk aan: Prof. K. G. Bijlstra, Laboratorium voor Dento-maxillaire Orthopaedie, Verl. Hereweg 189, Groningen.

GLAMOUR GUIDE

Een complete handleiding hoe „pin up" modellen te fotograferen voor publiciteits- en modedoeleinden, portretstudies, enz.. De geheimen hoe foto's te flatteren! 180 pagina's, pl.m. 130 foto's op kunstdrukpapier, in geheel linnen prachtband . . . **Fl. 28.75**

NEW PHOTOGRAPHY, *Bruno of Hollywood*

80 kunstfotografische naaktstudies in plastiekspiraalbinding, formaat 26½×29½ cm. Alle opnamen toegelicht met "stand-in" foto's. Per album . . . . . **Fl. 10.25**

PHOFIL BOOK IMPORT, Borgesiusstr. 87b.
ROTTERDAM-C. - Telefoon 80748 - Postgiro 395669

voor adviezen betreffende

portretfotografie
inrichting en apparatuur
techniek en werkwijze

cor van weele
karel du jardinstraat 70
amsterdam

gaarne vooraf bericht wanneer wij U kunnen verwachten *(tarief f 5,— p. uur)*

★ zojuist hebben wij onze uitzet aangevuld met de mooiste verlichtingsapparaten

„METAFO"
IMPORT • EXPORT
H. v. NECK
Tavernelaan 40 - BILTHOVEN
Telefoon K 3402 - 3286

NIET DUURDER WEL BETER

★ EEN METAFO-LIJST ALLEEN VOOR HEN MET SMAAK

Dat doet delfineren

Ziet U die sluier op deze foto? En die sterke reflectie-vlek op de radiator? Alle frisheid ontbreekt. Nee, lang niet wat het zijn kan. De foto werd gemaakt met een kostbaar - maar niet gedelfineerd objectief.

U hebt natuurlijk direct het verschil gezien met de bovenste opname.
Déze is fris en brillant. De reflectie is normaal. Precies, zoals U zich Uw foto's altijd hebt voorgesteld.
Ook deze foto werd gemaakt met hetzelfde kostbare objectief maar nu wèl gedelfineerd.

Laat ook Uw objectief delfineren
Vraag het Uw fotohandelaar

N.V. Verkoopmaatschappij
„De Oude Delft"
Koornmarkt 49 - Delft - Tel. 169

OLD DELFT

Hebt U hem gezien op de Jaarbeurs?

DE MINITECHNA 6x9

Indien U — vakman of ernstig amateur — belangstelling hebt voor deze camera, deelt ons dat dan, geheel vrijblijvend, even schriftelijk mede. Wij zullen U dan nadere inlichtingen omtrent prijs e.d. verstrekken. Het is voor ons van groot belang, het kwantum voor de eerste series juist te kunnen vaststellen, dit is van invloed op de prijs, die dank zij rationele productiemethodes, trouwens toch reeds niet hoog zal liggen. Suggesties voor verdere uitbouw zijn steeds welkom, wij willen gaarne maken wat velen gaarne verwezenlijkt zien.

DE MINITECHNA 6x9

Het nieuwste product van

TECHNICA - HENGELO

fabriek van fotografische apparaten

Binnenhavenstraat 36 — telefoon 2635

Foto-, Kino-, Projectiegroothandel

Fa Dr A. H. C. VAN SENUS

ROTTERDAM

★

Uit voorraad leverbaar

Gründner Sluiters

voor Atelier-Camera's met diverse openingen.

De aparte rubber blaasjes en ballen met slang voor deze sluiters zijn eveneens weer verkrijgbaar.

Sussy Metalen Statieven

in diverse uitvoeringen.

★

Alleen-vertegenwoordiging der

BARNET ENSIGN ROSS Ltd.,

voor Platen - Papieren - Films - Camera's.

BEKEND FOTOVAKMAN

jarenlange praktijk in binnen- en buitenland, goed onderlegd op elk gebied van de Fotografie en de Fotohandel,

biedt zich aan

voor betrekking in leidende functie in detail of engros.

*

Brieven onder no F 6116 Bureau „FOTO", Hengelo.

VAN AST's

LIJSTENFABRIEK EN GLASHANDEL

UTRECHT - Oude Gracht 309 - Tel. 20282

•

Indien U niet in de gelegenheid was de Jaarbeurs te bezoeken, verzuimt dan niet nog heden Uw voorraad in de navolgende artikelen aan te vullen:

- **fotolijsten** (hout- en metaaluitvoering)
- **ovale lijsten**
- **glas**
- **passepartout carton**

etc.

•

FABRIEK te Winterswijk, Parallelweg 2[1]
Telefoon K 5430 - 2082

M & B

verpakte chemicaliën

staan onder voortdurende controle der May & Baker eigen laboratoria.
Zij munten o.m. uit door buitengewone zuiverheid.

M & B Promicrol

De modernste ultra fijne-korrel-ontwikkelaar, die geen overbelichting vereist en meer details in de schaduwen geeft.
Verp. voor 600 cc (voldoende voor 4 Leica-films) .. .. f 3,—

M & B Fijne-korrel-ontwikkelaar 320

Een uitstekende nivellerende ontwikkelaar, die aan hoge eisen voldoet. Ook voor portretwerk zeer geschikt.
Verp. voor 570 cc .. .. f 1,50
Verp. voor 4,5 liter .. .. f 5,30

M & B Contrastontwikkelaar 300

Prachtig voor contact en vergrotingen. Geeft tintelend mooie positieven.
Verp. v. 570 cc geconcentr. ontw. f 1,40

M & B Amfix (bliksemsnel fixeer)

Fixeert en hardt papier in 10 sec; platen en films in 2 minuten.
Combinatie verp. voor 1,2 liter f 4,—

M & B Genochrome

De beroemde kleurenfilm-ontw.
Flacon van 25 gram .. .. .. f 4,75
Fles van 500 gram .. .. .. f 79,80

M & B Embacoid

De filmkit par excellence.
Plakt feilloos alle filmsoorten.
Flacon van 25 cc .. .. f 2,35

Fabrikanten:

MAY & BAKER Ltd.
DAGENHAM

*

Alleenvertegenwoordiger voor Nederland:

N.V. ODIN - NIJMEGEN

gebruikte objectieven

F cm	1:	Merk	Montuur/sluiter	Fl.
4	18	Zeiss Protar	Normaal	60,—
5	3,5	Zeiss Tessar	Instel	60,—
6	4,5	Auxanar	Normaal	50,—
7,5	4,5	Xenar	(R) Compur	50,—
10	3,8	Laack Regulyt	Compur S	50,—
10,5	7,7	Voigtländer Voigtar	type Vario	15,—
10,5	6,3	Agfa	Agfasluiter	15,—
10,5	4,5	Foth	Fothsluiter S	15,—
10,5	4,5	Meyer Trioplan	Ibsor	20,—
10,5	4,5	Rodenstock Trinar	Pronto S	40,—
10,5	4,5	Steinheil Unofocal	Compur	50,—
10,5	4,5	Zeiss Tessar instelb.	Compur S	75,—
10,5	4,5	Voigtländer Heliar (ged.)	Compur S	112,50
13,5	8	E.R. Aplanat	Vario	10,—
13,5	4,5	Steinheil Unofocal	Compur	35,—
13,5	4,5	Xenar	Compur	50,—
13,5	4,5	Goerz Dogmar	Compur	50,—
13,5	4,5	Zeiss Tessar	Compur	50,—
13,5	4,5	Agfa Solinear	Compur	50,—
13,5	4,5	idem, bijna nieuw	Compur	75,—
15	4,5	Goerz Dogmar	Instel	65,—
15	4,5	Goerz Dogmar	Compound	75,—
15	4,5	Voigtländer Heliar	Compur	120,—
16,5	6,8	Ernemann Det. Apl.	Ernemannsluiter	10,—
16,5	4,5	Schneider Isconar	Compur	60,—
18	6,8	Goerz Serie III	Normaal	15,—
18	6,3	Leitmeyer Sytar	Normaal	22,50
18	4,5	Zeiss Tessar	Verzonken	80,—
20	2,9	Dallmeyer	Normaal	150,—
21	7,7	Goerz Serie III	Normaal	45,—
21	4,5	Roussel Stylor	Normaal	125,—
21	4,5	idem, coated	Normaal	175,—
30	6,8	Goerz Dagor	Normaal	130,—
30	4,5	Clement Tezor	Normaal	125,—
30	5,5	Tele Xenar	Normaal	150,—
35	5,6	Cooke Aviar	Normaal	150,—

ruil - betaling in overleg

kupferschmidt

Laan van Meerdervoort 43, Den Haag,
tegenover v. d. Spiegelstraat, **Telefoon: 332251 en 321767.**
Dichtbij het Vredespaleis om de hoek van het Kodakgebouw

VACANTIEFOTO'S?

Laat er luxe-afdrukken van maken. Iets héél bijzonders in uw album of om aan reisgenoten te geven. (Tot 6×9 25 cent per stuk).

Men zal Uw smaak bewonderen.
Stuur de negatieven en geld aan

Centrale Foto Werkplaats Cöntze
Beyerl. laan 188 - Rotterdam-Z
Telefoon 73.8.20

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616, Amsterdam, Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS EN INSTRUMENTEN
kunnen dagelijks bijgevoegd worden.

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk, Veilinghouder.

MORGEN

KUNT U AL DE BEZITTER ZIJN VAN ZO'N PRACHTIGE

VENARET

Junior

STORT NOG HEDEN (ook postwissel of giro No 167699 Fa Talens - Den Haag) **fl. 10.—**

Wij geven U de CAMERA dan dadelijk mede, de resterende **fl. 19.75** kunt U ons dan in twee of drie maandelijkse termijnen voldoen

DEN HAAG - Tel. 33.75.76
Laan v. Meerdervoort 94a
DELFT - Markt 30 - Tel. 1394

Geopend van 9 tot 5 uur

talens foto-ciné-optiek
specialisten

Zie Etalages en Toonkamer

WIJ GEVEN U GAARNE ADVIES

Microscopen

★ **Reichert microscopen**
uit voorraad leverbaar:

Microscopen met ingebouwde kruistafel met nonius . . . . **f 768,35**

Microscoop met opgezette kruistafel . . . . . **f 696,20**

Biologenmicroscoop m. ronde draai- en centreerbare tafel . **f 638,85**

Alle microscopen zijn uitgerust met oculairen 5 × en 10 × en objectieven 10 ×, 45 × en olie - immersie 100 ×.

Ook andere merken voorradig.

Vraagt speciale inlichtingen over micro-fotografie.

Optische en Fotografische Instrumenthandel

L v B 1875

H. G. LAMMERTS VAN BUEREN

Zadelstraat 33, telefoon 12791
Nachtegaalstraat 14, telefoon 15303

UTRECHT.

ik doe aan sport

. . . neen, ik zit niet alleen maar op de tribune, maar ik tennis zelf . . . en ik roei zelf en ik zeil en zwem en voetbal . . . ja, wat je noemt een „sportsman" . . . maar belangrijker vind ik nog mijn andere „hobby" . . . ik fotografeer nl. en dát is óók een prachtige sport . . . het hangt alles af van de prestaties . . . top-prestaties bereik je in tennis alleen met de beste racket, bij 't zeilen alleen met de beste boot en in de fotografie met de beste films . . . en dáárom gebruik ik altijd de beste films, die er te krijgen zijn . . . ja inderdaad

ferrania

U kunt geen betere film kopen!

IMPORTEURS:

HIJMANS'

FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
DEN HAAG

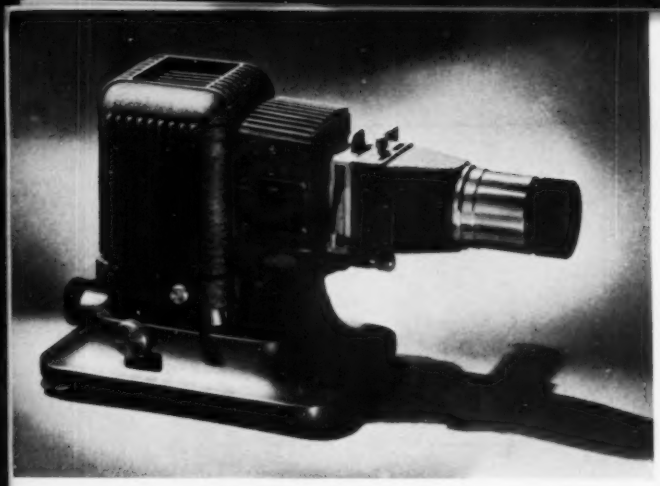

Kodak

KODASLIDE PROJECTOR MODEL 5

de projector voor Uw 35 mm kleurendia's en zwart-wit lantaarnplaatjes

- „Lumenized" lens, $f=12{,}5$ cm
- 250 Watt lamp, die het scherm volkomen gelijkmatig verlicht
- Automatische vermindering der lichtsterkte tijdens het verwisselen van het beeld
- Doelmatig koelsysteem
- Stevige constructie, fraaie afwerking
- Prijs, compleet met diahouder, lamp en lens . . . f 448,–
- Afzonderlijke filmstrookhouder . . . . . f 104,–
- Afzonderlijke lens, $f=19$ cm . . . . . f 186,–

Retina II

Kodachrome film

Kodaslide projector

DE IDEALE COMBINATIE, VERKRIJGBAAR BIJ UW FOTOHANDEL

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG